

LOS HECHOS

Maija'quë I Joyore Isisi'i Ca Nëose'e

¹ Yë'ë cajei Teofilo, yë'ë du'ru macarepa toya pëpëna si'aye Jesuja'a macarepa yo'o huëoquë yo'ose'e cui'ne i ye'yase'e, cui'ne i ma'tëmona sai macaja'a yo'ose'e si'aye toyahuë.

² Ja yë'ta'a ma'tëmo saima'në i jëjo saocohua'ire jo'ya sahuani de'o joyo cöcaiyepi iohua'i yo'o ja'ñe quëaëña.

³ Cui'ne ju'isiquëpi huajëquërepa pa'iji cajë ñajajë caquë ja'në pa'ise'eje pa'irepa pani iñoquë cuarenta mu'seña ñaiquë Diusu cuãñe te'tere quëaëña, jaohua'ire.

⁴ Ja yë'ta'a Jesús i jëjo saocohua'i ja're pa'i caëña: “Jerusalénpi saima'pë utejë'ë, ja'quë mësarute isisi'i ca nëose'ere yë'ë quëase'ere.

⁵ Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña se ñata sao mu'seña mësaruru cato de'o joyore pani do cuãñoja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, oco doyeje pa'ye.”

⁶ Jesús quë'rona tsi'sijani Jesure sei'ë ñeje:

“Ëjaë, ¿më'ë yurepi Israel pa'i ëjaëre necaija'quë a'ë, yëquëre de'oye cuãñeja'quëre?”

Cajëna, Jesupi sehüoëña:

⁷ “Ja cato pa'i asaye peoye a'ë. Coa ja'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ina, mësaruru iti neja'a mu'se cui'ne ti yo'oja'a tëcahuëje asaye peoji.

⁸ Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi mësaruna dani pa'i maca tutu isi cuãñoñi Jerusalén, Judea

yeja, Samaria yeja, coa si'a yeja pa'icohua'ire quëacaija'cohua'i a'ë, yë'ë yo'ose'e ayere.”

⁹ Ja se ca tējini ñajë nēcajëna, Jesús ma'tëmona sa cuañoëña. Sa cuañoquëna, sirioipi ite peo hue'ñarepa tsio dani hueso.

¹⁰ Ja yë'ta'a Jesús ma'tëmona mëiñere ñajë nēcajëna, peo hue'ña pa'isicohua'ipi caya ëmëohua'i poja'i ju'i caña ju'icohua'ipi ñaini caëña, iohua'ire:

¹¹ “Galilea pai ¿me yo'ojë ma'tëmone ñajë nēcaye'ni? Iquë Jesús mësarú ja're pa'isiquëpi yure ma'tëmo sa cuañosiquë cui'naëpi co'ija'quë api, mësarú ñajëna, saise'eje pa'ye.”

Judas Pa'isi Sa'rona Matiaspi Tsiojaise'e

¹² Ja maca Jesús jëjo saocohua'i Olivos ai cutihuëpi te'e kilómetro sani Jerusalénna co'ireña, jaohua'i cato saë'ë, huajë mu'se ja ja'ye cu'ie pa'iji, cuañese'e ja'ye.

¹³ Ja maca pai daripëna tì'ani iohua'i huero pëani pa'i huë'e ëmëje'e tu'rihuëna mëni pëareña. Iti pëasicohua'i cato pa'iyë: Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo mamaquë Jacobo, Simón yequë mami hue'yosiquë Zelote, cui'ne Jacobo mamaquë Judas.

¹⁴ Si'aohua'i jaohua'i Jesús yo'je tsj ja're, cui'ne Jesús pëca ja'co María ja're coní, cui'ne yequë nomiohua'i ja're coní te'e cuasayepi si'anë Maija'quëre señu'u cajë tsi'sijë paë'ë.

¹⁵ Ciento veinte sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ja mu'seña te'e macana tsi'sirena, Pedropi jopore pana huëni nēcani caëña, ñeje:

16 “Maija'quë do'ijë, Jesure tseacohua'ire sai saquë Judas yo'o ja'ñere Maija'quë joyopi Davidre du'ru quëaëña. Quëaquëna, toyapi. Ja toyase'e, Maija'quë joyo case'e t̄i'añe paji'i.

17 Judas cato mai aquë paji'i. Cui'ne mai neñe ayere c̄o nequë paji'i.

18 Jaje pa'iquëta'a, co'aye yo'o do'ire saisi curiquëpi yejare huerohuë. Jaje pa'iquëta'are Judas cato siopëja'a meñe tomeni êtatu'u joquëna, si'aye ëta mea etaëna, juquëña.

19 Ja yo'ose'ere Jerusalén pa'icohua'ipi asani iti tsiore hue'yohuë, tsie tsio. Iohua'i cocarepa cato Acéldama hue'yoreña.

20 Jaje pa'ina, Salmos toya pëpë caji:

I pa'isi huë'e jeocosi huë'e pa'ija'coa,
Pëa coma'a huë'e.

Cui'ne caji, yequeje:

I yo'ora'ase'ere yequëpi yo'oye pa'iji.

21 De'oji. Maipi iye macare payë, Jesús mai ja're pa'i macapi, mai ja're si'anë pa'icohua'ire Jesure Juan oco do macapi cui'ne i ma'tëmo mëi macana mai ja're pa'icohua'ire.

22 Jaje pa'ina, de'oji, jaohua'i aquëni te'ire maire tsioja'quëre neñe. Nerena, jaëpi mai ja're con̄i te'e Jesús ju'isiquëpi huëji'i, quëaja'quëre.”

23 Casi maca co'ejë cayaohua'ire t̄i'areña, José Barsabás cui'ne Matias. Josépi yequë mami Justo hue'equë paji'i.

24-25 T̄i'ani Maija'quëre ñeje sei'ë:

“Ja'quë, më'ëpi pāi cuasaye ta'ñe asaquë a'ë. Yëquëre iñoj'ë, ¿jequë a'ni, më'ë jo'ya nesiquërepa më'ë jëjo saoquërepa Judas co'aye yo'oquë ne huesësiquë nera'ase'e neja'quë?”

²⁶ Seni tējini neñañu'u cajë yo'ojëna, Matiasna Jesús jëjo saocuë pa'iye tōmepi. Tōmeina, jare iti macapi, Jesús once jëjo saocohua'i ja're con̄i pa'iquë p̄onëpi.

2

Maija'quë Joyo Daise'e

¹ Judío pāi fiesta Pentecostés mu'se ti'asi maca si'aohua'i sehuosicohua'i te'e macana tsi'sini paë'ë.

² Pa'ijëna, cuasama'tore papi jai tutu jupë p̄isico jutayeje pa'yerepa ma'tëmopi p̄isico jutaëña. Jutani iti p̄isiyepi si'a huë'e timëëña, iohua'i pa'i hue'ña.

³ Ja maca pāi ñapere toa corohuëaje pa'yepi iohua'i siopëana ñai nëcareña.

⁴ Ja maca yureta'a si'aohua'i de'o joyopi timësicohua'i pateña. Pa'ijë joyo necaina, yequë pāi cocapi careña.

⁵ Ja mu'seña Judío pāi si'a hue'ña pa'icohua'ipi Jerusalénna tsi'sicohua'ipi pateña, de'oye yo'o paipi.

⁶ Pa'icohua'ipi tutu p̄isiyeje pa'yere asani tsi'sireña, iti p̄isi hue'ñana. Tsi'sini asareña, iohua'i cocapi, sehuosicohua'ipi cajëna. Asajë ¿merepa jaje caye'ni? cuasahuë.

⁷ Jaje cuasajë asa quëquëjë ai co'a ju'ijë sa'ñe cahuë:

“¿Si'aohua'i icohua'i Galilea pāita'a pāi ñape cocapi caye'ni?

⁸ ¿Me neni pāi ñape cocare papi cajëna, asaye'ni?

⁹ Iye maca pa'iyë, Partia paï, Elam paï, Media paï, Mesopotamia paï, Judea paï, Capadocia paï, Ponto paï, cui'ne Asia yeja paï, pa'iyë.

¹⁰ Pa'iyë cui'ne Frigia paï, Panfilia paï, Egípto paï, cui'ne Cirene quë'ro Libia païje pa'iyë. Pa'iyë, cui'ne romano païje, coa dani pa'icohua'ijë judío païrepa cui'ne judío paï yo'oye coa se ye'yesicohua'ijë pa'iyë.

¹¹ Pa'iyë, cui'ne Creta paï cui'ne Arabia païje si'aohua'i pa'icohua'ipi asahuë, Maija'quë de'oyerepa yo'oyere paï ñape cocapi cajëna."

¹² Si'aohua'i quëquë huesësicohua'i paë'ë, jerepa yeque cuasaye peoyerepa. Jaje pa'ijë sa'ñe sei'ë: "¿Iquere pare quëaquë'ni, iye yo'oyere?"

¹³ Cajëna, yecohua'ipi cue'cuejë careña: "Jaohua'i cato da huesoquëna, yo'ojë cayë."

Pedro Caye Jaohua'ire

¹⁴ Cajëna, ja maca Jesús jëjo saocohua'i aquë Pedropi yecohua'i i cajeohua'i once pa'iohua'i ja're conï huëni nëcani tutu capi, ñeje:

"Judío paï cui'ne si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asajë'ë. Iye mësarujë yë'ë caquëna, de'oye asajë'ë.

¹⁵ Icohua'i daquëna yo'ojë cama'pë pa'iyë, mësarü cuasayeje pa'ye, yurena nueve pa'ito me cuepeye'ni.

¹⁶ Iye cato coa ai jerepa Maija'quë cayë quëacaiquë Joel caquë pa'ise'epi ti'iaquë yo'oquëna cayë. I case'e cato caji:

¹⁷ Tëji mu'señarepa yë'ë joyore paina isija'quë a'ë caji, Maija'quë.

Isina, mësarü mamajë ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë ayere caji'cohua'i a'ë,

Posöohua'ipi cäima'pëta'a çani ñañeje pa'ye ñajëna,
quëasi'i.

Cui'ne aiohua'i huëo hue'ñaja'a ñajëna, quëasi'i.

18 Ja mu'seña yë'ë jo'yaohua'i ëmëohua'ina cui'ne
nomiohua'ina yë'ë joyore isisi'i.

Isiquëna, yë'ë ayere quëacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

19 Cui'ne ma'tëmopi päi ti ña ma'ñere iñoñe
pa'ija'coa,

Cui'ne yejare iñosi'i, tsiepi, toapi, cui'ne toa picopi,

20 Èsë miama'quë de'oja'quë api,

Cui'ne ñañeje tsieje pa'i de'oja'quë api,

Iye cato mai Èjaërepa ja daima'në pa'i ja'ñe a'ë.

I dai mu'serepa cato ëja mu'serepa cui'ne de'o
mu'serepa pasipi.

21 Ja mu'seña si'aohua'i yë'ëre secohua'i
ti'aja'cohua'i a'ë, huaso cuañosicohua'i
pa'ie.

Toyapi, Joel.

22 Israel päi asajë'ë, yë'ë caquëna. Mësarupi
tsoe asayë, Jesús Nazaret aquë päi paji'i. Pa'ina,
Maija'quëpi mësarü ña hue'ñana irepa pa'ie iñoopi.
Iñoquë Jesuja'a Maija'quëpi päi yo'o ti'a ma'ñere
cui'ne jaiye de'oyere pare yo'o iñoopi.

23 Jaje pa'ita'are Maija'quë tsoe jaje yo'osili
cuasa nëose'ejë pa'ye, mësaruna ite tseani quëni
huani jeohuë, co'acohua'i jëñaja'a.

24 Jaje huani jeosicohua'ita'are Maija'quëpi
ju'iñe huese'ere peo hue'ña nejoni huajëquëre
huëopi, je i pa'ima'quëni ju'iñepi meñe quëco
paco'ni.

25 Päi ëjaërepa David Jesús ayere caquë capi, ñeje:
Èjaëpi yë'ë tiñare pare pa'ina, ise'ere si'anë ñahuë.

Ipi yē'ē ēja tē'tere pa'ito, yē'ēre si'aye co'aye pa'inije ne taōñe peoji.

26 Jaje pa'ina, ai sihuayē, yē'ē joyopi, sihuaquē yē'ē yē'opopi jējēñē.

Mē'ēpi ñacaina, quēcoquē pēa huajēja'quē a'ē.

27 Jare mē'ēpi yē'ēre tasi daripēna jēoma'ē pa'ijaquē a'ē.

Cui'ne yē'ē mē'ē de'o jo'yaē capē ja'ju tiya huesēyeje paja'coa, mē'ēpi ēsequēna.

28 Mē'ēpi yē'ēre iñohuē, pa'i ma'are pare, Cui'ne mē'ē ja're conī pa'i ai sihuaja'quē a'ē, yē'ē. Jaje capi, David, Jesús ca ja'ñe.

29 Israel paī asajē'ē, David mai ñecuē tsoe juquēna, tajē pa'ahuē'ē. Yureje ite tajē pa'isicoje hui'yoma'copi pa'ico.

30 Israel paī ējaērepa David cato Maija'quēre quēacaiquē paji'i. Jaje pa'ipi asapi, Maija'quē care paquēpi ca nēose'ere i tsēcapē aquēni Maija'quēpi Israel paī ējaēre pare necai ja'ñere, i meñe najeini.

31 Jaje pa'ina, David ñaquē cayeje pa'yere capi, Cristo huēi ja'ñere. Io case'e cato caji: 'tasi daripēre ui huesēye paja'quē api,' cui'ne 'i capēje ja'ju tiya huesēye paja'coa,' capi.

32 Jaje pa'iyē sēte Maija'quēpi Jesure jare David casiquēni huēopi, huajēquēre. Ja yo'ose'e yēquēpi ñasicohua'i a'ē.

33 Jaje pa'ina, Maija'quēpi Jesure i ēja tē'te ñu'ija'quēre nepi, jerepa pa'ire pare. Jaje neina, pēca ja'quēni de'o joyore pare isi cuañopi i ca nēosiquēre isi cuañoni ipi yure paī ñapere huahuecaji'i, huahuecaiyere jare yure mēsaru ñajē cui'ne asahuē capi.

34 Jaje pa'ina, Davidpi ma'tëmo mëiñe papi. Jaje pa'iye sëte capi:

Ëjaëpi yë'ë Ëjaëre capi:

'Ja'rujè'ë, yë'ë ëja te'tena,

35 Yë'ëpi më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna jëjo oa sao macaja'a.'

36 Jaje pa'ina, Jesús mësarü quëni huani jeocosiquëre Diusupi Ëjaëre pare Cristo huasoquëre nepi. Iyere cato Israel paï asaye pa'iji.”

37 Jaje Pedro caquëna, asani joyore papi ai co'a ju'ijë oijë Pedrorre cui'ne i cajeohua'ire once pa'iohua'ireje sei'ë, ñeje cajë:

“¿Yëquë yure me neja'cohua'i a'ni, Maija'quë do'ijë?”

38 Sejëna, Pedro capi:

“Mësarü tayo yo'ose'ere sai to cuañöñe canï cui'ne de'o joyore isija'quë canï mësarü ja'në cuasase'ere jeoni Maija'quëna ponëñe pa'iji. Jaje yo'oni paï ñape Jesuni cuasajë oco do cuañöñe pa'iji.

39 Maija'quë i joyo isisi'i ca nëose'e mësarü. Mësarü mamajë cui'ne so'o pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i Maija'quë yë soija'cohua'i tse a'ë.”

40 Yequejë cui'ne capi, Pedro:

“Huasosicohua'i pa'ijë'ë, ai co'acohua'i jopo pa'icohua'ipi.” Jaje caquë yëhuopi.

41 I jaje caquë yëhuoye asasicohua'ise'e oco do cuañöni tres mil Jesure sehuocohua'i paë'ë, ja maca.

42 Pa'ijë si'aohua'i Jesús jëjo daocohua'i ye'yayere de'oye sehuocajë nuñerepa paë'ë. Pa'ijë

sa'ñe de'oye yo'ojë, Maija'quëre sejë cui'ne a_o
yëtoni aijë paë'ë, Jesús yo'ose'ere cuasajë.

Du'ru Macarepa Sehuosicohua'i Pa'ise'e.

⁴³ Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi jaiye pai yo'o
ti'a ma'ñere yo'ojëna, ñajë ai cuasareña, merepa
jaje yo'oye'ni cajë.

⁴⁴ Itire pa'ë cuasajë asasicohua'ipi te'e cuasajë
tsiosicohua'ipi pa'ijë co'amañaje te'e pahuë.

⁴⁵ Si'aye iohua'i co'amaña isijë curi maña
huerojë yecohua'i co'amaña caracohua'ina isihuë,
iohua'ire caraye.

⁴⁶ Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi si'a mu'seña
Maija'quëre sejë paë'ë, Maija'quëre se huë'ena.
Jaje yo'ojë cui'ne iohua'i huë'ñana Jesure cuasajë
aore yëtoni aijë te'e huë'ña tsi'sini aore huahuejë
aijë sihuajë paë'ë.

⁴⁷ Pa'ijë Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë paë'ë.
Si'aohua'i yecohua'ije de'o paire pa'ë cajë ñahuë.
Cajë ñajëna, Ëjaëpi jero sa'na jai paire ite sehuoco-
hua'ire nepi. Nequëna, jai pai sehuocohua'i huaso
cuañosicohua'i paë'ë, mu'se ñape.

3

Cu'ima'quëre Jujucaise'e

¹ Te'e mu'se na'iquëna, Pedropi cui'ne Juanpi
coní Maija'quëre se hora a las tres pa'i maca
Maija'quëre se huë'ena saë'ë.

² Satena, jarote cu'ima'quëpi De'oco hue'yosi
eta sa'ro yë'quë macare da ñosiquëpi ñu'i Pedrorre
cui'ne Juanre caca huëojëna, curiquë seji'i. Jaë
cato tsi'nëna cu'ima'quë paji'i, da cacacohua'ire
curiquë sejaquë cajë dasiquëpi. Jaje pa'ipi si'a

mu'seña paipi ite sañojēna, curi hueroquē ñu'iquē paji'i, eta sa'ro yē'quē macare ñu'i.

³ Jaje curi ñu'i sei ñu'iquēpi Pedrore cui'ne Juanre ñani curiquē seji'i, tsoe caca tējiye ja'i macare pa'ijēna.

⁴ Seina, Pedropi ite ñani capi:

“Ñajē'ē, yēquēni.”

⁵ Caquēna, curiquēre isisi'quē cama'quē cuasaquē ise'ere ñaquēna,

⁶ Pedropi capi, ite:

“Yē'ē curiquē peoyē. Jaje pa'iquēta'are yē'ē payere isisi'i. Jesús Nazaret aquē mamipi cayē huēni cu'ijē'ē.”

⁷ Caquē Pedropi ēja te'te jētēna tseani naē huēo nēcoquēna, te'ere papi jē'a huēni nēcapi. Huēni nēcaquēna, i nēcañoa cui'ne i jēo peto ca jēaye carapi.

⁸ Caraēna, de'oye nēcaquē cuji'i. Ja maca yureta'a iohua'i ja're tsioni te'e Maija'quēre se huē'ena cacani Maija'quēre de'oquēre pa'ni caquē sihuaquē sa'caquē yo'opi.

⁹ Cacani cu'i Maija'quē de'oquēre pa'ni caquē sihuaquē yo'oquēna, si'aohua'i ite ñahuē.

¹⁰ Ñajē quēquē huesēhuē, ite yo'ose'ere cuasajē. Noni Maija'quēre se huē'e eta sa'ropi De'oco hue'e huē'ñapi curi sei ñu'ina, ñacohua'i sēte quēquēhuē, i cu'iyē ñani.

Pedro Yēhuoye

¹¹ Iti co'yasiquēpi Pedrore cui'ne Juanre tseani ñuni saoma'ē yo'opi. Yo'oquēna, ña quēquējē si'aohua'i Pórtico de Salomón ca huē'ñana huē'huējē saē'ē, iohua'i pa'i huē'ñana ñañu'u cajē.

12 Jai paì tsi'sijëna, ñani Pedro capi:

“¿Me yo'ojë Israel paì ai cuasaye'ni? Iquëre yëquë tutupi panita'a Maija'quëre yëquë ai oi do'ipi ne co'yarena, cu'iyeye ñajë mësaru yëquëse'ere ai ñañë.

13 Iquë ju'iquëre cato, mai aiohua'i, Abraham Diusupi Isaac cui'ne Jacobo Diusupi ne co'yapi. I necaiquë Jesuni jerepa pa'ire iñoquë. Mësaru paì ëjaëna tseani isirena, Pilato de'oquë api cuasani joyesi'i caquëna, mësaru ësehuë. Jaje pa'ina, mësaru ësesiquë pa'iyere iñoquë yo'opi.

14 Iquë de'oye nuiñe yo'oquëni joyeye ësejë paire huaiquëni joyejë'ë, cahuë, mësaru.

15 Jaje yo'oni pa'iyë isi Ejaëni mësaru huani jeohuë. Jaje yo'osicohua'ita'are Maija'quëpi huajëquëre huëopi, ite. Ja yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë.

16 Iquë mësaru noni ñaquëre, Jesure necaiquëre pare asa do'ipi tutu isipi. Isina, ñañë, mësaru. Jesure necaiquëre pare asa do'ipi iquëre ju'iñe ti peoquëre pare ne co'yapi, mësarupi ñañë, si'aohua'i iti yo'ose'e.

17 Asayë, yureta'a mësaru Jesure huai maca yo'ose'e. Mësaru cui'ne mësaru ëjaohua'i cato jare cajë yo'oyë, cuasama'pë coa noni huesë huani jeohuë.

18 Jaje yo'ojëna, Maija'quë cato ite quëacohua'i ja're Cristo ju'iñe pa'iji tsoe hue'ña case'ere yo'o ti'api.

19 Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quëna daijë'ë. Dani ja'në yo'ose'e jeojë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere tëno jeocaija'quëre. Jaje yo'ojëna, ñani Maija'quëpi de'oye pa'iyë isi'ñe pa'i api.

20 Tsoe hue'ña mēsarute isisi'i, Cristore cuasa nēosiquēni Jesuni jējo daoquē mēsaruna.

21 Jaje pa'iquēta'are yure cato ite quēacaicohua'i tsoe hue'ña pa'isicohua'i ja'nē ca'ñeje pa'ye si'a co'amaña ne de'hua macaja'a Cristo ma'tēmore pa'ija'quē api.

22 Jaje pa'ina, mai aiohua'ire Moisés quēapi, ñeje: 'Ējaē Diusupi yē'ēje pa'ire ite quēacaija'quēre neja'quē api, mēsaru aquēni. Si'aye i caye de'oye sehuocaijē'ē.

23 Si'aohua'i i caye sehuocaima'cohua'i cato, pai pa'i daripēpi tirona nejosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ē.

24 Si'aohua'i Maija'quēre quēacaicohua'i Samuel pa'inēpi de ñata dao mu'seña cato iye mu'seña pa'i ja'ñere cahuē.

25 Jaje pa'ina, mēsaru a'ē, ite quēacaicohua'i mamajē Maija'quē isisi'i ca nēose'ere pacohua'i, Abrahamre ca nēose'e pacohua'i. I case'e cato caji: 'Mē'ē tsēcāpē acohua'ija'a iye yeja pa'icohua'i si'aohua'i de'oye pa'iye isi cuañoja'cohua'i a'ē.'

26 Jaje pa'ina, mēsarupi co'aye pa'iyere jeoni ponējēna, de'oye pa'iye isisi'i caquē Maija'quēpi i mamaquēre ju'isiquēni huēoni mēsaruna du'ru jējo daopi."

4

Pedrore Cui'ne Juanre Coye

1 Pedro cui'ne Juan ja yē'ta'a paire cajēna, Israel pai ējaohua'ipi cui'ne Maija'quēre se huē'e ñacai soldado pai ējaēpi cui'ne saduceo pai con da tītahuē.

2 Tītani jaohua'ipi pēijē asahuē, ju'isicohua'i huēiye pa'iji, Jesús huēise'epi iñopi cajēna, Pedropi cui'ne Juan conī.

3 Asani tseahuē. Tseani na'i huesēye sēte paire co hue'ñana cohuē, se ñatasi mu'se ñañu'u cajē.

4 Jaje yo'ojēta'are iti quēaye asasicohua'i jai pai sehuohuē. Ja maca sehuosicohua'ire emēohua'ise'ere cuęcueto cinco mil pai paē'ē.

5 Ñatasi mu'se Jerusalēna tsi'sihuē, Israel pai ējaohua'i, aiohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i conī.

6 Jarote Maija'quē huē'e ñacai ējaērepa Anásjē paji'i. Pa'ina, cui'ne yecohua'ijē paē'ē, Caifás, Juan, Alejandro conī. Pa'ijēna, cui'ne si'aohua'i Maija'quē huē'e ñacai ējaērepa sēcapē tsi'sisicohua'ipi paē'ē.

7 Pa'ijē cuañehuē, Pedrore cui'ne Juanre dajē'ē. Carena, darena, iohua'i jopona nēconi ñeje cajē sei'ē:

“¿Ique tutupi panita'a iquei mamipi mēsaru cajē iye ñeje yo'oye'ni?”

8 Sejēna, Pedro de'o joyopi i ja're pa'iye sēte iohua'ire sehuoquē capi:

“Mai ējaohua'i cui'ne mai aiohua'i asajē'ē.

9 Ju'iquēre jujuse'ere me neni ne co'yare'ni cajē seni asañu'u cajē señe sēte quēasi'i.

10 De'oji. Jaje pa'ito, si'aohua'i mēsaru asa hue'ñana quēañu'u, si'aohua'i Israel pai asajajē cajē. Iquē iye maca si'aohua'i mai ñajēna, pa'iquē cato Jesucristo Nazaret aquē mami do'ire co'yapi, mēsaru quēni huani jeorena, Maija'quēpi huajēquēre huēosiquē do'ire.

11 Iquë Jesús mësaru huë'e necohua'ipi do'i peoquëre ñasi quëna pë api. Jaje pa'isiquëta'a yure cato iti quëco pa quëna përepa de'opi.

12 Jaje pa'ina, Peoji, yequë paire huasoquë. Maija'quë maire huasoja'quëre yequëre necaiye papi.”

13 Ca'raye peoyerepa Pedropi cui'ne Juanpi conì cajëna, ñajë ëjaohua'ipi cuasahuë, icohua'i ai ye'yema'cohua'i a'ë cui'ne pai pa'iyeye ye'yema'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cui'ne Jesús ye'yaquë pa'isicohua'i a'ë. Jaje cuasajë ñajë quëquë asahuë, ìohua'i cayere.

14 Jerepa, cui'ne ìohua'i ja're conì itì co'yasiquëje pa'ina, ñajë ti sañope cayeye pahüë.

15 Pajë ja maca tsi'si sitopi Pedrore cui'ne Juanre etajë'ë carena, etahuë. Etarena, ìohua'ise'e sa'ñe coca cahuë.

16 Ñeje cahuë:

“Si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asayë, iye pai yo'o tì'a ma'ñere yo'ose'e. Jaje asajëna, maipi jaje yo'oye pahüë ca tì'añe peoji. ¿Jaje pa'ito yure me neja'cohua'i a'ni, icohua'ire?

17 Jaje pa'ito iyere yo'oñu'u. Iye yo'osi coca jerepa jai saiye paja'core huajo yëni quëcoñu'u ìohua'ini iye macapi jerepa paire quëaye paja'cohua'ire, Jesús ayere.”

18 Cani yureta'a ìohua'ire soini cuañehuë, Jesús aye paire cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne ì ayeje paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë.

19 Cuañejëna, Pedropi cui'ne Juanpi sañope sehuojë cahuë:

“Mësarupi cuasani ñajë'ë, ¿iquepi de'oquë'ni, mësarü cayere sehuoye, pañita'a Maija'quë cayere?

²⁰ Yëquë ñase'ere cui'ne asase'ere quëaye pa'iji.”

²¹ Pai cato ne co'yasiquëni ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuahuë. Jajë sihuajëna, ëjaohua'ipi Pedrorë cui'ne Juanre si'señu'u cuasajëta'a pañini ca'rajë si'sema'pë coa huajo yëni eto saohuë.

²² Pai ne tija ma'ñere papi co'yasiquë cato cuarenta ometëca jerepa paquë paji'i.

Ca'rama'cohua'i Cui'ne Necaija'quë Api Asacohua'i Pa'iyere Señe.

²³ Eto saorena, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i quë'rona sani Israel ëjaohua'i cui'ne aiohua'i case'ere si'aye quëahuë.

²⁴ Quëajëna, asani si'aohua'i te'e cajë Maija'quëre se'ie, ñeje:

“Ëjaë ma'tëmo cui'ne yeja, jai tsiaya, si'aye iote pa'iye de'huasiquë,

²⁵ më'ëpi de'o joyoja'a cahuë, më'ë jo'yaë David yë'opoja'a ñeje:

¿Me yo'ojë pai josa yo'ojë caye'ni?

¿Me yo'ojë pai ti cuasama'pë coa huëojë jajë neñu'u ca nëoñe'ni?

²⁶ Pai ëjaohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi conï, Maija'quëre cui'ne maire huasoquëre sañope yo'oñu'u cajë te'e cuasajë yo'oyë.

²⁷ Iye daripëna Herodes cui'ne Pilato cui'ne yequë pai cui'ne Israel pai tsi'sini Jesure sañope yo'ohuë, më'ë sahuani isisiquëre.

²⁸ Jajë yo'ojë yo'o tija'caë'ë, më'ë jajë yo'osili cuasa nëoquë pa'ise'ere.

29 Yure Ējaë, yëquë mē'ë jo'yare iohua'i huajo yëyere ñani isijë'ë, mē'ë coca, ca'rama'pë quëa ja'ñere.

30 Jesús mē'ë mamaquë cocare quëajëna, mē'ë tutupi ju'icohua'ire jujuye, yequë mu'seña pa'i ja'ñe iñoñe cui'ne pai yo'o tī'a ma'ñere yo'ojë'ë, Jesús do'ipi.”

31 Jaje seni tējisi maca iohua'i se sitopi ñu'cueo. Ñu'cuecona, si'aohua'i de'o joyo timēsicohua'i paë'ë. Pa'ijë Maija'quë coca quëahuë tiñarepa, ca'rama'pë.

Si'a Co'amaña Si'aohua'i Te'ona Pase'e

32 Jai pai sehuosicohua'i pa'icohua'ipi te'e cuasajë cui'ne nëina, paë'ë. Pa'ijë co'amañaje si'aohua'i te'ena pahuë. Te'ijë yë'ëse'e te'i pasī'i caquë yo'oquëje peopi.

33 Peojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi si'a tuturepa quëahuë, Jesús ju'isiquëpi huëise'ere. Quëajëna, Maija'quëpi ñacaina, si'aohua'i de'oye paë'ë.

34 Pa'ijëna, te'ijë iohua'i aquë co'amaña caraquëna, ai yo'oquë peopi si'aohua'i pahuë. Ja payere cajë yejaña panita'a huë'ña pacohua'ipi isijë curi neni,

35 Jesús jëjo saocohua'ina dani curi isihuë. Jaohua'ipi si'aohua'ire iti pai ñapere caraye ja'ye huahuejajë cajë isihuë.

36 Jaje yo'opi, levita José hue'equëni, Chipre saodohuë aquëni Jesús jëjo saocohua'ipi Bernabé hue'yosiquëpi. Bernabé cani cayë “Yëhuo huasoquë mamaquë”.

³⁷ Jaëpi i yejare isiquë curi neni Jesús jëjo daocohua'ina curi dani isipi, iohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

5

Ananías Cui'ne Safira Co'aye Yo'ose'e

¹ Jaje pa'iquëta'are yequëpi Ananías hue'equëpi i paco Safira ja're yejare isihuë. Isini curi neni,

² si'aye isiyë pañu'u te'e cuasahuë. Cuasani iohua'i pa ja'ñe de'huahuë. De'huanani yequere Jesús jëjo saocohua'ina isipi, iohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

³ Isiquëna, Pedropi capi:

“¿Ananías ique do'ire huati ëjaë më'ë joyona cacaë'ni yeja do'i saisi curire më'ëpi yequere de'huanani yequere isiquë si'aye isiyë caquë de'o joyore cosojaquë caquë?”

⁴ ¿Yejaje më'ë yeja pa'ima'ona, jaje yo'ou? ¿Curije më'ë curiquë pa'ima'ëna, jaje yo'ou? ¿Merepa më'ë jaje yo'osi'i cuasaë'ni? Paini më'ë cosoma'ë paë'ë. Maija'quëni më'ë cosohuë.”

⁵ Caquëna, Ananías asani juni taji'i. Si'aohua'i i juni taise'e asasicohua'i quëquë huesëhuë.

⁶ Ja maca yureta'a posëohua'ipi dani i capë cañapi tunani sani tahuë.

⁷ Tres horas tëto sai maca Ananías nëjo cacao, io ëjère yo'ose'e asama'copi.

⁸ Cacacona, Pedropi iote seji'i:

“¿Mësaruru case'e ja'ye yeja do'i isire?”

Caquëna, cao:

“Jaje pa'ijë'ë, jare ja ja'ye isihuë.”

⁹ Cacona, Pedropi capi:

“¿Me neni mäsaru te'e jaje yo'oñu'u cuasani ëjaërepa joyore neñañu'u cajë yo'oye'ni? Jecohua'i daiyë, më'ë ëjëre tasicohua'i cui'ne yure më'ëni saja'cohua'i a'ë.”

¹⁰ Ca macarepa Safira huajërepa juni tãco'ë, Pedro quëo yë'quë macana. Juni tãsicopi uiona, posëohua'ipi cacani tã'ani sani tãhuë, io ëjëre tãsico yë'quë macana.

¹¹ Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i cui'ne si'aohua'i iti yo'ose'e, asasicohua'i quëquë huesëhuë.

İñoñe Cui'ne Pai Yo'o Tã'a Ma'ñere Yo'ose'e

¹² Pai pa'i huë'ñana Jesús jëjo saocohua'ipi jaiye de'oye yo'ohuë, pai yo'o tã'a ma'ñere cui'ne iñoñere. Yo'ojëna, si'aohua'i Salomón nequë pa'isi tu'rihuë pa'icona, tsi'sijë yo'ohuë.

¹³ Te'ijë yecohua'i aquë tsiosi'i caquë yo'oye papi, iohua'ire. Jaje pa'iquëta'are pai cato de'ocohua'i a'ë, cuasajë.

¹⁴ Yo'ojëna, ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i Èjaëre sehuoni jai pai paë'ë.

¹⁵ Cui'ne ju'icohua'ireje cai saina cui'ne ju'icohua'ire sayena oeni ma'añana eto oehuë, Pedropi da saina, i pai to'oupi jaohua'i acohua'ina ju'aquëna, co'yajajë cuasajë.

¹⁶ Cui'ne Jerusalén yërëhue pai dari pa'icohua'ipi jai pai Jerusalénna daë'ë, ju'icohua'ire cui'ne huati quë'iohua'ire dajë. Dajëna, si'aohua'i juju cuañohuë.

Pedrore Cui'ne Juanre Huani Jëoñu'u Cajë Yo'oye

17 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ja're saduceo pa'i pa'icohua'ipi si'aohua'i con'i iohua'i yo'oyere ñajë oicohua'i paë'ë, cui'ne yo'o tì'añe peo do'ire.

18 Ñani pëijë Jesús jëjo saocohua'ire tseani co'aye yo'ocohua'ire co huë'ñana cohüë.

19 Cosicohua'ini Maija'quë huiñaëpi ñami paire co huë'e eta sa'ro hui'yoni etopi, ñeje caquë:

20 “Sani paire quëajë'ë, mësarü iye huajëye pa'iyere Maija'quëre se huë'epi nëcajë.”

21 Caëna, asasicohua'ipi ñatani i case'eje pa'ye Maija'quë huë'ena nea huë'ñarepa cacani paire ye'ya huëohüë. Jaje ye'yajëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë cui'ne i ja're con'i pa'isicohua'ipi ëjaohua'ire pase'e coca cayena soihuë, si'aohua'ire Israel pa'i aiohua'ire coca cañu'u cajë. Ja maca tsì'sini Jesús jëjo saocohua'ire co huë'ña ñu'icohua'ire quërëjajia'cohua'ire jëjo saohüë.

22 Jëjo saojëna, soldadopì co huë'ena sani coa ña jujahuë, tsoe peojëna. Jaje ña jujani co'ini ñeje cajë quëahuë:

23 “Paire co tu'rihuë cato de'oyerepa siosico paji'i. Pa'ina, cui'ne soldado pajje eta sa'noare nëcajë de'oyerepa ñahuë. Jaje pa'ioni hui'yojë ñajëna, ti pa'i peoco paji'i, sa'nahüë.”

24 Cajëna, jare asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa, Maija'quëre se huë'e ñacai soldado pa'i ëjaë cui'ne aiohua'i con'i cahuë: “¿Jerore pana ja yo'ose'e nëajaj ja'ñe a'ni?”

25 Jaje yo'ojë ca macarepa te'i tìtani capi:

“Mësarü cosicohua'ipi Maija'quëre se huë'ere nëcajë paini ye'yayë.”

26 Caquëna, asani soldado paì ëjaëpi ì soldado paì ja're saji'i, tseasi'i caquë. Tseasicohua'ita'a co'aye yo'oye pahuë, paipi pëti huëoni quëna pëapi jeama'cohua'ini cuasajë ca'rajë.

27 Titani ìohua'ire tseani sahuë, ca tëji ëjaohua'i quë'rona. Sarena, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi capi, ìohua'ire:

28 “Tsoe mësarute cahuë yëquë, jaë Jesús aye ti paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë. ¿Casicohua'ini mësaruru cato me yo'ore'ni? Mësaruru cato si'a Jerusalén jaë aye ye'yayepi timë huesoyë. Cui'ne jase'e yo'oye pañi yëquëreje jaëre huani jeosi do'i quë'iohua'ire cañu'u cajë yo'oyë.”

29 Caquëna, Pedropi cui'ne ì cajeohua'i Jesús jëjo saocohua'ipi sehuojë cahuë, ñeje:

“Yëquë cato Maija'quë cayere sehuocaiye pa'iji, pañi paì cayere.

30 Mësaruru cruzuna deoni huani jeosiquëre mai aiohua'i Diusupi huajëquëre huëopi, Jesure.

31 Maija'quëpi huëoni ì ëja te'tena ñopi, ìte. Paire de'oye saquëre neni cui'ne huasoquëre nepi, ìte, Israel paipi Maija'quëna co'ini ìohua'i co'aye yo'ose'e saicaja'quë caquë.

32 Iye yo'ose'e yëquë ñasicohua'ipi quëaye cui'ne Maija'quë ìte sehuocohua'ire ìsi joyo de'o joyoje ñasiquëpi quëaji.”

33 Jaje cayere asani Israel paì ëjaohua'ipi pëtiteni huani jeoñu'u cajë yo'ohuë.

34 Jaje yo'ojë ca ëjaohua'i jopore te'i fariseo Gamaliel hue'equë paji'i, si'a paì de'oye cajëna pa'iquërepa, cui'ne cuañese'e ye'yaquërepa. Jaëpi huëni nëcani cuañepi: “Jesús jëjo saocohua'ire

hue'sena eto saojë'ë, ëa maca cacaja'cohua'ire,” capi.

³⁵ Caëna, etosi jeteyo'je ije pa'i ëjaohua'ire capi:

“Israel pai mësarü jaohua'ire yo'o ja'ñe de'hua ñani yo'ojë'ë.

³⁶ Cuasajë'ë, cui'ne Teudas yo'ose'ere. Ai tsoe maca, jaë jë'quë ëjaëre pa'ë caquë yo'opi. Yo'okuëna, cuatrocientos pairepa ite pe'tehuë. Pe'tejëna, iti saquëni huani jeorena, ite pe'tecohua'i peo hue'ña tiya huesëhuë. Ja maca carajaji'i, ja yo'ose'e si'aye.

³⁷ Ja jeteyo'je paire cuëcue mu'seña pa'i maca Judas Galilea aquëpi cui'ne ëjaë'ë caquë yo'opi. Yo'okuëna, ite pai pe'te huëohuë. Pe'te huëorena, ini huani jeorena, ite pe'tecohua'i peo hue'ña tiya huesëhuë.

³⁸ Jaje pa'ina, mësarute yëhuoquë cayë. Jaohua'ire yo'oye jeoni ñuni saojë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaje pa'ina, iyepi pai tse pani coa carajai ja'ñe a'ë.

³⁹ Jaje pa'iquëta'are iyepi Maija'quë tse pa'ito mësarü ne ti'añe paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ito ñare pajë yo'ojë'ë. Yo'ojë Maija'quëni sañope yo'oyë, mësarupi.”

⁴⁰ Caëna, asani i case'e sehuocaë'ë. Ja maca yureta'a Jesús jëjo saocohua'ire soini si'seni, Jesús coca ti quëaye pajë'ë, cani yureta'a ñuni saohuë.

⁴¹ Ñuni saojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi etajë Maija'quëpi jaje yëna Jesús mami do'ire ai yo'oyë cuasajë sihuahuë, pai ëjaohua'i quë'ropi etajë.

⁴² Etasicohua'ipi si'a mu'seña Jesús de'o cocare quëajë ye'yahuë, Maija'quëre se huë'ena cui'ne huë'ñana.

6

Siete Paire Ao Huahuecohua'ire Nese'e

¹ Ja mu'seña sehuocohua'ipi jai pai sehuojë jojo saiye sëte, griego pai coca cacohua'ipi sañope ca huëohuë, hebreo pai coca cacohua'ini griego pai hua'jeohua'ini si'a mu'seña huahueyere de'oye huahuecaima'pë pa'iyë cajë.

² Jaje cajëna, asani doce pa'iohua'i Jesús soisicohua'ipi si'aohua'ire sehuosicohua'ire tsi'soni cahuë:

“Co'aji, yëquëpi huahueye ñañere cajë, Maija'quë coca quëayerë jëoto.

³ Jaje pa'i do'ire sehuosicohua'i mësarupi mësarü acohua'ini siete pa'iohua'ire co'ejë'ë, mësarü ai de'o paire ñacohua'ini, ta'ñe asacohua'ini cui'ne de'o joyo timësicohua'ini. Ti'arena, jaohua'ina iye co'amaña yo'o ja'ñe isiñu'u, yëquë.

⁴ Isini yëquë cato Maija'quëre sejë cui'ne i coca quëajë pañu'u.”

⁵ Carena, si'aohua'i jaje yo'oñu'u cuasani sahuajë ti'ahuë, Estebanre, Maija'quëre asaquëre pare, de'o joyore timësiquëre, Felipere, Prócorore, Nicanorre, Timónre, Parmenasre, Nicolásre, Nicolás cato ja'në Israel pai yo'oye sehuo aquë paji'i, Antioquía aquë.

⁶ Ti'ani Jesús jëjo saocohua'i quë'rona sahuë, iohua'ire. Sarena, jaohua'ipi iohua'i siopëana patojë Maija'quëre sëcacaë'ë.

⁷ Maija'quë coca jero sa'na jai sacco'ë. Jai saiona, sehuojë jai pai paë'ë, sehuocohua'ijë Jerusalén pa'icohua'ipi. Jaje jai pai sehuojëna, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijë sehuohuë, te'ohua'ise'e.

Estebanre Tseañe

⁸ Maija'quë isi tutu de'oyere pare paquë'ni Esteban paì yo'o tì'a ma'ñere yo'o iñopi, paì daripë pa'icohua'ire.

⁹ Jaje yo'oquëna, ñani Jo'yaohua'i pa'isicohua'ipi eta huajësicohua'i hue'yo huë'e pa'icohua'ipi cui'ne Cirene acohua'ipi, Alejandría acohua'ipi, cui'ne Cilicia acohua'ipi, cui'ne Asia yeja acohua'ipi Estebanre sañope ca huëohuë.

¹⁰ Ca huëosicohua'ita'a ca tì'añe pañuë, de'o joyo isiyepi ta'ñerepa caquëna, si'aye.

¹¹ Ja maca yureta'a Moisésre cui'ne Maija'quëre sañope caquëna, asahuë, caja'cohua'ire curipi saihuë.

¹² Sairena, jaohua'ipi si'a iti daripë paire ne huëohuë, jai co'a coca. Jaje ne huëorena, aiohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Estebanre huajo huëohuë. Huajo huëoni tseani ca tëji ëjaohua'i quë'rona sahuë.

¹³ Jaje yo'ojë cui'ne coa cosoja'cohua'ireje nesi-cohua'ipi ñeje cahuë:

“Maija'quëre se huë'ere iquë ai sañope caquë api cui'ne cuañese'eje sañope caquë api.

¹⁴ Cui'ne Jesús Nazaret aquëpi Maija'quëre se huë'e nejoja'quë api. Nejoquë cui'ne Moisés maire jeocaise'ere tì'ne ponaja'quë api, caquë api, iquë.”

¹⁵ Si'aohua'i iti maca ñu'icohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi conì Esteban tsiare ñahuë, huññaë tsiaje pa'iore pare hue'equëna.

7

Esteban Paire Sehuoye

¹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Estebanre seji'i.

“¿Më'ëre jaje yo'oquëre pani jaohua'i caye caquë?”

² Seina, Esteban sehuoquë capi:

“A'yëohua'i, cui'ne ja'quëohua'i, asajë'ë, yë'ë caquëna. Maija'quë de'oquëpi mai ai Abrahamna ñai iñoopi, Mesopotamiare pa'ina, Harán yejana ja saima'në.

³ Iñoquë capi: ‘Më'ë yeja cui'ne më'ë cajeohua'ire jeoconi saijë'ë, yë'ë iñoja'a yejana.’

⁴ Caëna, Abraham Caldea yejapi etani Harán yejana sani paji'i. Pa'ina, pëca ja'quë juni huesëpi. Juquëna, jeteyo'je Maija'quëpi Abrahamre iye yejana dapi, yure mësarü pa'i hue'ñana.

⁵ Jaje pa'iquëta'are iti yejana co'amaña necani isiye papi. Quëo tsa'cuja'toje isiye papi. Jaje pa'iquëta'are isija'quë a'ë ca nëopi, i ju'isi jeteyo'je i tsëcapë tseco pa'ija'core. Ja mu'seña cato Abraham mamajëre peoquë pa'inije jaje capi.

⁶ Yequeje cui'ne Maija'quëpi capi, ite: ‘Më'ë tsëcapë acohua'ipi yequë pai yejare huero pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, jo'yaohua'ire pajë co'aye yo'oja'cohua'i a'ë, cuatrocientos ometëcarepa.’

⁷ Yequeje capi, Maija'quë: ‘Yë'ëpi mësarute jo'yaohua'ire neni pasicohua'ire saija'quë a'ë. Ja jeteyo'je mësarü eta huajëni yë'ëre iye macapi necajë pa'ija'cohua'i a'ë.’

⁸ Ca nëose'ere yo'ojajë caquë Abrahamre Diusupi cuañepi, cuiiri ca'nire tējajë'ë, caquë. Jaje pa'ina, Abraham i mamaquë Isaacre ocho mu'seña coasiquë pa'ina, cuiiri ca'nihuë maca

tëapi. Jaje cui'ne yo'opi, Isaacje ì mamaquë Jacobre. Iquë Jacobpi si'aohua'ire ì mamajëre jaje yo'opi, Israel paì doce tsëcapëa pëca ja'quëohua'i pa'ija'cohua'ireje.

⁹ Mai aipë Jacobo mamajëpi yo'jei Josére pëca ja'quëpi ai oina cui'ne oni cuañoñe peojë ìsi jeohuë, Egíptona sajajë cajë. Jaje pa'iquëta'are Diusupi José ja're conì paji'i.

¹⁰ Pa'i si'aye ì ai yo'oye huasopi. Coçai cui'ne ta'ñe yo'oye ìsipi. Isiquë cui'ne Egípto ëjaëre papi de'oye ìte ñacai ja'ñeje necaji'i. Necaina, Josére Egípto paì ëjaëre hue'yopi. Cui'ne ì Faraónrepa pa'i huë'e ñacaiquëre pare hue'yopi.

¹¹ Ja maca si'a Egípto yeja Canaán yeja ao ëa ju'ñe paji'i, ai yo'o mu'seña. Pa'ina, mai aipëje aiñe ti peocohua'i paë'ë.

¹² Pa'ijëna, Jacobpi Egíptore ao pa'iji, asani ì mamajëre mai aipëre jëjo saopi. Iye saise'e cato du'ru macarepa saise'e a'ë.

¹³ Tijupë cayaye acore satena, Josépi ì maja'yë jupëre yë'ë mësarü yo'jei'ë caquë quëapi. Jaje quëaquëna, asani Faraónpi ja tsëcapë aquë api caquë Josére ñapi.

¹⁴ Ja jeteyo'je Josépi pëca ja'quë Jacobre cui'ne ì tsëcapë setenta y cinco paì pa'icohua'ire Egíptona daijë'ë, caquë cuañepi.

¹⁵ Jaje cuañeina, Jacob Egíptona sani paji'i. Pa'iquëpi juji'i. Jaje cui'ne ì mamajëje jujuhuë, mai aipëje.

¹⁶ Ja maca tarase'e Siquemna sani cojena oa huesohuë. Abraham curipi Hamor mamajëre hueroquë pa'isi yejana oareña.

17 Maija'quë Abrahamre ca nëose'e t̄i'lañe ja'i maca pa'ina, Israel paì jai paì jojo sateña, Egípto yeja. Jaje yo'oni jai paì pateña.

18 Jaje pa'i maca Josére ñama'quëpi yequepi Egípto paì ëjaë cuañe huëouña.

19 Cuañe huëoni iye ëjaëpi mai paire care payeje pa'ye caquë, co'aye yo'oquë tsire ja'a coasicohua'ire jeocojë'ë ju'ija'cohua'ire caquë cuañepi, pëca ja'quëohua'ire.

20 Ja mu'seña Moisés coa. Coaëna, Maija'quë sihuaquë ñapi, ite. Jaëni pëca ja'quëohua'ipi toaso ñañëohua'ire huë'ena ñajë pahuë.

21 Pa jujani jeocoye pa'ijëna, Faraón mamacopi ite ini mamaquëre pare ai de'huayeje pa'ye ai de'hua.

22 Jaje pa'ina, Moisés cato Egípto paì ta'ñe yo'oyere ye'yesiquë paji'i. Jaje pa'ipi tutu caquëpi cui'ne yo'oyeje i case'eye yo'oquë paji'i.

23 Cuarenta ometëcaña papi i paire Israel paire ñasi'i cuasapi.

24 Cuasaquëpi ñaquëna, Egípto paipi Israel paire co'aye yo'oquëna, ñani Moisés cocasi'i caquë yo'oquë Egípto paire huani jeopi.

25 Moisés cato jaje yo'oquëna, ñani i cajeohua'ipi Diusu iohua'ire huasoja'quëre jëjo daoquë api cuasajajë caquë yo'opi. Yo'oquëta'are i cajeohua'ipi jaje cuasaye pahuë.

26 Yo'osiquëpi ñatasi mu'se Israel paipi cayao-hua'i sa'ñe uihuajëna, Moiséspi t̄i'api. T̄i'ani uihuama'pë pa'ijajë caquë capi: '¿Me neñu'ju te'e tsëcapëta'a sa'ñe uihuaye'ni?'

27 Caquëna, iti se ai huaiquëpi Moisésre jëtëpi jëjo saoquë capi: '¿Nepi më'ëre paì ëjaëre cui'ne yëquë

yo'oye ñaquë ne de'huaĵa'quëre nere'ni?

²⁸ ¿Ñamina'a Egípto paire huani jeose'eje pa'ye yë'ëre huani jeosi'i caquë?'

²⁹ Caquëna, iyere asani Moisés Madián yejana cati saji'i. Sani ĵarote tĵ yejare huero pa'i caya mamajëre papi.

³⁰ Cuarenta ometëca tëto saisi maca, zarza ñëpi toa corohuërepa tsë'isicoĵa'a huiñaëpi ñai nëcapi, Sinaí cutihuëna cuene yejana.

³¹ Cani ñañeje pa'ye Moisés ñaquë iquere pa'ni cuasaquë ñapi. Jaje cuasaquë de'oyerepa ñasi'i caquë tsioĵai asapi, Ējaë yë'ore ñeje caquëna:

³² 'Yë'ë cato më'ë aipë Diusu a'ë. Abraham, Isaac, cui'ne Jacob Diusu a'ë, Yë'ë.' Ĵare asani Moisés ĵti ca hue'ña ñama'ë, ca'raquë coa tsasi huëouna.

³³ Ĵa maca Ējaëpi caëña: 'Dutajë'ë, quëo ju'iye. Më'ë nëca hue'ña cato de'o hue'ñare pa'ë.

³⁴ Egípto yejare pa'ijë yë'ë paĵ ai yo'oye tĵñarepa ñaquë pa'iyë. Aiohua'ipi ai yo'ojë oijëna, asani huasosi'i caquë cajehuë. Jaje pa'iyë sëte daijë'ë, yë'ëpi më'ëre Egíptona jëjo saosi'i.'

³⁵ Israel paĵ coejë '¿nepi më'ëre paĵ ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne de'huaquëre nere'ni casiquëni?' Maiĵa'quëpi paĵ ëjaëre cui'ne paire huasoquëre neni jëjo saopi, ĵohua'i quë'rona. A'ri soquë yë ñasiquë huiñaëpi cocaina, yo'o tĵ'ajaquë caquë.

³⁶ Iquë Moisés mai aipëre Egítopi etopi, paĵ yo'o tĵ'a ma'ñere yo'oquëna, cuarenta ometëcahuëña.

³⁷ Ĵare iquë Moiséspi capi, Maiĵa'quëpi mësaruaquëni yë'ëje pa'ire neĵa'quë api, ĵte quëacaiquë

pa'ija'quëre.

³⁸ Cui'ne jare iquë Moiséspi Israel pai ja're tsi'sini coca ca'aji'i, jeto cuene yejana. Jare ipi huiñaëre coca ca'aji'i, Sinaí cutihuëna. Jare ipi mai aipë ja're pa'aji'i. Cui'ne jare ipi pa'i cocarepa asapi, maire quëa ja'ñeje.

³⁹ Jaje pa'iquëta'are mai aipë cato sehuocaiye coehuë. Coejë Egíptona co'iñu'u cahuë.

⁴⁰ Jaje cajë Aarónre cahuë, yëquëre saja'a diusuohua'ini necaijë'ë. Huesëyë. Me sa'repa yëquëre Egíptopi etosiquë Moisés neni jo'cuarepa nëiji, cahuë.

⁴¹ Jaje cani duruhuequëje pa'ire diusu api cajë de'huahuë. De'huani ite isiñu'u cajë nëicohua'ire huani isijë cui'ne jai pai tsi'sini johua'i de'huasi diusure sihuajë yo'ohuë, Maija'quë api cajë.

⁴² Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi jaohua'ire ña jujani jecopi ma'ñocohua'i ma'tëmo pa'icohua'ini secohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i toyapëna toyase'e pa'iji, ñeje:

Israel pai, ¿mësarü jeto cuene yeja cuarenta
ometëca pa'i maca,

Yë'ëre sihuajë de'oye señu'u cajë
nëtërojaicohua'ire huani isijë, cui'ne
co'amaña coa isijë yo'ore?

⁴³ Pahuë, mësarü jaje yo'oye. Coa ai jerepa Moloc diusu huë'ere hue'ejë sajë,

Cui'ne Refán diusu ma'ñoconi hue'ejë sajë

Cui'ne mësarü señu'u cajë de'huasi diusuohua'ini
hue'ejë sajë yo'ohuë.

Ja do'ire mësarute yë'ëpi Babiloniana jëjo saoja'quë
a'ë.

44 Ja maca cato mai aiohua'i ca'nipi nesi huè'ere pahuè, Maija'què ja're. Jaje yo'oñu'u, cajè ne-jaquè nese'ere iño huè'ere. Ja huè'e cato Moisésre Maija'què caquè iñoni ñeje pa'iore nejè'è caquè cuañese'eje pa'iore nesico paji'i.

45 Ja huè'e mai aiohua'i tsoe pasiconi Josué ja're daicohua'ipi te'e iohua'i daiyeje dahuè, yecohua'i yeja jio maca Maija'quèpi iohua'i ñajëna, yequè paire nejo maca. Jaje pahuè, ja huè'e David pa'i macaja'a.

46 Pajè pa'icohua'ini Davidpi Maija'quère de'oye ña cuañoquèpi Jacob Diusu huè'e necasi'i cuasapi.

47 Cuasaquèta'a papi. Necaiye paquëna, mamaquè Salomónpi necaji'i.

48 Jaje pa'iquèta'are Maija'què irepa cato pai nesi huè'ere pa'ima'què api. Jaje pa'ina, Maija'quère quëacaiquèpi capi, ñeje:

49 Ma'tëmo cato yè'è pa'i hue'ña'ë. Yè'è ñu'i cuañe hue'ña'ë.

Yeja cato yè'è quëo meñe tsa'cupa hue'ña'ë.

¿Jaje pa'ito me yè'è huè'e necaija'cohua'i a'ni? caji, Ëjaë.

¿Jero a'ni, yè'è pëa huajëja'to?

50 Si'aye yè'è ne saose'epi pa'ito.

51 Jaje pa'iquèta'are mësarü cato nuiñerepa asajëta'a nuñere pare yo'oyere coecohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cajonoaje asama'cohua'ipi cui'ne joñoaje ti Maija'quère cuasama'cohua'i a'ë, mësarü. De'hue Maija'què joyore sañope yo'ocohua'i a'ë. Aiohua'i pa'ise'eje pa'iohua'i a'ë.

52 Jaje pa'ina, ¿jequè a'ni, Maija'quère quëacaiquè mësarü aiohua'i co'aye yo'oye pasiquè? Ti peoji,

te'ijē. Jaje pa'ina, co'aye yo'ojē huani jeohuē, nuñerepa pa'i dai ja'ñere quëacohua'ire. Yure ipi nuñerepa pa'ipi daquëna, mësarupi tseani huani jeohuē.

⁵³ Mësaru huiñaohua'ipi cuañese'e isijëna, isicohua'i de'oye sehuocaima'pë pa'iyë.” Jare capi, Esteban.

Estebanre Huani Jeoñe

⁵⁴ Jaje caquëna, asani Estebanre ai pëijë cuji qui'cohuë.

⁵⁵ Jaje yo'otojē Esteban cato de'o joyo timësiquëpi ma'tëmöre ñaquë Maija'quë de'oyere pare ñapi. Ñaquë cui'ne Jesure ñapi, Maija'quë ëja të'hui quë'rore nëcaquëna.

⁵⁶ Ñani capi:

“Ina ma'tëmo hui'yosiconi ñañë, cui'ne Jesupi Maija'quë ëja të'huire nëcaquëna.”

⁵⁷ Caquëna, asani pëijë cajonoa pë'pëni cuijē ina da tome daë'ë.

⁵⁸ Da tome dani tseani pai daripëpi etoni quëna pëapi jea hueahuë, co'aye yo'oquë api cajë. Huaicohua'ipi iohua'i caña du'teni te'e posë Saulo hue'equëna, isihuë, ñacaijë'ë cajë.

⁵⁹ Quëna pëapi jeajëna, Estebanpi Maija'quëre sei capi:

“Ëjaë Jesús, yë'ë joyo më'ëpi de'huacaijë'ë.”

⁶⁰ Cani ja maca do're ja'runi ai tutu capi:

“Ëjaë yë'ëre huaicohua'i yo'ose'e saïma'ë pa'ijë'ë.” Jare cani juji'i.

8

1 Juni huesëquëna, iti maca Saulo nëcaquë ñaquëpi. De'oji, Estebanre huaise'e cuasaquë ñapi.

Sehuosicohua'ire Saulo Yo'oye

2 De'o paire papi Estebanre ai oijë tã jeohuë.

3 Jare yo'ojëna, Saulo cato sehuosicohua'ire huë'ña ñape cacaquë ëmëohua'ire, nomiohua'ire, quërë etoquë co huë'ñana cosi'i caquë yo'opi.

Samaria Paire De'o Coca Quëaye

4 Jaje yo'ojëna, Jerusalëmpi etasicohua'ipi si'a huë'ña saijë huaso coca quëahuë.

5 Quëajëna, iohua'i aquë Felipepi Samaria daripëna sani Jesús coca quëapi.

6 Quëaquë pai yo'o tã'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquëna, ñajë si'aohua'i tsi'sini ai asahuë, Felipe caye.

7 Jai pai huati quë'iohua'i pa'isicohua'ipi huatire eto sao cuãñohuë. Huatiohua'ipi etajë cuijë etahuë. Cui'ne jai pai cu'ima'cohua'ije, cui'ne do'pëjë cu'icohua'ije co'yasicohua'i paë'ë.

8 Ja yo'o do'ire ja daripë acohua'i ai sihuahuë.

9 Ja sihua huë'ñare te'i ëmë Simón huë'equë ja'në dahuë pa'isiquë paji'i. Samaria paire care payeje caquë jerepa pa'i a'ë caquë yo'osiquë paji'i.

10 Jaje pa'ini si'aohua'i a'ricohua'i maña cui'ne jaicohua'ina conì j caye asacaijë cahuë:

“Iquë api, irepa Maija'quë tuture paquërepa cahuë.”

11 Jaje cajë ite de'oye j caye sehuocaë'ë. Tsoe huë'ña noni j dahuë ñañepi yo'oquë care payeje caquëre sëte jaje sehuocaë'ë.

12 Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi Felipe quëayere asani Maija'quë cuañe te'te ayere cui'ne Jesucristo ayere asani ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i sehuohuë. Sehuoni oco do cuañohuë.

13 Do cuañojëna, i Simónque sehuoni oco do cuañoni ai de'oyere pare pai yo'o tì'a ma'ñere ñaquë ai de'oyere pa'ni cuasaquë Felipe ja're te'e cu'i huëopi.

14 Samaria paipi Maija'quë coca sehuorena, Jesús doce soisicohua'ipi asani Jerusalén pa'icohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saohuë, Samariana.

15 Jëjo saorena, sani Samaria sehuosicohua'ire Maija'quëre sećacaë'ë, de'o joyore pajajë cajë.

16 Jesús mai Ëjaë mamipi do cuañosicohua'ita'a ja yë'ta'a de'o joyo peocohua'i paë'ë.

17 Ja do'ire Pedro cui'ne Juanpi jëñapi jëjo pajë Maija'quëre sejëna, de'o joyore isi cuañohuë.

18 Jëñapi Jesús jëjo saocohua'ipi jëjo pajë sejëna, Maija'quë joyore isiña. Isina, ñani Simónpi curipi huerosi'i cuasaquë caëña.

19 “Isijë'ë, ja tuture pare yë'ëje isina, ja tutupi yë'ëpi jëñapi patoquë seina, de'o joyore isi cuañoja'cohua'ire.”

20 Caquëna, Pedropi ite capi:

“Më'ë curiquë ja're më'ë ne huesëye pa'iji. Maija'quë isiye curiquëpi hueroye peoji.

21 Maija'quë ña hue'ña më'ë nui joyo peoyë. Jaje pa'ina, ja tutupi isi cuañoñe peoji, më'ë.

22 Më'ë co'aye cuasayere jëcojë'ë. Jëconni mai Ëjaëre sejë'ë. Seina, de'hue oni yeje'ñe pa'i api, më'ë jaje cuasase'e.

23 Yecohua'ipi de'oye yo'ojëna, ñani sihuama'ë. Ñañepi më'ë timësiquëpi pa'ina, ñaquë cayë. Ja do'ire më'ë co'aye cuasayepi huësiquëre paji, më'ëre.”

24 Caquëna, Simónpi capi:

“Mësarupi yë'ë do'ire secacaijë'ë, Ëjaëre. Si'aye mësarü case'eje pa'ye tëto saiye paja'core yë'ëre.”

25 Iye a'ë, maire caquë Jesús yo'ose'e cajë quëajë cui'ne Maija'quë coca quëa tējini Jesús jëjo saocohua'ipi Samaria yeja a'ri daripëana, de'o coca quëahuë. Quëa tējini yureta'a Jerusalënna co'ihuë.

Felipe Cui'ne Etiopia Aquë Yo'ose'e

26 Ja jeteyo'je mai Ëjaë huiñaëpi Felipere capi:

“Huëni Jerusalën ma'ana saijë'ë, Gazana sai ma'ana huë'ehuë te'tena.”

Iye ma'a cato cuënesi yejaja'a sa sai ma'a paji'i.

27 Caëna, asani Felipe huëni ja ma'aja'a saji'i. Saiquëpi ma'ana Etiopia paire ti'api. Jaë cato ëjaërepa paji'i. Etiopia ëjao curi de'huacaiquë paji'i. Jaëpi Jerusalënna Maija'quëre sesi'i caquë saisiquë paji'i.

28 Jaje saisiquëpi i yejana co'iquë caballopi quërëcore ñu'i sai Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyase'ere ñaquë saji'i.

29 Saina, joyopi Felipere capi:

“Caballo quërëco quë'rona saijë'ë.”

30 Caëna, Felipe tsiojai asaquëna, Isaías toyase'ere ñaquë caquë saji'i, Etiopia aquëpi. Ja maca ite seji'i:

“¿Asaquë më'ë, më'ë ñase'e?”

31 Seina, sehuopi:

“¿Me asa ti'añe'ni, iti quëaquëpi peoto?”

Caní Felipere yè'ë ja're mēni ñu'i saijë'ë caquë seji'i.

³² Toyasico i ñasico cato ico paco'ë, ñeje caco:
Huai hue'ñana yēi ñamare sayeje pa'ye sahuë, ite.
Sarena, tēacohua'i ña hue'ñana yēi ñama memēñe
pañeje pa'ye memēñe papi.

³³ Teaye pa'i paji'i. Jaje pa'ita'are nuñerepa de'oye
ite necaiye pahuë.

Iye yeja pa'iquēni i pa'iyē naë tēa jēoñere, ¿nēpi
cacaija'cohua'i a'ni, i tsēcapē?

³⁴ Etiopia aquēpi Felipere seji'i:

“Quēare pajë'ë, yè'ëre. ¿Neni caquë'ni,
Maija'quēre quēacaiquē ija'a co'ye caquë panita'a
yequēni caquë?”

³⁵ Caquēna, ja maca Felipe Etiopia pai ñasico
acopi toyase'e cayēpi huēoni Jesús aye de'o coca
quēapi, ite.

³⁶ Quēaquēna, oco quē'roja'a sa sai Etiopia
aquēpi capi:

“¿Ina oco iñore pa'iji, yè'ëre doye de'oma'quë?”

³⁷ Caquēna, Felipepi capi:

“Mē'ēpi si'a joyorepa de'oye sehuoquē pa'ito
doye de'oji.”

Caquēna, ipi capi:

“Jesucristo Maija'quē mamaquē api asayē, yè'ë.”

³⁸ Caēna, ja maca omejani si'a jupē cayaohua'i
Felipe cui'ne Eunuco conī oco quē'rona sa cajeni
Felipepi oco dopi.

³⁹ Do tējini tumasi maca mai Èjaë joyopi Felipere
sapi. Tirona saēna, Etiopia aquē tijupē ñama'ë
paji'i. Jaje pa'iquēta'are sihuaquē saji'i.

40 Felipe cato Azoto daripëre paji'i. Pa'i pai ñape dari Maija'quë coca quëaquë Cesarea daripëna ti'api.

9

Saulo Sehuoye

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Jaje yo'oye pa'ina, Saulopi Jesure sehuosico-hua'ire huasi'i caquë yo'oquëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona saji'i.

2 Sani ite seji'i: Toyacajë'ë, Damasco pai tsi'si huë'ñana, si'aye yë'ëpi cacani co'equë Jesure sehuocohua'ire ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'irejê tseani huëni Jerusalénna dani coja'quëre capi. Caquë seina, toyacaquëna, saji'i.

3 Sai je'nërepa Damasco quëno macare pa'ina, ma'tëmopi Saulona miañerepa ju'api, si'aëre cuasama'tore papi.

4 Ju'aquëna, yejana tani yë'ose'e caquëna, asapi: “¿Saulo, Saulo, Me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni?”

5 Caquëna, Saulopi seji'i:

“¿Ëjaë, më'ë iqueipi caquë'ni?”

Caquëna, yë'ose'e sehuopi:

“Jesu a'ë, yë'ë. Më'ë sañope yo'oquë a'ë. Tsoa tarapë jëjësë ñaca quë'ioipi duruhuequëre jëjo saojëna, huequëpi tarapëna co'ye titoquë pani a'si ju'iquë api, më'ë cui'ne yo'oyë, huequë yo'oyejê pa'ye.”

6 Caquëna, Saulopi quëquëni tsasiquë capi:

“¿Yë'ë Ëjaë, iquere yo'oja'quë a'ni, yë'ë?”

Caquëna, capi:

“Huëni ja daripëna cacajë'ë. Jaropi më'ë yo'lo ja'ñe quëaye pa'iji.”

⁷ Caquëna, Saulore cöcohua'ije asahuë. Asajëta'a iti caquëre ñama'pë ai quëquëni cama'pë paë'ë.

⁸ Pa'ijëna, Saulo yejapi huëni ñacoa sëtaquëta'a ñama'ë paji'i. Jaje ñama'ë pa'ina, ite cöcohua'ipi jëtëna tseajë Damascona sahuë.

⁹ Sarena, toaso mu'seña ñama'quëpi, aima'quëpi, cui'ne ucuma'quëpi coa paji'i.

¹⁰ Pa'ina, Damasco daripëre te'i Jesure sehuosiquë paji'i. I mami cato Ananías hue'equë paji'i. Pa'ina, jaëna cani ñañoje pa'yeja'a mai Ejaëpi ñaini capi:

“¡Ananías!”

Caquëna, capi:

“Ejaë, pa'iyë.”

¹¹ Sehuoquëna, mai Ejaëpi ite capi:

“Huëijë'ë. Huëni saijë'ë, Nui ma'a hue'yosi ma'ana. Sani iñore Saulo Tarso aquë pa'iquë' caquë sejë'ë. Judas huë'ena Maija'quëni sëi pa'iji.

¹² Pa'iquëpi cani ñañoje pa'yeja'a ñapi. Te'i ëmë Ananías hue'equëpi dani jëñapi ite jëjo paquë ñaja'quë caquë secacaina, Maija'quëre.”

¹³ Caquëna, asani Ananíaspi capi:

“Ejaë, iquëpi Jerusalén daripë pa'icohua'ire, më'ëre sehuocohua'ire ai sañope co'aye yo'oji jai pai cajëna, asahuë, yë'ë.

¹⁴ Jaje pa'ipi yure iñona daji'i, Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaëohua'i cuañesi tutupi si'aohua'ire më'ëre secohua'ire tseseni huëni sasi'i caquë.”

¹⁵ Caquëna, Ejaëpi capi:

“Jaje pa'ita'are sani ñajë'ë. Yë'ëpi ite soihuë, yë'ë cocare Israel paire quëacaiquë, cui'ne yequë paire quëacaiquë, cui'ne ëjaohua'ire quëacaiquë pa'ijaquë caquë.

¹⁶ Yë'ë coca quëa do'ire ipi ai yo'oye pa'i ja'ñere ite iñosi'i.”

¹⁷ Caëna, Ananíaspi Saulo pa'i huë'ena sani canani i jëñapi Saulore patoquë capi:

“Saulo, yë'ë yo'jei, Ejaë Jesupi yë'ëre ma'aja'a më'ëre daina, ñasiquëpi jëjo daopi. Më'ëpi ñaquë pa'ijaquë caquë, cui'ne Maija'quë joyo quë'i pa'ijaquë caquë.”

¹⁸ Ca macarepa ñacoa pa'ise'epi so'coje pa'yepi tompipi. Tomeina, de'oye ñaquë de'oni huëni oco do cuañopi.

¹⁹ Do cuañosi jeteyo'je, ao ani, tutu tsi'soni, Damasco sehuosicohua'i ja're pëani tsoe maca mu'seña paji'i.

Damasco Paire Saulopi Yëhuoye

²⁰ Tutu tsi'sosiquëpi Israel pai tsi'si huë'ñana Jesucristo Maija'quë mamaquë api, quëa huëopi.

²¹ Quëaquëna, si'a asacohua'ipi ai cuasajë co'a ju'ijë cahuë:

“Iquëpi Jerusalén pa'icohua'ire huëni Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina sani isisi'i caquë daisiquë api.”

²² Jaje catoje Saulopi ai jerepa nuñerepa capi, Jesús cocare ca'raye peoyerepa. Ca'rama'ë quëaquë capi, Cristo api, mai huasoquërepa. Jaje quëaquëna, Israel pai Damasco acohua'ipi asajë ai cuasahuë, ¿merepa neni ja jerepa caquë'ni? cajë.

Saulo Yahuerpa Saiye

23 Ai tsoe mu'seña quëaquë pa'ina, ñani Israel paipi Saulore huani jeõnu'u cuasahuë.

24 Cuasani yo'ojëna, Saulo de'hue asapi, johua'i yo'oye huañu'u cajë si'a mu'señapi, cui'ne ñamiñapi daripë eta sa'noa ñape utehuë, Saulote.

25 Utejë pa'ina, Jesure sehuosicohua'ipi ñami jai do'rohuëna Saulote ayani jai daripë tëhuopaja'a meñe casahuë. Casarena, de'hue catipi. Jaje jëapi, de'hue.

Saulo Jerusalén Pa'iyë

26 De'hue jëasiquëpi Jerusalénna Saulopi ti'ani Jesure ye'yecohua'i ja're cõni pasi'i caquë yo'oquëna, jaohua'ipi sehuoma'quë api cuasajë ite ca'rahuë.

27 Ca'rajëna, Bernabépi Saulore Jesús jëjo saocohua'i quë'rona dani iñoquë quëapi, ite yo'ose'ere ñeje: Iquë Damasco ma'ana mai Ëjaëre pare ñasiquë api. Mai Ëjaëre papi ite coca caquëna asasiquë api, cui'ne Damasco daripëna ca'raye peoyerepa quëcoquë Jesús coca de'oye quëasiquë api, capi Bernabé.

28 Jaje quëaquëna, “de'oji,” careña. Saulo Jerusalénna pëapi. Pëani johua'i ja're cu'i yo'oquë Jesús cocare ca'raye peoyerepa quëapi.

29 Israel pa'ita'a griego cocapi cacohua'ire coca caquë cui'ne sañope cajëna, ije sañope caquë yo'opi. Quëaquëna, jaohua'ipi ite huañu'u cajë yo'ohuë.

30 Yo'ojëna, sehuosicohua'ipi asani Cesareana sahuë, ite. Jaropi yureta'a Tarso yejana jëjo saohuë, Saulore.

31 Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i Judea yeja pa'icohua'i, Galilea yeja pa'icohua'i cui'ne Samaria yeja pa'icohua'i sañope yo'oye jeorena, de'oye pa'i huëohuë. Pa'ijë joyo pa'iyë ai tutu quë'iohua'i de'ohuë. De'ojë Maija'quë yëyere de'oye sehuocaijë paë'ë. Pa'ijëna, de'o joyopi cōcaina, si'a mu'señaja'a sehuocohua'ijë pa'ijë jai saë'ë.

Eneas Ne Co'yaye

32 Pedropi sehuosicohua'ire do'i ñasi'i caquë saisiquëpi Lida pa'icohua'irejë sehuosicohua'ire ñasi'i caquë saji'i.

33 Saisiquëpi ñaquëna, Jarote tel'i ëmë Eneas i mami hue'equëpi, ocho ometëca uiquë paji'i, ti cul'ima'quëpi.

34 Pa'ina, Pedro ñani ite capi:

“Eneas, Jesucristopi mël'ëre ne co'yaji, huëni më caiñe de'huajë'ë.”

Ca macarepa huëji'i.

35 Huëina, ñasicohua'ipi Lida acohua'ipi cui'ne Sarón acohua'ipi Ëjaë Jesucristore sehuohuë.

Dorca Ju'isico Huëiye

36 Ja mu'seña Jope daripëre te'o nomio sehuosico paco'ë. Io mami cato Tabita hue'ecopi, griego coca cato Dorcas caye pa'iji. Jao cato peocohua'ire de'oye cōcaico paco'ë.

37 Jaje pa'iopipi ju'i huëoni juco'ë. Jucona, io ca'nihuë tsoani ëmëje'e tu'rihuëna oahuë.

38 Qani Pedrore esa Jopena daijë'ë, tsoe nëiñe peoyerepa cajë huëoja'cohua'ire cayaohua'ire jëjo saohuë, sehuosicohua'ipi. Jope cato Lida quëno

macare pa'iye sēte. Jaje yo'ohuē, Pedropi Lidare pa'iji asani.

³⁹ Sani huëojēna, Pedropi iohua'i ja're coni saji'i. Sa t̄i'asi maca ju'isico ūi huē'ñana ĕmēje'e tu'rihuēna ite sahuē. Sasi maca si'a hua'jeohua'i oijē io necaisi cañare ite iñohuē.

⁴⁰ Ja maca Pedropi si'aohua'ire eto saoni do're ja'runi Maija'quēre seji'i. Sesi jeteyo'je ju'isicore ñaquē capi:

“Tabita huëijē'ē.”

Caquēna, sētani ite ñani huēni ja'ruo.

⁴¹ Ja'ruona, Pedropi io jētēna tseani huēo nēcopi. Huēo nēcōni sehuosicohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire soini huajēco pa'ico yure caquē iñopi.

⁴² Iye yo'ose'ere si'a Jope daripē pa'icohua'i asahuē. Asani jai pai Ējaēre sehuohuē.

⁴³ Iye yo'osiquēpi Pedro Jope daripēna pēapi. Pēani tsoe mu'seña maña Simón huē'ena, ca'ni de'huaquē huē'ena.

10

Pedro Cui'ne Cornelio

¹ Cesarea daripēre te'i ĕmē Cornelio hue'yosiquē paji'i, cien soldado pai ĕjaē. Capitán paji'i. I Cien soldado tsēcapē aquē mami cato Italiano hue'yosico paco'ē.

² Jaē cato de'oquē paji'i, Maija'quēre ca'raquēpi. Jaje pa'ipi si'a i huē'e acohua'i ja're Maija'quēre sei pa'iquē paji'i. Jaje pa'ipi peocohua'ire de'oye isipi, cocasi'i caquē judío paire, cui'ne si'a mu'seña Maija'quēre sei paji'i.

³ Pa'ipi te'e mu'se na'iquëna, tres pa'i maca canì ñaña'je pa'ye ñaquëna, Maija'quë jëjo daoquë huiñaëpi ì huë'ena cacapi. Cacaquëna, tiñarepa ìte ñapi. Ñaquëna, capi:

“ìCornelio!”

⁴ Caquëna, ìni ñaquë quëquëni seji'i, ìte:

“Ëjaë, ¿Ìquere yëquë'ni?”

Caquëna, huiñaëpi capi:

“Më'ë se'ne Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire de'hue cöcai yo'oyeje ñaji, Maija'quë capi, jaje pa'iye sëte.

⁵ Yure ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'yosiquëre quërëjaija'cohua'ire. Pedro cato yequë Simón huë'ere pëasiquëpi pa'iji.

⁶ Yequë Simón ca'ni de'huaquë huë'ere pa'iji. Ja huë'e cato jaira të'tëpare pa'iji.”

⁷⁻⁸ Maija'quë jëjo daosiquëpi saisi maca Cornelio'pi ìte necaicohua'ire cayaohua'ire cui'ne te'e soldadore soini ì ñase'e si'aye quëani Jopena jëjo saopi. Soldado cato Maija'quëre cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë jëjo saopi.

⁹ Jëjo saouna, se ñatasi mu'se ja yë'ta'a ma'are saijë je'në Jope quëno macare pa'ijëna, jopo mu'serepa pa'i maca Pedropi huë'e ëmëje'e totona mëji'i, Maija'quëre sësi'i caquë.

¹⁰ Ja yë'ta'a aore cua'cojëna, aore ëaye nëi macapi canì ñaña'je pa'ye ñapi.

¹¹ Ñaquëna, ma'tëmopi hui'yoni jai ca ca'tipëje pa'iona, cajese'e sica que'quesicono,

¹² si'a nëicohua'ire, uijë cu'icohua'ire cui'ne ja'jëcohua'ire ayasi tu'upi yejare pana cajeo.

13 Caje maca yë'ose'e ite jutapi ñeje:

“Pedro, huëni huani aijë'ë.”

14 Caquëna, Pedropi sañope capi:

“Pa'si'i, Ejaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë.”

15 Caquëna, tijupë yë'ose'e ite jutaëña:

“Maija'quë si'si peoye nese'ere si'si a'ë caye peoji.”

16 Jaje toasoñe pa'ye Maija'quë ite ca tëjini co'amaña ayasi tu'ure ma'tëmona mëa huesopi.

17 Mëa huesouna, Pedro ¿merepa yo'o ja'ñere jaje pa'ye iño u'ni? caquë ai cuasaquë paji'i. Pa'ina, Cornelio jëjo saosicohua'ipi jato sa'ro quë'rona tütahuë, ¿Simón huë'e jerore pa'ico'ni? cajë seni asajë daicohua'ipi.

18 Jaohua'i tütani tutu cajë sei'ë: Iño Simón hue'equëpi cui'ne yequë mami Pedro hue'equë pa'ima'quë cajë sei'ë.

19 Jaje seni asajëna, Pedro cato ja yë'ta'a i ñase'ere cuasaquë paji'i. Pa'ina, de'o joyopi capi, ite:

“Ina, më'ëni toaso ëmëohua'i co'erojaiñë.

20 Huëni iohua'i ja're saijë'ë, jëa coeye peoyerepa. Yë'ë jëjo daosicohua'i a'ë.”

21 Caëna, Pedro cajeni capi:

“Yë'ë a'ë, mësarü co'equë. ¿Iquena date'ni?”

22 Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Yëquë cato Cornelio jëjo daocohua'ipi daë'ë. Maija'quë huiñaëpi më'ëni soijatena. Cornelio huë'ena dani quëaquëna, ipi më'ë quëaye asajaquë caëna, asani Cornelio, soldado pa'i ëjaëpi jëjo daoquëna, daë'ë. Nuñe pa'iquëpi, Maija'quëre sequëpi,

cui'ne si'a judío pai de'oye yo'oquë api cajë oiquëpi jëjo daocohua'i a'ë.”

²³ Cajëna, Pedropi capi: “Cacani pëajë'ë.” Caëna, cacani i ja're conì pëahuë, ja ñami. Ñatasi mu'se Pedropi iohua'i ja're conì saji'i. Saina, ite coñu'u cajë Jope acohua'ije i ja're saë'ë, Maija'quëre sehuosicohua'ipi.

²⁴ Jaje saiscohua'ipi se ñatasi mu'se Cesareana ti'ahuë, Cornelio cui'ne i tsëcapë cui'ne i ai oi cajeohua'i conì tsi'sini ute hue'ñana. Jaohua'i cato Cornelio huëosicohua'ipi daisicohua'ipi paë'ë.

²⁵ Pa'ijëna, Pedropi huë'ena ti'aguëna, Corneliopi pëpasi'i caquë etaquëpi Pedrote yë'ë ëjaërepa caquë do're ja'ruëña.

²⁶ Ja'ruquëna, Pedropi ite naë huëo nëcoquë capi: “Yë'ëje më'ëje pa'i a'ë.”

²⁷ Jaje i ja're caquë sa cacaquë ñaquëna, jai pai tsi'sicohua'ipi paë'ë.

²⁸ Pa'ijëna, ñani Pedropi capi:

“Mësarupi asacohua'i a'ë, Israel pai ti ti pai ja're tsioye peoye. Panita'a yequë pai huë'ena cacaye peoye. Israel pai yo'oye jaje pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Maija'quëpi ye'yapi paire co'acohua'i a'ë, si'siohua'i a'ë caye pajë'ë caquë.

²⁹ Jaje pa'ina, jaohua'i sani yë'ëre sejëna, ai cuasaye peoyerepa esa daë'ë. De'oji. Yureta'a quëajë'ë. ¿Iquere cajë yë'ëre soire'ni?”

³⁰ Caquëna, Corneliopi capi:

“Pa'iji, cuatro mu'seña, iye ja'i maca na'iquëna, tres pa'i maca yë'ë huë'ere pa'i ao aima'quëpi Maija'quëre seì pa'ise'e. Pa'iquëpi na'iquëna,

Maija'quëre señere seina, Maija'quë jëjo daoquëpi ai mia ju'i carepa ju'iquëpi ñaini capi:

31 'Cornelio, më'ë Maija'quëre señe Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire cõcaiyeje Maija'quë ñaquë sihuaji de'oyerepa yo'oji caquë ñaji.

32 Jaje pa'iye sëte yurepi ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'equëre quërëjani iñona daja'cohua'ire. I cato yequë Simón hu'ere pa'iji, jaë yequë Simón cato ca'nipi de'huaquë api. I hu'e cato jaira tẽ'tëpare pa'iji,' capi, yë'ëre.

33 Caëna, asani esa më'ëre quërëjajia'cohua'ire jëjo saohuë. Jaje jëjo saouna, yure më'ëpi daquëna, de'oji. Maija'quë coca asañu'u cajë yëquë tsi'sisicohua'ipi pa'iyë, më'ëre mai Ëjaërepa cajë'ë caquë isiyere caquëna, asañu'u, yëquë."

Pedro Quëaye

34 Caquëna, Pedropi quëapi:

"Yureta'a asayë, Maija'quëpi paire cui'ne pa'iohua'ise'ere ñaquë pa'iye.

35 Jaje pa'ina, Maija'quë cato si'a paire ite de'oquëre pa'ni cacohua'ire cui'ne nuñerepa yo'ocohua'ire de'oji caquë ñaji, coa si'a tsëca acohua'ire.

36 Jaje pa'ina, si'aohua'i Ëjaë Jesucristoja'a de'oye pa'iye ti'añere, Maija'quë i coca Israel paina isipi.

37 Mësarupi si'aohua'i asayë, Juan oco doquë cui'ne quëaquë yo'osi jeteyo'je Jesupi Galileapi huëoni si'a huë'ña judío pai pa'i huë'ña yo'ose'e cul'ise'e.

38 Jaje pa'ina, Maija'quëpi Jesús Nazaret aquëre de'o joyo tuture isipi. Isina, huati tutupi yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ire jujucui cui'ne paire de'oye yo'ocai cuji'i, Maija'quëpi i ja're pa'i do'ire.

39 Jaje yo'oquëna, yëquë ñasicohua'i a'ë, Jesús yo'oye. Jerusalénna cui'ne Judea yejana yo'oquëna, ñasicohua'i a'ë. Ja jeteyo'je yureta'a ite soquë sarahuana quë deoni huani jëohuë, judío paipi.

40 Jaje huaisiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca Maija'quëpi huajëquëre huëopi. Huëoni yëquëre iñopi.

41 Coa yëquëse'ere ñai iñopi. Si'a paire ñai iñoñe paipi. Yëquë i tsoe sahua nëosicohua'ise'ere ñai iñopi. Jaje pa'ina, yëquë i ja're coni ucujë cui'ne aijë yo'ohuë, i huëisi jeteyo'je.

42 Jare jaëni Maija'quëpi ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire ñani ca tējiquëre nepi cajë quëaja'cohua'ini yëquëre jëjo daopi.

43 Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i Jesús ayere cajë cahuë, ite Jesure sehuocohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere sai de'huani oni yeje cuañoja'cohua'i a'ë."

Judío Pai Peocohua'ita'a Maija'quë Joyo Isi Cuaño'se

44 Ja yë'ta'a Pedro caquëna, de'o joyopi i caye asacohua'ina tsio daji'i.

45 Tsio daquëna, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi Pedro ja're daisicohua'ipi ai cuasajë ñahuë, Israel pai peocohua'ipi de'o joyore isi cuañojë,

⁴⁶ yequë pai cocapi cajë cui'ne Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ojëna.

⁴⁷ Jaje ai cuasajëna, Pedropi capi:

“Icohua'ire oco doye de'oji, mai isi cuañose'eje pa'ye de'o joyore isi cuañosicohua'ire.”

⁴⁸ Cani ñohua'ire Jesucristo mamipi do cuañoñe pa'iji cani docaji'i. Ja jeteyo'je ñohua'ipi Pedrore cahuë, yëquë ja're tsoe mu'seña maña pëani pa'ijë'ë.

11

Pedro Sehuosicohua'ire Quëaye

¹ Israel pai tsëca peocohua'ipi Maija'quë coca de'oyerepa sehuose'ere Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne yëquë sehuocohua'ipi asahuë, Judea pa'icohua'ipi.

² Asani Pedropi Jerusalënna co'ina, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi i yo'ose'ere sañope cahuë.

³ Cajë ite sei'ë:

“¿Me yo'oquë Israel pai peocohua'i huë'ena canani ñohua'i ja're coní ai yo'o u'ni?”

⁴ Cajëna, Pedropi si'aye ite du'ru macarepa huëoni yo'ose'eje pa'ye jaohua'ire quëapi:

⁵ “Jope daripëre pa'i Maija'quëre sei cani ñañeje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, ma'tëmopi jai ca'tipëje pa'iona, ayasi tu'ure cajese'e sicapëa que'quesicona, yë'ë quë'rona casaëna, ñahuë.

⁶ Ayasi tu'ure ñaquëna, si'ahua'i nëicohua'i, añaje pa'iohua'i coti saihuëpi cu'icohua'i, cui'ne ja'jëcohua'i paë'ë.

⁷ Pa'ijëna, yë'ëre yë'ose'e jutapi: ‘Pedro huëijë'ë. Huëni huani aijë'ë,’ capi.

⁸ Caquëna, cahuë: ‘Pasi'i, Ëjaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë,’ cahuë.

⁹ Caquëna, tijupë yë'ose'e yë'ëre juta copi: ‘Maija'quë tsoa tose'ere si'si a'ë cama'ë pa'ijë'ë,’ capi.

¹⁰ Jaje toasoñe Maija'quë cui'ne pa'ye capi. Ca tējina, ayasi tu'upi ma'tëmona mëni huesëo.

¹¹ Ja macarepa toaso ëmëohua'i Cesarea yejapi jëjo daosicohua'ipi yë'ëre co'ecohua'ipi yë'ë pa'i huë'ena tïtahuë.

¹² Tïtarena, Maija'quë joyopi yë'ëre cuañepi: ‘Iohua'i ja're conï saijë'ë,’ caquë ‘ai cuasama'ë,’ capi. Caëna, asani saë'ë, icohua'i seis sehuosicohua'i ja're conï. Sani si'aohua'i pa'i huë'ena cacahuë.

¹³ Cacarena, Maija'quë jëjo daoquëre i huë'ena ñase'ere cui'ne ñaquëna, i case'ere quëapi. Jopena më'ë jo'yare jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'equëre daja'cohua'ire.

¹⁴ Jaëpi dani huaso coca quëaquëna, asani më'ë cui'ne më tsëcapë huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë capi, quëapi.

¹⁵ Quëaquëna, asani yë'ëpi cocare quëa huëoquëna, de'o joyopi iohua'ina daji'i, maire du'ru macarepa daise'eje pa'ye.

¹⁶ Ja maca mai Ëjaërepa case'ere cuasahuë, ‘Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquëta'are mësarü cato de'o joyore isi cuañoja'cohua'i a'ë.’

¹⁷ Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire Ëjaë Jesucristore sehuocohua'ire isise'eje pa'ye isiru, ¿me sañope Maija'quë yo'o ma'ñe a'ë caye'ni?” Capi, Pedro.

¹⁸ Caquëna, asani Jerusalén acohua'i sehuosico-

hua'ipi sañope caye jeoni Maija'quë ai de'oyerepa yo'oji, cajë cahuë:

“Jaje yo'oquë judío pai peocohua'ire isiji, ite sehuoni ti pani huesëye tì'añe.”

Antioquía Pai Sehuoye

¹⁹ Estebanre huani jeosi jeteyo'je Jesure sehuocohua'ire josa yo'o huëohuë. Josa yo'o huëorena, yecohua'ipi Feniciana, Chipre saodohuëna, cui'ne Antioquía daripëna cati saë'ë. Saisicohua'ipi jaronna Israel paise'ere Maija'quë coca quëahuë. Yequë paireta'a quëaye pahüë.

²⁰ Pajëta'are Chipre cui'ne Cirene quë'ro acohua'i sehuosicohua'ipi Antioquía daripëna tì'ani griego paire mai Ejaë Jesús de'o cocare quëahuë, judío pai peocohua'ina.

²¹ Mai Ejaë johua'i ja're conì pa'ina, de'oye quëajëna, jai pai ja'në itire pa'ë cuasase'e jeoni Ejaë Jesuna sehuohuë.

²² Jaje yo'ojëna, sehuosicohua'i Jerusalén pa'icohua'ipi asani Bernabére Antioquía daripëna jëjo saohuë.

²³ Jëjo saorena, Bernabépi tì'ani Maija'quëre sehuosicohua'ire Maija'quë de'oye yo'ocaiyere ñapi. Ñani ai sihuapi. Sihuaquë Bernabé yëhuopi, de'oyerepa. Ti jeoma'pë tuijë mai Ejaërepa case'eje, caquë yëhuopi.

²⁴ Bernabé cato ai de'oquë paji'i. Maija'quëre ai cuasaquëpi cui'ne de'o joyo tìmësiquëpi paji'i. Jaje pa'ipi yëhuoquëna, asani jai pai sehuohuë, mai Ejaë case'ere.

25 Ja jeteyo'je Bernabépi Saulore co'esi'i caquë Tarso daripëna saji'i.

26 Sani tì'ani ìte Antioquía daripëna sapi. Sani jaroná te'e ometëcahuë pëahuë, sehuosicohua'i ja're çoni. Pëani pa'ijë jai paire ye'yahuë. Jaroná Antioquía daripëna du'ru macarepa Cristiano hue'yohuë, sehuosicohua'ire.

27 Ja mu'seña Antioquíana tìtahuë, Maija'quëre quëacaicohua'ipi Jerusalén daicohua'ipi.

28 Títasicohua'i aquëpi Agabo hue'equëpi nëcaquë capi, de'o joyopi quëaquëna, yequë mu'seña pa'i ja'ñere. Yequë mu'seña si'a hue'ña aïne peoquëna, paì aì ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje tëto saji'i, Claudio César paì ëjaërepa pa'i maca.

29 Jaje caëna, asani Antioquía sehuosicohua'ipi Judea sehuosicohua'ire cöcai ja'ñere isini jëjo saõnu'u cahuë, paì ñape cuasaye ja'ye.

30 Cani isini yureta'a ìti isise'ere jëjo saohuë, Bernabé cui'ne Saulo ja're sehuosicohua'i aiohua'ina Judeana.

12

Santiagore Huaiye Cui'ne Pedrore Coye

1 Ja mu'seña paì ëjaë Herodespi sehuosicohua'i acohua'ire josa yo'oquë,

2 Santiagore hua'tipi huani jeojë'ë cuañeina, huani jeohuë, Juan maja'yëre.

3 Yo'orena, judío paìpi ñani sihuajëna, Herodespi Pedroreje tseani copi, sihuaja'cohua'i a'ë caquë. Iye cato yo'opi, levadura ne ma'ñe pan aijë tsi'si maca.

4 Jaje yo'oquë Pedrore tseani co hue'ñana copi, cuatro tsëca soldado paì ñajë nëca hue'ñana, te'e

tsëcapëre cuatro pa'iohua'i pa'i hue'ñana. I cato Egíptopi Maija'quë Israel paire etoquë pa'ise'ere cuasajë, tsi'si tējisi maca tseasiquëre etoni paire iñosi'i cuasaquë yo'opi.

⁵ Jaje pa'ina, Pedro cato tseä cuañosiquëpi paji'i, etama'quë cajë ña hue'ñare. Jaje pa'itojë sehuosicohua'i cato Maija'quëni sejë paë'ë, si'a joyorepa cuasajë Pedroni cajë.

Pedro Cosiquëni Maija'quëpi Etoye

⁶ Herodes ñamina'a Pedrore etoni paire iñosi'i cuasaquëna, Pedro cato huëore caji'i, caya soldado paina quëna mepi se sëasiquëpi jopore pare ui. Caina, yequë soldado paipi paire co huë'e eta sa'rore etama'quë cajë ñajë nëcahuë.

⁷ Jaje pa'i macarepa mai Ëjaë huiñaë si'a co tu'rihuë mia merepa ñai nëcapi. Ja maca Pedrore pato sëtoni capi:

“Esa huëijë'ë.”

Caquëna, jëña huëse'e pa'ise'e joye to mepi.

⁸ Ja maca Ëjaë jëjo daoquëpi capi:

“Më'ë caña suñajë'ë, cui'ne zapatojë suñajë'ë.”

Caquëna, yo'oquëna, cui'ne yequejë capi:

“Më'ë dëi ju'i caje suñani yë'ë ja're daijë'ë.”

⁹ Caëna, mai Ëjaë jëjo daoquë jeteyo'je dani etapi, coa huesërepa. Mai Ëjaë jëjo daoquëpi yo'oji, cuasama'ë paji'i, coa çani ñañë cuasaquëpi.

¹⁰ Cuasaquëta'a du'ru nëcajë ñacohua'ire sa tëto sani cayaye acohua'ire sa tëto sani yureta'a ma'ana eta hue'ñarepa acore ti'arena, jose'e hui'yo eta sa'ro hui'yona, etani ma'aja'a te'e saë'ë. Jaje çoni saiquëpi mai Ëjaë jëjo daoquëpi peo hue'ña saji'i, te'ire jëoni.

11 Jeo saquëna, yureta'a Pedropi capi:

“Yureta'a asayë, Herodes ñamina'a yë'ëre yo'lo ja'ñere cui'ne Israel pai yë'ëre yo'oye yëyere Ejaëpi asani i huiñaëre huasoja'quëre jëjo daopi.”

12 Jaje yo'ou cuasani Pedropi saji'i, Juan pëca ja'co María huë'ena Juanpi yequë mamije Marcos hue'equë pëca ja'co quë'rona. Jarote jai pai tsi'sicohua'ipi paë'ë, Maija'quëni sejë.

13 Pa'ijëna, Pedropi ma'a eta sa'rona tì'ani tè'capi, soiquë. Soiquëna, asani te'o nomi tsio Rode io mami hue'ecopi ¿nëpi soiye'ni? cuasani sani ñasi'i caco eta sa'ro quë'rona daco'ë.

14 Dani Pedro yë'ore asani sihuaco eta sa'ro hui'yocaima'o co'ye huë'huë cacao, Pedropi eta sa'rore pa'iji quëasi'i caco.

15 Quëacona, iohua'ipi iote cahuë:

“Cuepeco, caco.”

Cajëna, cao:

“Nuñerepa cayë.”

Cacona:

“Pedrore ñacaiquë ma'tëmo aquë pa'ini.”

16 Cajëna, ja yë'ta'a Pedropi tè'caye jeoma'ë paji'i. Pa'ina, hui'yoni ite ñani ai quëquëhuë.

17 Quëquëjëna, jëtëpi cama'pë caquë yo'oni jeorena, ite co hue'ñapi etose'ere quëapi. Quëaquë capi:

“Santiagore cui'ne yecohua'ire sehuosico-hua'ire quëacajjë'ë, yë'ëre etose'ere.”

Canì yequë hue'ñana saji'i.

18 Ñata tomesi maca Pedro peoquëna, soldado pai ai cuasajë huesëjë sa'ñe ai yo'ojë cahuë.

19 Yo'ojë cajëna, Herodespi cuañëpi, Pedrore co'ejjë'ë caquë. Cuañëina, co'e jujahuë. Co'e

jujarena, de'oye ñajë'ë casicohua'ipi ñama'pë pa'isicohua'ire huani jeojë'ë, cuañepi. Cuañeina, huani jeohuë, soldado paire. Jaje yo'osi jeteyo'je Herodes Judea pa'iye jeoni Cesareana sani paji'i.

Herodes Ju'ise'e

²⁰ Herodes Sidón paire cui'ne Tiro paire pëi paji'i. Pa'ina, iohua'ipi pai ëjaë Herodesre ca de'huañu'u, cajë te'e. Jaje yo'oñu'u cahuë. Casicohua'ipi i quëno macarepa cocai pa'iquë Blasto hue'equëna cajeohua'i de'ohuë. De'oni jaëja'a sei'ë, Herodesre de'oye pëima'ëna, pa'iyere. Tiro cui'ne Sidón pai cato Herodes yejana ao huerocohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, jaje yo'ohuë.

²¹ Jaje yo'osicohua'ini yequë mu'se Herodespi capi, ja mu'se pai tsi'siye pa'iji, caëna, tsi'sirena, de'o cañarepa suñasiquëpi i ñu'i paire cuañe hue'ñana ja'runi cocare capi, paire.

²² Caquëna, asacohua'ipi tutu cuihuë. Ñeje cajë: “Maija'quëpi caji, paipi caye paji.”

²³ Cajëna, Ejaë huiñaëre jëjo daoquëpi ju'iñe nepi, ite, jare iti yo'ojë ca macapi. Neina, pecona ao juji'i. Maija'quëre jerepa pa'ipi cacaima' do'ire juji'i, ija'a co'ye Maija'quëje pa'i a'ë caquë sihuaquë asa do'ire.

²⁴ Jaje yo'ojë pa'ijëna, Maija'quë coca cato jerepa jai saji'i. Jai saina, si'a hue'ña iti cocare quëahuë.

²⁵ Bernabé cui'ne Saulo co'amaña ne tējini Jerusalénpa co'ijë Juanreje dahuë, yequë mami Marcos hue'equëreje.

13

Bernabé Cui'ne Saulo Yo'o Huëoye

1 Antioquía yejare Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Maija'quë coca ye'yacohua'i paë'ë, sehuosicohua'i ja're conì. Icohua'ipi paë'ë, Bernabé, Simón yequë mami Negro hue'equë, yequë Lucio Cirene aquë paji'i, Manaén paji'i, (Herodes ja're ai de'osiquë Galilea yeja cuañequë pa'isiquë) cui'ne Saulo paji'i.

2 Jaje pa'icohua'ipi te'e mu'se aima'cohua'ipi mai Èjaëre sejëna, de'o joyopi capi:

“Jaohua'ire Bernabére cui'ne Saulore jëjo saojë'ë, yë'ë nejajë caquë soise'e neja'cohua'ire.”

3 Caëna, aima'pë Maija'quëre seni tëjini jaohua'ire jëñapi jëjo pajë seacacani jëjo saohuë, se ñajë saijë'ë cajë.

Chipre Paire Yëhuoye

4 Maija'quë joyopi jëjo saoquëna, saicohua'ipi Bernabé cui'ne Saulo saë'ë, Seleucia daripëna saicohua'ipi. Jaropi jai yohuëna aya mëni Chipre hue'e saodohuëna saë'ë.

5 Saicohua'ipi Salamina yo sa'rona ti'ani judío pai tsi'si huë'ñana Maija'quë coca quëa huëohuë. Juan iohua'ire cocasi'i caquë saisiquëje iohua'i ja're paji'i.

6 Si'a saodohuë quëarójajë Pafos daripëna sa ti'ahuë. Ti'ani jaron a ñahuë, Israel paipi dahuëpi Barjesús hue'equëre. Jaëpi Maija'quë cocare cayë caquë paire cosoquë yo'oquë paji'i.

7 Jaë dahuëpi Sergio Paulo ta'ñe asaquë ja're pai ëjaë ja're paji'i. Pa'ina, pai ëjaëpi Bernabére cui'ne Saulore quërëjajia'cohua'ire jëjo saopi, Maija'quë coca quëajëna, asayere yë.

⁸ Jaje yo'oquëta'are griego paì coca cato Elimas hue'equëpi dahuëpi paì ëjaë sehuoyere ësequë Bernabére cui'ne Saulore sañope capi.

⁹ Caquëna, Saulopi Pablo hue'equëpi Maija'quë joyo timësiquëpi ìte ai ñani,

¹⁰ capi:

“¡Cosou, co'aquërepa, huati mamaquë si'aye de'oyere sañope yo'oquë ai! ¿Je yëhua Ëjaëre sañope yo'oye jeoja'quë a'ni, më'ë?”

¹¹ Yure Maija'quëpi më'ëre si'sesipi. Si'sequëna, tsoe mu'seña ñama'ë pa'i cui'ne ëse miañeje ñama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë.”

Ca macarepa Elimas ñama'quë de'opi, ñamije pa'iose'ere ñaquë de'oni. Ja maca ìte jëtëna tse'ejë cuaja'cohua'ini co'epi.

¹² Jare ñani ai de'oyere pa'ë, Ëjaë aye ye'yaye cuasaquë paì ëjaë sehuopi.

Pablo Cui'ne Bernabé Antioquíare Pa'iye Pisidia Yejare

¹³ Pablo cui'ne ìte cöcohua'i jai yohuëna aya mëni Pafos daripë jeoni Perge daripëna tì'ahuë, Perge daripë Panfilía yeja quë'ro acona. Jarona Juan jeoni Jerusalénna co'ipi.

¹⁴ Perge sa sani Pisidia yeja quë'ro daripëna Antioquíana tì'ahuë. Tì'ani huajë mu'se pa'ina, Israel paì tsi'si huë'ena cacani ja'ruhuë.

¹⁵ Ja'runi ñu'ijëna, tsi'si huë'e ëjaohua'ipi cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyasi pëpë ña tējini cahuë:

“A'yë dohuë, paìre yëhuoye pa'ito quëajë'ë, yurepi.”

16 Carena, ja maca Pablo huëni nēcani jētēpi cama'pē caquē ja'jēni capi:

“Ēmēohua'i Israel pai cui'ne si'aohua'i yequē pai Maija'quēre ca'racohua'i asajē'ē.

17 Israel pai Diusupi mai aiohua'ire jo'ya nepi. Jo'ya neni jaohua'ija'a jai pai jojo saiye nepi, yequē pai yeja Egíptore pa'i maca cui'ne ja jeteyo'je i tutupi yo'oquē etopi, ja yeja pa'isicohua'ire.

18 Etouna, Israel paipi cuarenta ometēca pai peo hue'ña cuenesi yejaja'a cu'ijē yo'ojēna, Maija'quēpi iohua'ire de'oye ñacaji'i, yo'o jujama'ē.

19 Jaje yo'oquē siete tsēcapēarepa Canaán yeja pa'icohua'ire nejopi, jaohua'i yejare mai aipēna isisi'i caquē.

20 Si'aye iye yo'oye cato cuatrocientos cincuenta ometēca paji'i. Ja pa'isi jeteyo'je yureta'a Maija'quēpi Israel pai yo'oyere ñani ca tēji ējaohua'ire isipi, Maija'quēre quēcaciquē Samuel pa'i macaja'a.

21 Jaje yo'oye pa'ina, yureta'a sei'ē, yēquēre cuañe ējaēre pare necaijē'ē cajē. Sejēna, Maija'quēpi Cis mamaquē Saúl ni pai ējaēre necaji'i, cuarenta ometēca iohua'ire cuañeja'quēre. Jaē cato Benjamín tsēcapē aquē paji'i.

22 Pa'ina, jeteyo'je Maija'quēpi Saúlre pai ējaērepa pa'ie jioni Davidna isipi, pai ējaērepa pa'ie. Davidni Maija'quē capi, ñeje: 'Isaí mamaquē David cato yē'ē yēyere yo'osi'i cuasaji. Jaje pa'ipi, yē'ē ña hue'ñaje de'oye yo'oquē api.'

23 Jaje pa'ina, i ca nēose'eje pa'ye Israel paire huasosi'i caquē jējo daopi, Jesure. Jesús cato David tsēcapē aquē paji'i.

24 Ja yě'ta'a Jesús daima'ně Juanpi si'a Israel paire Maija'quě coca quěapi. Quěaquě capi, ja'ně cuasase'ere jeoni Maija'quěna ponějě'ě. Ponějěna, oco doye pa'iji.

25 Casiquěpi je'ně i pani tějiye ti'acquěna, capi Juan: 'Yě'ě mėsaru cuasayeje pa'i peoyě. Yě'ě pa'isi jeteyo'je tel'i jerepa pa'ipi daiji. Jaěre yě'ě i zapato dutacaiyeque peoquěpi, teaye pa'i a'ě.

26 Jaje pa'iye sěte ěmėohua'i Maija'quě do'ijě Abraham tsěcapě acohua'i, cui'ne mėsaru tįohua'i, Maija'quěre ca'rajě i yěyeje pa'icohua'i, iye huaso coca mėsaru asa ja'ñere jějo daose'e a'ě.

27 Jerusalén pa'icohua'i cui'ne iohua'i ějaohua'ije Jesure huesějě coa pajje pa'ire ñahuě. Ñajě cui'ne huajě mu'seña ñape paj tsi'si huě'epi Maija'quěre quěacaicohua'i toyase'ere ñanije asa ti'añe pahuě. Pajě jare iohua'ipi Maija'quěre quěacaicohua'i case'ere yo'o ti'acaě'ě, Jesure huani jeo maca.

28 Jesús co'aye yo'ose'ere ti'lama'pěta'a Jesure huani jeoñere Pilatopi soldado paina cuañejaquě cajě sei'ě.

29 Ja jeteyo'je yureta'a si'aye iye yo'o ja'ñere toyase'e cayere yo'o tėjini soquě sarahua dequěni casani yejana tahuě.

30 Jaje yo'osiquěta'are Maija'quěpi ite huajěquěre huěopi.

31 Huěosiquěpi Jesús jai so mu'seña ñaiquě iñopi, i ja're coni Galileapi Jerusalėnna saina, saisicohua'ire. Yure jaohua'ipi i coca quěacohua'i pa'iyě.

32 Jaje pa'iye sěte yěquě mėsarute de'o cocare quěayě, mai aiohua'ire ca nėose'ere yo'o ti'api, mai pa'i maca i ca nėosi tsěcapě acohua'ina.

33 Ja i ca nēose'ere yo'o t̄i'aquē Jesure ju'isiquēni huajēquēre huēopi, Maija'quēpi. Salmos cayaye acore toyase'eje pa'ye yo'opi. Japi caji, ñeje: 'Mē'ē yē'ē mamaquē a'ē. Yurepi yē'ē mē'ē ja'quē a'ē.'

34 Jaje pa'ina, Maija'quē yequē hue'ña toyase'eja'a capi: 'Davidre isija'quē a'ē, ca nēose'ere. De'oyere pare nuñerepa ca nēose'ere isija'quē a'ē, mē'ere.' Jaje pa'ina, tsoe Maija'quēpi quēapi, ju'isiquēpi huēi ja'ñe cui'ne i capē ja'juñe pa ja'ñe.

35 Jaje pa'ina, yequē hue'ña toyase'e caji: 'Mē'ē jo'yaē de'oquērepa capē ja'ju huesēye mē'ēpi ēseja'quē a'ē.'

36 De'oji, yure jaje pa'ie sēte casi'i. David cato Maija'quē ite cuañese'eje pa'ye i paire necani tējini jūni huesēpi, i aiohua'i ju'ise'eje pa'ye. Jaje jūni i capē ja'ju huesēpi.

37 Jaje pa'iquēta'are jaē, Maija'quē huēosiquē Jesús capē cato ja'juñe papi.

38-39 Jaje pa'ie sēte mēsarū Maija'quē do'ijēpi asaye pa'iji, Jesuja'a co'aye yo'ose'e oni yeje cuañoñe pa'iji, cajē. Jaje pa'ina, si'aye Moisés cuañese'e oni yejeye pase'ere Jesure ire pare asacohua'ire oni yejeye pa'iji, itire pa'ē.

40 De'hua ñajē'ē, mēsaruna Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'e tomequē iohua'i toyase'e cato caji:

41 Nuñere pare ñajēta'a co'aji cajē coecohua'i, ne huesējē'ē.

Mēsarū pa'i mu'seña yē'ēpi co'amañare nequēna, Yecohua'ipi mēsarute quēatojē care payē cajē sehuocaiye paja'cohua'i a'ē."

42 Judío p̄ai tsi'si huë'epi Pablo cui'ne i cajeo-hua'i coní etajëna, tsi'nëna, judío p̄airepa peocohua'ipi cahuë: Yequë semana huajë mu'se pa'ina, cui'nare quëajë'ë, yëquëre.

43 Ca tējisi maca tsi'si huë'epi Pablo cui'ne Bernabé saijëna, jai p̄ai judío p̄aipi cui'ne judío p̄ai peocohua'ipi judío ye'yayena huero ye'yesicohua'ipi johua'i ja're saë'ë. Saijëna, johua'ipi yëhuojë cahuë. Nuñerepa Maija'quë mësarute oi soise'ere pa'ijë'ë, yo'o jujama'pë.

44 Casicohua'ipi yequë semana huajë mu'se t̄i'aëna, ja daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i tsi'siye ja'i maca jai p̄ai tsi'sihuë, Maija'quë coca asañu'u cajë.

45 Tsi'sijëna, ñani Israel p̄aipi ësejë oijë Pablo ai co'aquë api sañope ca huëohuë.

46 Cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi quëcojë sañope cahuë, johua'ire:

“Mësaru judío p̄aini du'ru macarepa Maija'quë coca quëaye pa'iji. Pa'isiconi mësarupi coejë cui'ne ti pani huesëyere paye cuasama'pëna, yure cato judío p̄ai peocohua'ina sani quëaye pa'iji.

47 Jaje pa'ina, Ejaëpi yëquëre cuañequë capi: Si'a p̄aire miacaija'quëre jeoñë, mësarute. Yë'ë huaso cocare si'a huë'ña so'o pa'icohua'ire quëacaijë'ë.”

48 Jaje caquëna, asani judío p̄ai peocohua'ipi sihuajë si'aohua'i Maija'quë coca ai de'oye a'ë, cajë ti pani huesëyere t̄i'aja'cohua'i a'ë, caquë ña nëosicohua'ipi sehuohuë.

49 Sehuojëna, jaje Maija'quë coca quëahuë, ja yeja pa'icohua'ire.

⁵⁰ Jaje sehuojëta'are judío paipi Pablöre cui'ne Bernabére eto saõnu'u cajë, de'o nomiohua'i ja're cui'ne de'o emëohua'ire cui'ne iti daripë ëjaohua'i ja're coca cahuë, sañope jaohua'ire yo'oñu'u cajë cani sañope yo'ojë etohuë.

⁵¹ Etorena, saijë iohua'i nëcañoa ya'ore tì'to tohuë, jaohua'i yo'oyere sañope cayere iñojë. Jaje yo'oni Iconiana saë'ë.

⁵² Jaje pa'iquëta'are iti sehuosicohua'i cato sihuahuë, de'o joyopi iohua'i ja're pa'ina.

14

Pablo Cui'ne Bernabé Iconiore Pa'iye

¹ Pablopì cui'ne Bernabépi Iconiore pa'ijë judío paì tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëajëna, jai paì judío paì cui'ne judío paì peocohua'i sehuohuë.

² Sehuojëna, judío paì sehuoma'cohua'ipi sañope yo'ojajë cajë judío paì peocohua'ire cuañejëna, sehuosicohua'ire co'aye cuasa huëohuë.

³ Jaje co'aye cuasa huëo do'ire ai tsoe ja daripëna pëani Maija'quë coca de'oyerepa quëahuë. Quëajëna, Maija'quëpi paì yo'o tì'a ma'ñe yo'o tutu isiquëna, jaiye de'oyere yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Maija'quë oiye iohua'i quëaye do'i quë'yerepa pa'iye iñoipi.

⁴ Jaje pa'iquëta'are iti daripë acohua'ipi caya tsëca huasicohua'i paë'ë. Pa'ijë yecohua'ipi judío paì cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. Cajëna, yecohua'ipi Ejaë jëjo saocohua'i cayere de'oye a'ë, cacaë'ë.

⁵ Jaje cajë pa'ijëna, judío paipi cui'ne judío paì peocohua'ipi Pablöre cui'ne Bernabére co'aye

yo'ojë quëna pëapi jea jo'añu'u cajë iti daripë ëjaohua'i ja're coca cani te'e jaje yo'oye de'oji, cuasa nëohuë.

⁶ Cuasa nëose'ere asani Pablopi cui'ne Bernabépi catihuë, Listrana cui'ne Derbena Licaonia yejana cui'ne iti yeja yequë daripëa pa'iyena.

⁷ Catini jaroje quëahuë, de'o cocare.

Pablore Quëna Pëapi Jeañe

⁸ Listra daripëre te'i ëmë tsi'nëna cu'ima'quë ai de'osiquëpi paji'i, coa ñu'iquëpi.

⁹ Coa ñu'iquëpi Pablo quëayere asaquë Maija'quëpi yë'ere ne co'yaye pa'iji cuasaquë ñuji'i. Ñu'ina, Pablopi i jaje Maija'quëre cuasaye asani

¹⁰ ai tutu capi:

“Huëni nëcajë'ë.”

Caquëna, ca macarepa te'ere papi huëni nëcani cu'i huëopi.

¹¹ Jaje Pablo yo'ouna, ñani Licaonia cocapi tutu cuijë cahuë:

“Diusuohua'ipi pajje pa'iohua'i de'oni mai quë'rona cajeni yo'oyë.”

¹² Cajë Bernabéni diusu Zeus hue'yohuë. Hue'yojë Pablóni iti coca ca do'ire Hermes hue'yohuë. Listra pa'i diusu mamire hue'yohuë.

¹³ Ja maca yureta'a pa'i daripë caca sa'ro yë'quë macare diusu Zeuste se huë'e paquëpi iti huë'e ñacai ëjaëpi duruhuequëre cui'ne de'o joro nese'ere dapi. Dani Jesús jëjo saocohua'ire de'ocohua'ire pa'ni caquë sesi'i, caquë yo'opi. Yo'oquëna, yecohua'ije i ja're señu'u, cajë yo'ohuë.

Yo'ojë iohua'i ai yo'ojë pacohua'ini nëicohua'ire huani coa isijë señu'u, cajë yo'ohuë.

14 Yo'oyere asani Bernabépi cui'ne Pablopi co'aji, ja yo'oye cajë. Ju'i cañana co'rëjë, cuijë sa tomejaë'ë, iohua'i jopona.

15 Ñeje cuihuë:

“¿Merepa mësarü jaje yo'oye'ni? Yëquë cato mësarüjë pa'iohua'i a'ë. Yure mësarü coa yo'oye jeoni Maija'quë iti yeja, ma'tëmo, jai tsiaya cui'ne si'aye iote pa'iyë de'huasiquëre pani sehuoni pa'ijajë cajë quëañu'u cajë daisicohua'i a'ë.

16 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'seña cato iohua'ise'e iohua'i yëyeje yo'ojë pa'ijajë caquë ñapi, Maija'quë.

17 Jaje yo'ojë pa'itoje Maija'quëpi de'oye yo'oyeja'a iñopi, yë'ë pa'iyë caquë. Jaje pa'ina, ipi mësarute oco cui'ne de'oye quëquëna tëaye cui'ne aïne cui'ne sihuajë pa'iyë isiji.”

18 Jaje si'aye canije ai yo'ojë maña duruhuequëre huaiye pajë'ë, cajë ësehuë, diusuohua'ire isijë señu'u cajë yo'ocohua'ire.

19 Jaje yo'ojë ca maca da tïtahuë, Israel pai, Antioquia yeja cui'ne Iconia yeja pa'icohua'i. Jaohua'ipi tïtani tïñe cuasayena paire ponahuë. Ponarena, Pablöre quëna pëapi jea jo'ahuë. Jea jo'ani huani jeohuë, cuasajë pai pa'i daripë hue'sena quërë etohuë.

20 Quërë jeorena, sehuosicohua'ipi i ui hue'ñana tsi'sini nëcajëna, huëji'i. Huëni pai daripëna cacapi. Cacasiquëpi ñatasi mu'se Bernabé ja're conï Derbe daripëna saë'ë.

21 Sani jaro Derbena de'lo coca quëajëna, jai pai sehuohuë. Sehuorena, ñani jaropi Listrana, Iconiana cui'ne Antioquía darina co'ihuë.

22 Co'ini, jaro sehuosicohua'i pa'icohua'ire yo'lo jujama'pë ñese tuijë'ë, cahuë. Cajë cui'ne Maija'quëre cuasare pajë pa'ijë'ë, cahuë. Jaje cajë cui'ne yequejë cahuë, Maija'quë cuaeña te'tena cacañu'u cani jaiye ai yo'oye pa'iji.

23 Jaje cajë cui'ne yequejë sehuosicohua'i tsëcapëa ñape iohua'i ëjaohua'i pa'ija'cohua'ire nehuë. Neni ao aima'cohua'ipi Maija'quëre sejë yo'lo tējini icohua'ire de'oye ñacajjë'ë, cajë Maija'quëre secacaë'ë, iohua'i sehuosiquëna.

Antioquíana Pablopi Cui'ne Bernabépi Co'iyë

24 Pisidia yeja sa tēto sani Panfilia yejana tī'ahuë.

25 Tī'ani Perge yeja pa'icohua'ire de'lo coca quëahuë. Quëa tējini Antalia daripëna saë'ë.

26 Sani jaronana yureta'a yohuëna aya mēni Antioquíana, Maija'quë oiye ayepi necajjë'ë cajë cuaeña sitona, iohua'i de'oye iti case'eje ne tēji sitona co'ihuë.

27 Co'ini Antioquíana tītani si'a sehuosicohua'ire si'soni Maija'quë iohua'i ja're conī yo'oquëna, Ejaëpi judío pai peocohua'ipi sehuojajë caquë jato sa'roje pa'iore hui'yocaquëna, de'oye sehuose'ere quëahuë.

28 Quëasicohua'ipi sehuosicohua'i ja're conī iti macana pëani tsoe paë'ë, jarote.

15

Jerusalénna Tsi'siyë

¹ Ja mu'seña Judeapi Antioquíana cayao maña saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëre ye'yajë cahuë huaso cuañoñe peoji, Moisés cuañese'ere yo'oma'pë pani, ca'ni tëama'pë pani, cahuë.

² Jaje cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi coní iohua'i ja're ai sa'ñe yo'ojë cahuë. Jaje yo'ojë cajëna, Pablore, Bernabére cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ire Jerusalénna sani Jesús jëjo saocohua'i ja're cui'ne ja daripë sehuosicohua'i ëjaohua'i ja're ca'ni tëaye ayere coca caja'cohua'ire jëjo saõñu'u, caní jëjo saohuë.

³ Antioquía daripë sehuosicohua'i pa'icohua'ipi jëjo saojëna, saicohua'ipi Fenicia yejaja'a cui'ne Samaria yejaja'a sa saijë quëahuë, judío paí peocohua'ipi ja'né itire pa'é cuasajë pa'ise'ere jëoconi Maija'quëre sehuose'ere quëajëna, asani si'aohua'i sehuocohua'i sihuahuë.

⁴ Jerusalénna Pablo cui'ne Bernabé tì'arena, sehuosicohua'ipi cui'ne Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi coní de'oye pëpahuë. Pëparena, pa'ijë si'aye Maija'quë iohua'i ja're yo'ose'ere quëahuë.

⁵ Quëajëna, fariseo acohua'ipi Maija'quëre sehuosicohua'ipi huëni nëcaní cahuë:

“Yequë paípi sehuosicohua'ire ca'ni tëaye pa'iji. Ja maca Moisés cuañese'ere yo'o tì'ajë'ë, cuañeñe pa'iji.”

⁶ Cajëna, asani ja maca Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sihuë, fariseo acohua'i case'ere sa'ñe coca cajë asañu'u cajë.

⁷ Jaje cajë tsi'sisicohua'ipi ai sa'ñe ca tëji maca Pedropi huëni nëcaní capi:

“Maija'quë do'ijë mësarupi ta'ñe asayë, yë'ëre mësarü aquëni Maija'quëpi jo'ya nese'e tsoe hue'ña i huaso cocare judío paï peocohua'ina quëaquëna, jaohua'ipi itire pa'ë cajë sehuojajë caquë.

⁸ Maija'quë paï joñoa cuasaye ñaquëpi yë'ë tsecohua'ire neñë caquë iñoquë, de'o joyore isipi, judío paï peocohua'ina maire isise'eje pa'ye.

⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë cato jaohua'ire cui'ne maire tiñe pa'iohua'ire ñañe paji, si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cuasa do'ija'a de'o joñoa tsoa toçaji'i, jaohua'ireje.

¹⁰ Yure jaje pa'ito, ¿me yo'ojë Maija'quë yo'oyere sañope uihuaye'ni, sehuosicohua'ina dëquëcoje pa'iore hue'ocaijë maije cui'ne mai aipëje yo'o ti'añe pase'ere?

¹¹ Jaje pa'ina, yëquë cato cuasayë jaohua'ire huasose'eje pa'yepi yëquëreje Ejaë Jesús oi coa isiyepi huasopi cuasayë.”

¹² Caquëna, si'aohua'i jo'cua jeoni Bernabé cui'ne Pablo cayere asahuë. Iohua'i ja're Maija'quë pa'i çocaina, yequë mu'seña pa'i ja'ñe iño'se'e cui'ne paï yo'o ti'a ma'ñe yo'ose'e quëajëna, asahuë.

¹³ Ja maca quëa tëjjëna, Santiagopi capi:

“Maija'quë do'ijë asajë'ë.

¹⁴ Maija'quëpi judío paï peocohua'ire de'oye yo'ocai jaohua'i acohua'ini sahuani i pairepa pa'ija'cohua'ire nese'ere Simónpi maire quëaquëna, asahuë.

¹⁵ Jaje pa'ina, iye toyase'e cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje pa'ye yo'ose'e al'ë. Jaje pa'ina, ñeje caji, toyase'e:

¹⁶ Ja jeteyo'je co'i çoni

David hu'e taısicore ne de'huacasi'i
Cui'ne io co'a de'ose'e si'aye ne de'huasi'i.

¹⁷ Ne de'huaëna, ëjaëre judío pai co'ejajë,
yë'ë mami secohua'i judío pai peocohua'i ja're.

¹⁸ Tsoe hue'ña iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi, ëjaëpi isipi
iye coca.

¹⁹ Jaje pa'ina, yë'ë cato cayë, judío pai
peocohua'ipi ja'në itire pa'ë cuasase'ere jëoni
Maija'quëni tuicohua'ire cuañese'ere yo'ojë'ë cajë
cuañëne peoji.

²⁰ Jaje pa'ina, coa iyese'e yo'oma'pë pa'ijë'ë cajë
toyase'e tsoe tı'api. Pai de'huasi diusure isisi
hua'ire aima'pë pa'ijë'ë, ëmëre cui'ne nomiore
coa yo'orojaima'pë pa'ijë'ë, quio hueasicohua'ire
aima'pë pa'ijë'ë, panita'a tsie aima'pë pa'ijë'ë.

²¹ Ja maña toyañu'u, Moisés cuañese'e cato tsoe
hue'ñapi pai ñape daripëa pa'icohua'ire quëajë
pa'iyë, huajë mu'seña ñape tsi'si hue'ñapi iti toy-
ase'ere ñajë. Jaje pa'ito me airepa caye'ni.”

Judío Pai Peocohua'ina Toyani Jëjo Saose'e

²² Ja maca yureta'a Antioquíana iohua'i
acohua'ini sahuani Pablo cui'ne Bernabé ja're jëjo
saoñu'u, cajë si'a sehuosicohua'i. Sehuosicohua'i
ëjaohua'i cui'ne Jesús jëjo saocohua'i te'e cuasahuë.
Cuasani yo'ojë Judas hue'equëni, jare ipi yequë
mami Barsabás hue'equëni cui'ne Silasni
saija'cohua'ire nehuë, de'ocohua'ire pare.

²³ Neni jaohua'i ja're ñeje toyasicore jëjo saohuë:
“Yëquë Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosico-
hua'i ëjaohua'ipi mësarü a'yëohua'ije pa'iohua'ipi
mësarute yëquë yo'je tsije pa'iohua'ire cuasajë
judío pai peocohua'ipi sehuosicohua'ire pëpayë,

járō Antioquía daripë, cui'ne Siria cui'ne Cilicia yeja pa'icohua'ire.

²⁴ Cui'ne yëquë jëjo saoma'cohua'ipi iñopi. Saisicohua'ipi mësarute josa yo'ojë huesë ëaye ca cō'me huesojëna, ai yo'ojë asahuë.

²⁵⁻²⁶ Jaje pa'ina, asani si'aohua'i jaje yo'oye de'oji cuasani mësarute yëquë acohua'ipi sani ñaja'cohua'ire neñu'u cani nehuë, yëquë ai oicohua'i Pablo cui'ne Bernabé ja're saija'cohua'ire, ju'iñe pa'itojë quëcojë Jesucristo coca do'ire quëarojaicohua'i ja're saija'cohua'ire.

²⁷ Jaje yo'osicohua'ipi yure mësarū quë'rona jëjo saoyë, Judasre cui'ne Silasre mësarū ja're te'le tsiarepa ñajë coca si'aye quëaja'cohua'ire, yëquë quëase'eje pa'ye.

²⁸ Jaje pa'ina, de'o joyojë de'oji, jaje yo'oye caquëna, ñaquëna, yëquëje mësarute jaiye yo'ojë'ë cajë cuañeñe peoyë. Coa do'i quë'yese'e yo'ojë'ë caye yëyë, iyese'e:

²⁹ Pai de'huasi diusuna isisi hua'i aima'pë pa'ijë'ë, quio hueasicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, tsieje aima'pë pa'ijë'ë, cui'ne ëmëpi nomiohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'pë pa'ijë'ë, nomioje ëmëohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'o pa'ijë'ë. Iye case'ere yo'oni mësarū de'oye pa'ija'cohua'i a'ë. De'oye pa'ijë'ë. Ca tëjihüë."

³⁰ Ja maca sai huëoni pëpa tëjini yureta'a Antioquiana saë'ë. Sani tì'ani sehuosicohua'ire tsi'soni toyasicore isihuë.

³¹ Isirena, sehuosicohua'ipi toyase'ere ñajë cajëna, asajë jai pai sihuahuë, ite yëhuoyere asajë.

³² Sihujë asajëna, Judas cui'ne Silaspi Maija'quë

caye asani quēacai tutu pacohua'ipi ai tsoe quēahuē, yēhuojē. Jaje yēhuojēna, asa huajjē jerepa tutu quē'i joña paē'ē.

³³ Jaje quēajē pani tējirena, sehuosicohua'ipi sani pēpacaijē'ē si'aohua'ire mēsarute jējo daosicohua'ire cajē pēpa tējihuē, co'ija'cohua'ire.

³⁴ Jaje pa'iquēta'are Silasse'e de'oji pēaye cuasani pēapi.

³⁵ Pēaquēna, cui'ne Pabloje cui'ne Bernabéje pēahuē, Antioquíana, Maija'quē coca ye'yajē cui'ne quēarojajē yo'oja'cohua'ipi. Pēarena, jai pai sehuosicohua'ipi iohua'i ja're coní yo'ohuē, iti co'amaña.

Maija'quē Coca Quēasi'i Caquē Pablo Cayaye Acore Saise'e

³⁶ Ai tsoe pa'iquēpi Pablo capi, Bernabére:

“Sehuosicohua'ire tijupē do'i sani ñañu'u, mai ja'nē Ējaē coca quēasi daripēana. ¿Me pa'iye'ni?”

³⁷ Caquēna, Bernabépi Juanre yequē mami Marco hue'equēre sañu'u capi.

³⁸ Caquēna, Pablopi ēsepi, saye. Jaē Marcopi ja'nēje Panfiliana i yo'oye jēoconi te'e nema'ē yo'osiquēre me caquē.

³⁹ Jaje pa'ina, te'e cuasaye peoquēna, te'ohua'ise'e huahuē. Huani Bernabépi Marcopere sapi. Saquē jai yohuēna aya mēni Chiprena saē'ē.

⁴⁰ Saijēna, Pablopi ite coja'quēre Silasni tī'api. Tī'aēna, sehuosicohua'ipi Maija'quēre secacatena, etani saji'i.

⁴¹ Saiquēpi Siria yejaja'a cui'ne Cilicia yejaja'a sa tēto sai Maija'quēre sehuosicohua'ire quēa huasoquē cuji'i.

16

Timoteopi Pablöre, Silasre Cö Huëoye

¹ Pablopi Derbena cui'ne Listrana ti'ani jaronä Timoteore ñäpi. Judío nomiopi sehuosico ma-maquëni cui'ne i pëca ja'quëpi griego pai paji'i.

² Jaje pa'ini Timoteore sehuosicohua'ipi de'oquë api cahüë, Lистра cui'ne Iconia pa'icohua'ipi.

³ Jaje caquëni Pablopi ite coja'quëre sasi'i, cuasaquë. Ja yë'ta'a sama'në Timoteo ca'nihuëre yëto tëäpi, judío pai i saija'to pa'icohua'ipi co'aye cama'cohua'ini caquë. Cui'ne si'aohua'i Timoteore griego pai mamaquë api, asa do'ire jaje yo'opi.

⁴ Jaje yo'osi jeteyo'je si'a daripëa maña johua'i sa saiyeje pa'ye Jesús jëjo saocohua'i cui'ne Jerusalén pa'icohua'i sehuosicohua'i ëjaohua'i case'ere quëahuë, sehuosicohua'ina ñeje yo'ojë'ë cajë.

⁵ Jaje yo'ojëna, sehuosicohua'ipi johua'i sehu-ose'ere itire pa'ë asajë tutu quë'i joñoa paë'ë. Pa'ijëna, mu'seña ñape jai pai sehuojë jai saë'ë.

Pablo Cani Ñañe Macedonia Aquëre

⁶ De'o joyopi Asia yejana Maija'quë coca quëaye ëse do'ire Frigia yeja cui'ne Galacia yeja sa tëto sani,

⁷ Misia yeja niamona ti'ahuë. Ti'ani jaropi Bitinia sañu'u cuasahuë. Cuasajëta'are Jesús joyopi ësepi.

⁸ Esequëna, Misia yejaje sa tëto sani Troas yo sa'rona meñe cajehuë.

⁹ Cajeni jaronä Pablopi cani ñäpi, te'i Macedonia aquëpi nëcaquë ite yëquëre dani cocaijë'ë caquëna.

10 Jaje Pablopi cani ñaëna, jaro Macedoniana de'o coca quëaye pa'iji caquë Maija'quëpi soiiji cajë ne de'huahuë, sañu'u cajë.

Pablo Cui'ne Silas Filipos Pa'iye

11 Troas yo sa'rona aya mëisicohua'ipi te'e mu'serepa saë'ë, Samotracia saodohuëna. Saisicohua'ipi ñatasi mu'se Neápolisna tì'ahuë.

12 Tì'ani jaropi Filiposna saë'ë, romano pai daripëna. Jaro Macedonia yeja ai ëja daripëre pana saë'ë. Sani jarona pëahuë, tsoe mu'seña maña.

13 Pëasicohua'ipi huajë mu'se pa'ina, pai daripëpi hue'sena etani saë'ë. Tsiaya tē'tëpa quë'rona sani cuasahuë, judío pai Maija'quëre se hue'ña'ë. Iño cuasani ja'runi ñu'ijë de'o cocare quëahuë, nomio-hua'ire ïti maca tsi'sini ñu'icohua'ire.

14 Quëajëna, te'o nomio Lidia hue'ecopi, Tiatira daripë paiopi, jai do'i caña ma ja'ñe isicopi tsi'sicohua'i ja're paco'ë. Jaje pa'iona, Maija'quëpi Pablo cayere de'oyerepa asajaco caquë necaina, ai Pablo cayese'e asao, si'aye ï quëaye. Jao cato Maija'quëre seco paco'ë.

15 Jaje pa'ioipi io tsëcapë ja're cono oco do cuañoni yëquëre cao:

“Mësarupi yë'ëre sehuosicore pare ñani yë'ë huë'ena sani pëajë'ë.”

Jaje caco ai seona, io huë'ena sani pëahuë.

16 Pëasicohua'ipi te'e mu'se Maija'quëre se hue'ñana saijë te'o nomi tsio ta'ñe yequë mu'seña pa'i ja'ñere quëa joyore hue'econi tì'ahuë. Jaje pa'ioipi io ëjahua'ire jaiye curiquë necaico paco'ë, io ta'ñe ca do'ipi. Io cato iohua'i jo'yao paco'ë.

17 Jaje pa'ioipi Pablöre cui'ne yëquëre pe'te huëoni pe'teco cuio:

“¡Icohua'i cato Diosu tutu quë'ire pare necaico-hua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi mësarute huaso cocare pare quëayë!”

18 Jajese'e si'a mu'seña cuico pe'terojaiona, yo'o jujani Pablopì co'ye pönëni iote ta'ñe ca cocare capi:

“Jesucristo mamipi cuañeñë, icore jëoni etani saijë'ë, co'a joyo.”

Ca macarepa järe iti macapi co'a joyo iote etani saji'i.

19 Jaje huatipi etaëna, io ëjaohua'ipi ñani yure curiquë neñe peoji cuasajë Pablöre cui'ne Silasre tseahuë. Tseani co'amaña huero hue'ñana sahuë, ja daripë ëjaohua'i quë'rona.

20 Dani ëjaohua'ire cahuë:

“Icohua'i Israel pai a'ë. Jaohua'ipi mai daripë ai josa yo'oyë.

21 Israel pai yo'oyere ye'yayë, jaohua'i. ¿Me mai romano pai iohua'i caye asani yo'oye'ni?”

22 Cajëna, si'aohua'i cui'ne cahuë. Cajëna, ja daripë pai yo'oye ñacohua'ipi Pablöre cui'ne Silasre ju'i caña du'teni si'sejë'ë, cuañehuë.

23 Cuañejëna, ai si'sehuë. Si'se tējini co hue'ñana sani cosicohua'ire ñaquëre de'hua ñajë'ë, icohua'ire cajë cuañeni co huesohuë.

24 Cuañerena, asani ai sa'nahuë tu'rihuëna sani copi. Coni soquë totona coña nesicona nëcañoa jua nëoni hueñopi.

25 Hueñosicohua'ipi ñu'ijë jopo ñami pa'ina, Pablopì cui'ne Silaspi conì Maija'quëre sejë cui'ne jëjë yo'ojëna, si'a cosicohua'i asahuë.

26 Ja macarepa yejapi ai ñu'cueo. Ñu'cuecona, co hue'ña eta sa'noapi si'aye hui'yo sao, cui'ne paire quëna meapi huëse'eje tome sapi, peo hue'ña.

27 Ja maca cosicohua'ire ñaquëpi sëtani hui'yose'e eta sa'noa pa'iona, ñani cosicohua'ipi tsoe etahuë cuasaquë i hua'tipi dutani co'ye huasi'i caquë yo'opi.

28 Yo'oquëna, Pablopì tutu capi:

“Yo'oma'ë. Si'aohua'i yëquë iye macare pa'iyë.”

29 Caquëna, asani miañe dajë'ë canì tsasiquë ca'raquë huë'huë cacani Pablo cui'ne Silas quëo quë'rona do're ja'rupi.

30 Yo'o tējini huëni nēcani Pablöre cui'ne Silasre etoni seji'i:

“¿Huasosiquë pa'iyë canì me yo'oye pa'iquë'ni, yë'ë?”

31 Seina cahuë:

“Jesucristoni sehuojë'ë. Sehuoni huasosiquë pa'ija'quë a'ë, më'ë. Cui'ne më'ë huë'e acohua'i huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

32 Ja maca ìte cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'ire mai Ëjaë cocare quëahuë.

33 Jare ìti quëa tēji maca, cosicohua'ire ñaquëpi Pablöre cui'ne Silasre si'sese'e a'si tsoapi. Ja jeteyo'je i cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'i oco do cuañohuë.

34 Do tējisi maca tūmani Pablöre cui'ne Silasre i huë'ena sani aopi. I cui'ne i tsëcapë acohua'i Maija'quëre sehuosicohua'i pa'ijë ai sihuahuë.

35 Nea hue'ña pa'i maca pai yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi Pablöre cui'ne Silasre eto saojë'ë

cajē cosicohua'ire ñaquēre quēaja'a soldado paire jējo daohuē.

³⁶ Sani quēarena, cosicohua'ire ñaquēpi capi, Pablöre:

“Pai yo'oye ñacohua'ipi yē'ēre mēsarute eto saojē'ē, cuñehuē. Jaje pa'iye sēte señajē de'oye saijē'ē, yure.”

³⁷ Caquēna, Pablopi capi:

“Quēañu'u cajē daisicohua'ire soldado paire yēquē romano paini mēsaru ti co'aye yo'ose'eje cama'pē do'i peocohua'ini si'a pai ñajēna, si'sehuē. ¿Yure jaje yo'osicohua'ipi yahuerepa etoñu'u cayē? Jaje yo'oye coeyē, iti yēquēre cosicohua'ipi dani eto saojajē.”

³⁸ Caquēna, soldado paipi sani romano pai a'ē, quēarena, pai yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi quēquēhuē.

³⁹ Quēquēsicohua'ipi dani pai yo'oye ca de'hua ējahua'ipi yēquē mēsarute co'aye yo'ose'e oijē'ē cajē sei'ē, Pablöre cui'ne Silasre. Jaje cani etoni iye daripēpi etani saijē'ē cajē sei'ē.

⁴⁰ Setena, Pablopi cui'ne Silaspi co hue'ñapi etani Lidia huē'ena saē'ē. Sani sehuosicohua'ire ñajē cui'ne jeoma'pē tuijē'ē cajē yēhuo tējini etani saē'ē.

17

Tesalónica Daripē Acohua'i Sañope Yo'ose'e

¹ Pablo cui'ne Silas saicohua'ipi Anfípolis cui'ne Apolonia dari sa sani Tesalónica daripēna tī'ahuē. Tī'arena, jarote Israel pai tsi'si huē'e paji'i.

² Pa'ina, Pablopi i noni yo'orojaiñe sēte Israel pai tsi'si huē'ena saji'i, toaso semanarepa huajē mu'se

ñape sai iohua'i ja're Maija'quë toyapëre ñaquë iti cayeje pa'ye,

³ caquë quëaquëpi. Jesús ju'isiquëpi cui'naëpi huajëquë huëiye pa'iji. “Jaje pa'ina, yë'è mësarute quëaquë Jesús i api, maire huasoquë.”

⁴ Caquëna, Israel pa'i acohua'ipi sehuoni Pablona cui'ne Silasna tsiohuë. Cui'ne jai pa'i Maija'quëre secohua'ipi griego pa'ije sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne jai pa'i ëja nomiohua'ije sehuohuë.

⁵ Jaje sehuojëna, ñani oijë pëijë Israel pa'i sehuoma'cohua'ipi co'a pa'i ma'ñare nema'pë co'a nëcarojaicohua'ini tsi'sohuë, jaohua'ipi ca huëojëna, si'a pa'i daripë pa'icohua'ipi pëti huëoni josa yo'ojë cajajë cajë. Jaje yo'ojëna, tsi'sisicohua'ipi Pablóni cui'ne Silasni coejë Jasón huë'ena tomejani cacani josa yo'ohuë, pa'ijëna, tseani etoni paina isiñu'u cajë.

⁶ Yo'ojëna, iohua'i cajë yo'ocohua'ipi peojëna, coa pa'iohua'ini Jasónni cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ini tseani quërë etoni ja daripë pa'i ëjaohua'i quë'rona sahuë. Sani cuijë cahuë:

“Icohua'ipi si'a huë'ña pa'icohua'ire tiñe pa'iyena ponajë yo'ocohua'ipi iñoje dani yo'oyë.

⁷ Yo'ojëna, Jasónpi iohua'ire oi i huë'ena pëaye isipi. Jaje yo'ocohua'i si'aohua'i César si'a pa'i ëjaë cuañese'ere sañope yo'oyë. Yo'ojë cayë, yequë pa'i ëjaërepa pa'iji, Jesu api irepa cayë.”

⁸ Cajëna, ja daripë acohua'ipi cui'ne iohua'i ëjaohua'ipi asani ¿ja jerepa yo'ocohua'i a'ni? cuasa huëohuë.

⁹ Cuasajëta'are Jasónpi cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ipi mësarua cuañeñe ti'acaija'cohua'i a'ë cani

curiquëre isi nëoni eto cuañohuë.

Pablo Cui'ne Silas Bereare Pa'ise'e

¹⁰ Ja ñami sehuosicohua'ipi esa Berea daripëna saijë'ë cajë jëjo saohuë, Pablöre cui'ne Silasre. Jëjo saojëna, saisicohua'ipi tì'ani Israel paì tsi'si huë'ena cacahuë.

¹¹ Berea acohua'i Israel paì de'o paì paë'ë. Tesalónica paire sa tëto saisicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi Pablo quëaye de'oye asajë nuñerepa quëaquë cajë si'a mu'señapi Maija'quë toyapëre ñahuë.

¹² Jaje yo'ojë jai paì Israel paì acohua'ipi sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne griego paì ëmëohua'i cui'ne ëja nomiohua'ijë sehuohuë.

¹³ Sehuojëna, Pablopi Bereana Maija'quë coca quëaquë pa'iji asani Tesalónica Israel paìpi Bereana dani Pablöre paìpi josa yo'o ja'ñe ne huëohuë.

¹⁴ Jaje yo'o huëojëna, sehuosicohua'ipi Pablöre esa eto saohuë, jai tsiaya tëtëpa quë'rona. Jëjo saojëna, coa Silaspi cui'ne Timoteopi cõni pëahuë, Bereana.

¹⁵ Pëarena, Pablöre cõni saijë sasicohua'ipi Atenas daripëja'a jeojani co'ihuë. Co'ijë Timoteore cui'ne Silasre Pablo esa daijë'ë case'ere dani quëahuë.

Pablopi Atenas Daripëre Pa'iyë

¹⁶ Pablopi Silasre cui'ne Timoteore Atenas daripëpi pa'i utequë si'a huë'ña paì de'huasi diasure pase'e pa'ijëna, ñaquë oji'i, co'ayerepa yo'oye'ni cuasaquë.

¹⁷ Jaje pa'ina, Israel paì tsi'si huë'ena cacaquë Israel paì ja're cui'ne Maija'quëre secohua'i ja're

conì capi. Caquë cui'ne si'a mu'señapi huero hue'ñana tsi'sisicohua'ireje yëhuoquë capi.

¹⁸ Caquëna, paì pa'iyë asacohua'i epicúreos paìpi cui'ne estoicos paìpi ìte ca huëoni cajë yecohua'ipi cahuë:

“¿Iquere iquë caquë'ni, jai cocaë maca?”

Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yequë paì diusuohua'i ayere quëacaiquë api cuasayë.”

Jaje cahuë, Pablopi de'o coca Jesús ayere cui'ne ì ju'isiquëpi huëise'ere quëaquëna.

¹⁹ Ja maca Pablöre Areópago cutihuëna sahuë, ëjaohua'i tsi'si hue'ñana. Sanì ìte seì'ë:

“¿Yëquë asaye yëyë, ìque huajë ye'yaye a'ni, iye më'ë yëquëre quëaye?”

²⁰ Yëquë asa ma'ñere më'ëpi caquëna, asa jujani ¿iquere më'ë caye quëaquë'ni? cajë señë, më'ëre.”

²¹ Atenas paìpi cui'ne tì paìpi ìti maca pa'icohua'ipi ja'a yo'ose'ere pase'e asacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i sëte jaje cahuë.

²² Cajëna, ìohua'i joporepa pa'iquëpi Pablo huëni nëcani Areópago cutihuëpi nëcaquë ìohua'ire capi:

“Atenas paì yë'ë mësarute ñañe cato mësarü diusuohua'ire cuasañu'u cajë ai yëjë yo'ocohua'i a'ë.

²³ Jaje yo'ocohua'ini yë'ë mësarü se hue'ñana cacani ìti tëojë se hue'ñana ñeje toyase'e pa'ina, ñahuë: ‘Ti paì ñama'a diasure se hue'ña'ë.’ Jaje pa'ina, yë'ë, jaë mësarü ti ñama'pë se diusu ayere quëaquë a'ë.

²⁴ Jaëpi yeja cui'ne ìote pa'iyë nesiquë jaje pa'ina, ì api, ma'tëmo cui'ne yeja ëjaërepa. Jaje pa'ipi paì nesi huë'ñare pa'ima'quë api.

25 Paini necaij'ë, yë'ëre cama'quë api. I api, maire pa'iyë si'aye yë'eye cui'ne yequë co'amañaje isisiquë.

26 Te'ire paire de'huasiquëpi jaëpi te'ipi jai pai daripëa nepi, Maija'quëpi si'a yeja pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, ipi iohua'i pa'ija'to cui'ne ite iohua'i co'ēja'a macaje ca nëopi.

27 Jaohua'ipi Maija'quë mai quëno macare pa'iquëta'are coa cuasarepa ina co'e tija'ajajë caquë nepi.

28 Jaje pa'ina, mai ina pa'iyë, huajëcohua'i pa'ijë cu'iyë. Mësaru aipë ta'ñe coca cacohua'i case'repa: 'Mai cato Maija'quë tsëcapë acohua'i a'ë'.

29 Jaje Maija'quë tsëcapë acohua'i sëte pai iohua'i cuasayepi huëojë curiquëpi, po curiquëpi cui'ne quënapa de'huase'ere Maija'quëje pa'i api, cuasama'pë pañu'u.

30 Ai tsoe cato Maija'quë pai huesëjë yo'oye coa ñaquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a yure cato Maija'quë cuañeji, si'a hue'ña pa'icohua'ire ina sehuojë daij'ë caquë.

31 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai yo'ose'e nuñerepa caquë ne de'huaja'a mu'se ca nëopi: Jesu api, ja yo'oye yo'oja'quë, i jo'ya nesiquëpi. Jaje pa'ina, Jesuna cuasaye pa'iji caquë si'aohua'ire iñopi, ju'isiquëni huëoquë."

32 Jaje ju'isicohua'i huëiye ayere caquëna, asani cue'cuehuë. Cue'cuejëna, yecohua'ipi cahuë:

"Yequë mu'se asañu'u, më'ë caye."

33 Cajëna, jaohua'ire quëaye jeopi.

34 Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi sehuohuë. Sehuoni i ja're coni tsiohuë. Cui'ne jaohua'i ja're

conì paë'ë, Dionicio. Cui'ne te'e nomio Dámaris hue'eco paco'ë. Jaohua'i cato Areópago tsëcapë acohua'i paë'ë. Pa'ijëna, cui'ne yecohua'ijë conì paë'ë, ìohua'i ja're conì.

18

Pablo Corinto Daripëre Pa'ise'e

¹ Jaje yo'o tējini Atenaspi etani Corinto daripëna saji'i, Pablo.

² Jarona te'ire Israel paire Aquilare tì'api. Jaë cato Ponto yeja aquë paji'i. Jaje pa'ipi Pablo ja yë'ta'a tì'ama'në Aquila cui'ne ì paco Priscilapi conì Pontona tì'asicohua'ipi paë'ë. Jaohua'i cato Italiapi etani daisicohua'i paë'ë. Claudio romano pai ëjaëpi si'a Israel pai Roma pa'icohua'i etaye pa'iji caquë cuañequëna, etasicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini Pablo do'i ñasi'i caquë saji'i.

³ Sani ìohua'i ja're conì pëapi. Ìohua'i neñeje pa'ye ca'nipi huë'ña nequë sëte ìohua'i ja're conì nesi'i caquë pëapi.

⁴ Pëasiquëpi pa'i si'a huajë mu'seña Israel pai tsi'si huë'ena sai quëapi, Israel paire cui'ne yequë paire asare pajajë caquë.

⁵ Macedonia pa'icohua'ipi Silas cui'ne Timoteo conì tì'asi maca Pablopi si'a mu'seña Maija'quë coca quëa huëoni quëaquë judío paire capi. Jesús paji'i, maire huasoquërepa.

⁶ Jaje caquëna, jaohua'ipi ìte sañope cajë pë'ë. Pëijëna, Pablo ña jujani ìohua'ire sañope cayere ìñosi'i caquë ì ju'i care ta'të topi. Ta'të toni capi, ìohua'ire:

“Mësaru do'i pasipi mësaru ne huesëye, yë'ë do'i peosipi. Jaje pa'ina, yurepi jerepa cato judío pa'i peocohua'ina sani Maija'quë coca quëaja'quë a'ë.”

7 Cani tsi'si hue'ñapi etani Justo huë'ena saji'i, Maija'quëre sequë huë'ena, Israel pa'i tsi'si huë'e quëno maca pa'i huë'ena.

8 Jaje pa'iquëta'are Israel pa'i tsi'si huë'e ñacohua'i ëjaërepa Crispo hue'equëpi Maija'quë coca asani sehuopi. Sehuoquëna, cui'ne si'acohua'i i tsëcapë acohua'ijë sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne Corinto daripë acohua'ijë jai pa'i sehuohuë. Sehuorena, oco dopi, sehuosicohua'ire.

9 Jaje yo'oquë pa'ina, te'e ñami Ejaëpi cani ñañeje pa'yeja'a ñaini capi, Pablöre:

“Ca'rama'ë pa'ijë'ë, coca quëaye, jeoma'ë cajë'ë.

10 Yë'ë coca sehuoja'cohua'ire iye daripë acohua'ire jai pa'ire payë. Yë'ëpi më'ë ja're conì pa'iyë. Pa'ina, më'ëre pa'ipi co'aye yo'o tì'añe paja'cohua'i a'ë.”

11 Caëna, asani Pablopi Corintona te'e ometëcahuë jopore paja'a pëani pa'i Maija'quë cocare ye'yapi, iohua'ire.

12 Jaje yo'oquë pa'ina, Acaya pa'i ëjaë Galión pa'i maca judío pa'ipi Pablöre sañope yo'oñu'u cajë tsi'sihuë. Tsi'sini tseani sahuë, pa'i yo'oye ca de'hua hue'ñana.

13 Sani iohua'i ëjaëre cahuë:

“Iquëpi cuañese'le cayeje pa'ye yo'oma'pë, tiñe Maija'quëre señe pa'iji caquë pa'ire ye'yaquë api.”

14 Cajëna, asani Pablopi casi'i cuasaquëna, Galiónpi du'ruja'a capi, Israel pa'ire:

“Co'aye yo'ose'ere pa_nita'a pa_ire huani jeose'ere yo'ojë catota'a mësaru Israel pa_ire asa catira'huë.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are yure cato coa coca yë'ose'e case'ere, mami ayere, cui'ne mësaru cuañeñe ayere yo'ojë cayë. Jaje pa'iyë sëte mësaruse'e ne de'huajë'ë. Mësaru yo'ojë cayere cui'na maca yo'oquë caye coeyë.”

¹⁶ Jaje cani pa_ yo'ose'e ca de'hua hue'ñapi eto saopi, ìohua'ire.

¹⁷ Eto sauna, pa_ yo'ose'e ca de'hua hue'ña tiña macare pana Sóstenesre tseani tē'cahuë. Jaë cato Israel pa_ tsi'si huë'e ñacai ëjaë paji'i. Jaje yo'otoje Galión cato co'a ju'i ñañe pa_pi, ìohua'i yo'oye.

Pablopi Tijupë Antioquíana Saiye

¹⁸ Ja yë'ta'a Pablo Corinto daripëna pëasiquëpi tsoe mu'seña paji'i. Pa'iquëpi sai huëoni sehuosicohua'ire saiye, caquë pëpa tējini sai Priscila cui'ne Aquila ja're con_ saji'i. Siria yejana yohuëja'a ja yë'ta'a yohuë aya mëima'në Cencreana naña peo ca'topë hueopi, ì nesi'i ca nëose'ere yo'o ti'asi'i caquë.

¹⁹ Jaje yo'osi jeteyo'je Efesona ti'ahuë. Ti'ani Pablopi Priscilare cui'ne Aquilare jeoni Israel pa_ tsi'si huë'ena saji'i. Sani Israel pa_ tsi'sicohua'i ja're coca capi.

²⁰ Caquëna, asani ìohua'ipi ìte pëajë'ë cajë sei'ë. Sejëna, pa_ñë, pëaye cani.

²¹ Pëpani sai capi:

“Maija'quëpi yëna cui'naëpi yeque co'ini ñasi'i.”

Cani ja jeteyo'je yohuëna aya mëni Efesopi yequë hue'ñana saji'i.

22 Ja maca Cesareana t̄'ani sehuosicohua'ire p̄pasi'i caquē Jerusalénna saji'i. Sani jaropi yureta'a Antioquíana saji'i.

23 Sani jarona tsoe maca pani yureta'a cui'naēpi cu'i huëo copi, pai ñape darina, Galacia cui'ne Frigia yeja daripëana, sehuosicohua'ire tutu quë'iohua'ire quëa huasoquë.

Apolos Efeso Paire Yëhuoye

24 Ja mu'seña te'i Israel pai aquëpi Apolos hue'equëpi Efesona t̄itapi, Alejandría daripë aquëpi. Jaë cato ai ta'ñe coca caquë cui'ne Maija'quë toyapë ai de'oyerepa asaquë paji'i.

25 Jaje pa'ipi mai Ejaërepa coca pa'yiena ye'yesiquë paji'i. Jaje pa'ipi tuturepa caquë Jesús ayere t̄ñarepa ye'yapi, coa Juan oco doyesese'asaquëta'a.

26 Jaje pa'ipi Apolos Israel pai tsi'si huë'ena jai pai asajëna, caquëna, Priscila cui'ne Aquilapi asani ite te'ire t̄irona sani quëahuë, ai t̄ñarepa Maija'quë coca ayere.

27 Quëasiquëpi Apolos Acayana sasi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'ipi i sai ja'ñe cocaë'ë. Cöcailjë cui'ne te'e carta toyahuë, Acaya sehuosicohua'i pa'icohua'ina de'oye ite p̄pacailjë'ë cajë. Jaje yo'orena, Acaya t̄'ani Maija'quë oi do'ipi sehuosicohua'ire ai de'oyerepa cöcaji'i.

28 Cöcai si'aohua'i ña hue'ñana Israel paire toyapëna ñaquë Jesús irepa maire huasoquë paji'i caquë sañope capi. Iohua'ijë mē'ë coa cayë caye peoyere papi, capi.

19

Pablo Efeso Pa'iyé

¹ Apolos Corintore pa'ina, Pablopi cūti quē'roja'a sa sani Efesona t̄i'api. T̄i'ani j̄arona jai paire sehuosicohua'ire t̄i'api.

² T̄i'ani jaohua'ire seji'i:

“¿Mēsaru sehuo maca de'o joyo tsio daquē?”

Caquēna, iohua'ipi cahuē:

“Pañi, de'o joyo pa'iyé ayeque caye yēquē ti asama'cohua'i a'è.”

³ Cajēna, Pablopi capi:

“¿Iquere asajē do cuañore'ni?”

Caquēna, iohua'ipi cahuē:

“Juan oco doquē quēase'ere asani sehuojē do cuañosicohua'i a'è.”

⁴ Cajēna, Pablopi capi:

“De'oji, Juan cato co'aye yo'ose'ere j̄oni Maija'quēna ponēcohua'ini oco dopi, doquē capi: ‘I jeteyo'je daiquēni sehuoye pa'iji.’ Jaēre cato Jesuni.”

⁵ Jaje caquēna, asani Jesuni ire papi cuasani sehuorena, Ējaē Jesús mamipi cani dopi, iohua'ire.

⁶ Dosiscohua'ini Pablopi j̄ēñapi patoquēna, de'o joyopi iohua'ina tsio daji'i. Tsio daina, yequē cocapi cajē yo'ohuē. Yo'ojē Maija'quē cayere asajē yecohua'ina se quēahuē.

⁷ Iti jaje yo'osicohua'i cato doce ěmēohua'i paē'è.

⁸ Pablopi paire Maija'quē cuāñe te'te ayere quēare pasi'i caquē ti ca'rama'è toaso ñañēohua'ire Israel pai tsi'si huē'ena sai capi.

⁹ Caquēna, yecohua'ipi sehuocaiye pajē, si'aohua'i ña huē'ñana huajē ma'a Pablo ye'yaye

co'aye a'ë cahuë. Cajëna, Pablopì jaohua'ire jeoni sehuosicohua'ise'ere huani sapi, Tiranno coca ca huë'ena.

¹⁰ Jaronà sani si'a mu'señapi coca caquë jajese'le caya ometëcahuëa yo'opi. Yo'oquë pa'ina, Asia provincia yeja pa'icohua'ipi Israel paipi cui'ne Israel paì peocohua'ipi Ejaë coca asahuë.

¹¹ Jaje yo'oquëna, Maija'quëpi Pablo ja're pa'i jaiye paì yo'o tì'a ma'ñe yo'opi.

¹² Yo'oquëna, Pablo ju'i cañapi cui'ne a'ri tëno ca'ti pëa ì papise'epi ju'icohua'ina sani nejëna, ju'icohua'ipi co'yahuë. Cui'ne huati quë'iohua'ije huatire eto sao cuañohuë. Ja jerepa yo'opi.

¹³ Jaje yo'oquëna, ñani cui'ne Israel paìje paë'ë, ma'aja'a cu'ijë huati joñoapi paire pa'ie eto saohua'ije, coa yo'ocohua'i. Jaohua'ipi cuasahuë, Jesús mamipi cajë huatire eto saoye pa'iji. Cuasani huati joñoare cahuë:

“Pablo quëaquë Jesús mamipi cuañeñë, etajë'ë.”

¹⁴ Iye yo'oye cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Israel paì Esceva siete mamajëpi yo'ohuë.

¹⁵ Jaje yo'ocohua'ini yequë mu'se huati joyopi iohua'ire sañope sehooquë capi:

“Jesure asayë, cui'ne Pablореje asayë. ¿Mësaruta'a ne a'ni?”

¹⁶ Caquë jare ìti macapi huati quë'ipi jaohua'ire tuturepa yo'oquë tseani a'si neina, a'si quë'iohua'ipi caña peñoa huë'epi etani cati saë'ë.

¹⁷ Iye yo'ose'ere si'aohua'i Efeso pa'icohua'i griego paì cui'ne Israel paì asani ca'rahuë. Jaje yo'ojëna, Jesús mami jerepa ai de'oye a'ë, si'a huë'ña pa'icohua'i cahuë.

18 Jaje cui'ne jai p̄ai sehuosicohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere jai p̄ai ña hue'ñana oijë quëahuë.

19 Quëajëna, cui'ne jai p̄ai ja'në dahuëohua'i pa'isicohua'ipi io dahuë toyapëre p̄ai ña hue'ñana dani ëohuë. Ja toyapë do'ire cuëcue ñañe cato cincuenta mil curiquë tē'ñarepa do'i paji'i.

20 Jaje yo'oco mai Ejaë coca jerepa jai saco'ë, si'a hue'ña io tuture p̄aire iñoco.

21 Ja jeteyo'je Pablo Macedoniana cui'ne Acayana do'i sani cui'ne jaropi Jerusalénje do'i sasi'i cuasapi. Cuasaquë yequeje capi, jaro Jerusalén saisi jeteyo'je Romaje saija'quë a'ë.

22 Jaje caquë Timoteore cui'ne Erastore iti cõcaicohua'ire cayaohua'ire Macedoniana jëjo saopi, ise'e ja yë'ta'a Asia yejana a'ri maña pëaquë.

Efeso Acohua'i Sañope Yo'ose'e

23 Ja mu'seña Efeso daripë pa'icohua'ipi ai josa yo'ojë cahuë, huajë ma'a ayere.

24 Demetrio po curiquë de'huaquëpi ca huëouna. Jaëpi diusa Diana huë'eje pa'ye a'ri huë'ña maña nequë paji'i. Jaje nequëpi ite cõcaicohua'ire jaiye curiquë isiquë paji'i.

25 Jaëpi ite cõcaicohua'ire cui'ne i neñeje pa'ye necohua'ire tsi'sopi. Tsi'soni capi:

“Ejaohua'i mësarupi asayë, iye a'ri huë'ña de'hua do'i mai de'oye pa'iye.

26 Jaje pa'iquëta'are jaë Pablopi mësarupi asajë cui'ne ñajëna, caji, p̄ai de'huase'e diusu peoye a'ë. Jaje caquë jai p̄aire ye'ya huesoji, i cayena. Iño Efeso p̄aire cui'ne si'a Asia provincia pa'icohua'ire jaje ye'yaji.

27 Iye i jaje ye'yaye ai co'aji, mai co'amaña peo hue'ña ne huesëye pa'iji, cui'ne diusa Dianaje io yure do'i quë'io pa'ie peo hue'ña tomeñe pa'iji. Jaje tomeni iye diusa co'a coa cue'cue cuañoja'coa. Yure iye provincia Asia pa'icohua'i tsecopi cui'ne iye yeja si'a yeja pa'icohua'i tsecopi carajasio.”

28 Caquëna, asani pëtiteni tutu cuijë cahuë:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios pai ja'corepa.”

29 Jaje yo'ojë cajëna, si'a iti daripë acohua'i coa huesë asahuë, iohua'i yo'ojë caye. Jaje yo'ojë cajë Pablöre cöcohua'ire cayaohua'ire Macedonia acohua'ire Aristarcöre cui'ne Gayöre tseani quërëjë sahuë, pai tsi'sijë ña hue'ña quë'rore pana.

30 Jaje yo'ojëna, Pablöpï paire casi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'i ite ësehuë.

31 Cui'ne jaro ëjaohua'i pa'i hue'ñare yecohua'i ëjaohua'ipi Pablöre ñacohua'ique paë'ë, pa'ijë jaohua'ije ai ësehuë, conï yo'oquë cama'ë cajë. Jaje pa'ina, ite quëaja'cohua'ire jëjo saohuë. Pablo quë'rona.

32 Jaje yo'o maca, cato iti tsi'sisicohua'i cato de'huarepa yo'ojë cahuë, yecohua'i tiñe cuijëna, cui'ne yecohua'i ai yeque cajëna, yo'ohuë. Jaje yo'ohuë, pai. Coa ca huëosi do'ire huesërepa tsi'sini, jai pai yecohua'i iti cajë tsi'sise'equë huesëhuë.

33 Jaje jai pai huesëjëna, Alejandroje huesëquëna, yecohua'ipi quëahuë, iti cajë tsi'sise'e. Jaëni judío paipi coca cajë'ë cajë jëjo eto nëcohuë, pai ña hue'ñana. Ja maca Alejandropi paire coca casi'i judío pai ayere caquë jëñapi yo'opi. Yo'oquëna,

34 ije judío paipi casi'i caquë yo'oji asani ai tutu cuihuë, caya horas:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios pa' ja'co.”

³⁵ Cuijë pejë jeorena, ìti daripë pa'iyë toyaquëpi capi, paire:

“Efesios pa' asajë'ë, si'a pa' iye yeja acohua'i asayë, iye daripë pa'icohua'i si'aohua'i Dianate ne huesoma'pë paye pa'iji case'e. Cui'ne ma'tëmopi tomesi quënaoreje ñacaiye pa'iji, asayë.

³⁶ Jaje pa'iyë sëte co'arepa huëojë co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Du'ru macarepa ai cuasajë'ë, je huesëjëna, airepa yo'ojë cayë'ni.

³⁷ Iconi mësarü tşëani dasicohua'i co'aye cayë pa'huë, mai ja'core pare.

³⁸ Jaje pa'ina, Demetriopi cui'ne ì ja're yo'ojë cacohua'ipi yecohua'ire sañope cayere pani pa' yo'ose'e asani ca de'huacohua'ina quëajë'ë. Jaohua'i pa'iyë, mësarü yëye ëjaohua'ina cajë'ë. Ja maca pa' ñape mësarü pa'iyë quëa de'huajë ne de'huajë'ë.

³⁹ Mësarupi yequë co'amañare señe pacohua'i pani jai pa' de'oyerëpa tsi'si sitona coca cayë pa'iji.

⁴⁰ Yure iye yo'ose'e co'aji. Ëjaohua'ipi asani maire cayë pa'iji coa josa yo'ojë cacohua'ire. Iquere yo'ojë care'ni, cajë seto quëaye peoji. ¿Jere quëaye'ni, ìti cajë yo'ose'e peoto?”

⁴¹ Jaje se ca tëjini jeopi, ìti yo'oye.

20

Pablo, Macedonia, Cui'ne Greciana Saiye

¹ Josa yo'ojë ca tëjisi jeteyo'je Pablopi sehuosicohua'ire soini yëhuo tëjini saiye caquë pëpani Macedoniana saji'i.

2 Sani si'a hue'ña jaro pa'i daripëana do'i sai sehuosicohua'ire sihua ëaye yëhuo huasoquë cuji'i. Cuni tëjini jeteyo'je Greciana tì'api.

3 Tì'ani jaron a toaso ñañëohua'ire pëapi. Pëasiquëpi pa'iquëpi Siriana sai yohuëna aya mëni tëjiquëpi ite judío pai huañu'u cajë cui'ñase'ere asapi. Asani Macedonia yejaja'a cui'naëpi tëto sai quëopi co'isi'i cuasapi.

4 Cuasani saina, i ja're çoni saë'ë, Sópater Berea aquë, Pirro mamaquë, Aristarco, Segundo Tesalónica acohua'i, Gayo Derbe mamaquë, Timoteo, Tíquico. Cui'ne Trófimo Asia veja acohua'i saë'ë.

5 Saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëpi yëquëre Troaspi utehuë.

6 Utejëna, yëquëpi levadura ço'mema'a ao aiñe tsi'sini yo'o tëjini, Filipos daripëpi etani jai yohuëja'a cinco mu'seña saijë tì'ahuë, Troasna. Tì'ani jaron siete mu'seña pëahuë.

Pablo Troas Pa'iyë

7 Huajë mu'se pa'ina, Jesús yo'ose'ere cuasajë ao jë'yeni añu'u cajë tsi'sisicohua'ipi pa'ijëna, Pablopi ñatasi mu'se saiyeque pa'iji caquë ai yëhuopi, ñami jopo pa'i macare paja'a.

8 Yëhuoquëna, ëmëje'repa tu'rihuëna tsi'sisicohua'ipi paë'ë, jaiye toa tsëopëa tsëo sitore.

9 Pa'ijëna, tel'i posë Eutico hue'equëpi hue'se ña sa'rona ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'iquëpi, Pablopi airepa tsoe quëaye sëte cai huëoni yureta'a çani huesëni jaro toaso ya'ripa ëmëje're papi tomeipi. Tomeina, ju'isiquëni çani huëohuë.

10 Jaje ju'isiquëni oarena, Pablopi cajeni jai capi posëna jani su'cuapi. Su'cuani capi, sehuosicohua'ire:

“Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Huajëquë api.”

11 Cani ja jeteyo'je, ja'në pa'i sitona mëni ao yëtoni ani jare Maija'quë coca quëaquë ñatapi. Ñata tomequëna, caye jeoni saji'i.

12 Saina, yecohua'ijë tsihua'ëre huajëquëre sahuë. Sajë ai sihuajë saë'ë, iti yo'ose'ere cuasajë.

Mileto Saiye

13 Cutihuëja'a sasi'i caëna, yëquëpi du'ru saë'ë, yohuëja'a Asón daripëna. Jarona Pablora i case'eje pa'ye ayañu'u cajë.

14 Yo'osicohua'ipi Asónna ite tì'ahuë. Tì'arena, aya mëquëna, sani i ja're conì Mitilenena tì'ahuë.

15 Tì'asicohua'ipi jaropi sani se ñatasi mu'se Quío daripë je'ñere paja'a sa saë'ë. Sa sani se ñatasi mu'se, Samos yo sa'rona tì'ahuë. Tì'asicohua'ipi se ñatasi mu'se Meletona tì'ahuë.

16 Jaje yo'ohuë, Pablopi esa Jerusalénna tì'ani du'ru quëise'e tëa fiestare pasi'i caquëna. Ipi Efesona saisiquë pani Asia yejana ai tsoe pëayere coequëna, jaje yo'ohuë.

Efeso Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Miletore Pablo pa'i Efeso sehuosicohua'i ëjaohua'ire soipi.

18 Soina, asani datena, capi, jaohua'ire:

“Yë'ë du'ru macarepa Asiana tì'asi mu'se aquëpi yë'ë pa'i yo'ose'e asacohua'i a'ë, mësarü.

19 Si'anë mësarü ja're pa'i jerepa pa'i a'ë caquë yo'oma'ë mai Ejaëre necaiyë. Israel paipi yë'ëre

jaiye josa yo'oñu'u cuasajë yo'o jopopi ai yo'oquë mësarute otare papi oi quëahuë. Jajë pa'ina,

²⁰ mësarute de'oye pa'iyë isiyere quëa jujani jeoma'ë pa'i tsi'si hue'ñana cui'ne mësaru hue'ñana cu'i quëarojaë'ë.

²¹ Jajë quëaquë Israel paire cui'ne griego paireje cahuë, Maija'quëna ponëni mai Ejaë Jesucristore sehuojë'ë."

²² Jajë mësarute quëasiquëpi yureta'a joyore papi Jerusalénna saiye pa'iji caquë yë'ëre cuañequëna, jaroná saija'quë a'ë, yë'ëre yo'o ja'ñe huesëquë.

²³ Coa iyese'e de'o joyo quëaquëna, asaquë pa'iyë, më'ëre co hue'ñapi cui'ne ai yo'oyepi uteji. Jajese'e caji, yë'ë sai daripëa ñape.

²⁴ Jajë pa'iquëta'are yë'ë cato, yë'ë pa'iyere ai oi me neja'quë a'ni cama'ë pa'iyë. Coa sihuaquë yë'ë pani tēji macaja'a de'o cocare Maija'quë paire oiyere Ejaë Jesús quëacajjë'ë caquë isise'ere ne saoyese'e pa'iji.

²⁵ Mësaru yë'ë quëaquëna, Maija'quë cuañe te'te asasicohua'i yë'ëre tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë. Jajë yure cato asayë coa caye pañë.

²⁶ Jajë pa'ina, mësarute caye yëyë, mësaru acohua'ipi ne huesëto yë'ë quëama'ë pa'isi do'i peosipi.

²⁷ Mësarute tose si'aye Maija'quë cuasa nëose'ere yo'ose'ere si'aye yahueye peoyerepa quëahuë.

²⁸ Jajë pa'iyë sëte mësaruja'a co'ye ñare pajë pa'ijë, i tsie do'ipi huerosicohua'ire si'a sehuosicohua'ire Maija'quë tsecohua'ire yëi ñamare ñacohua'i yo'oyeje pa'ye de'oye ñacajjë'ë, de'o joyopi mësarute ñacaicohua'i pa'ijajë caquë nesico-

hua'i sēte.

²⁹ Yē'ē saisi jeteyo'je yai ai yēyeje pa'iohua'ipi sehuosicohua'ire nejo saonu'u cajē yecohua'ipi daija'cohua'i a'ē.

³⁰ Yequeje jare mēsaru acohua'ipi cosoyere ye'yajē yo'oja'cohua'i a'ē sehuosicohua'ipi iohua'ini tuijajē cajē.

³¹ Yē'ē mēsaru ja're toaso ometēca pa'i mu'señapi cui'ne ñamiñapi otarepa oi pai ñapere yēhuoye jeoma'ē yēhuose'ere huānyema'pē jare cuasajē ñare pajē pa'ijē'ē.

³² Maija'quē do'ijē, mēsarute Maija'quēna cui'ne i oi coca cayena isi nēoñē. Ja coca tutu quē'yepi mēsaru joña jerepa de'oye cuasaye necaiyena cui'ne si'aye i ca nēose'ere i de'o paina isiyena.

³³ Yecohua'i co'amañare, curiquēre, cañare oima'ē paē'ē.

³⁴ Coa ai jerepa yē'ē jētēpi nequē yē'ere caraye tijaquē pahuē. Paquē cui'ne yē'ē ja're conī pa'icohua'ireje coçaē'ē, yē'ēpi nequē. Jaje yo'oye mēsarupi ñahuē.

³⁵ Ñajēna, mēsaruteje jaje co'amaña nejē yecohua'ire co'amaña pecohua'ire coçaicoa caquē ye'yahuē, si'anēpi. Jesús caquē pa'ise'ere cuasaquē i case'e cato caji: “Isi cuañoni sihuaye jerepa sihuaye pa'iji, yecohua'ina se isini.”

³⁶ Ca tējini Pablo do're ja'runi Maija'quēre seji'i, iohua'i ja're conī.

³⁷ Ja maca Pablōre ai oijē su'cuani sihuahuē. Jaje yo'ohuē, ipi yē'ere tijupē ña coñe paja'cohua'i a'ē caēna. Ja maca yureta'a te'e saijē sani i sai yohuē quē'rore paja'a jeojaē'ē.

³⁸ Pablopi yë'ère t̄ijupë ti ñañe paja'cohua'i a'ë case'e cuasajë ai oicohua'i paë'ë. Pa'ijë Pablo ja're c̄oni yohuëja'a saë'ë.

21

Pablopi Jerusalénna Saiye

¹ Maija'quë do'ijëre jeoni aya mëni te'ere papi Cos daripëna saë'ë. Sani ñatasi mu'sepi Rodasna t̄i'ahuë. T̄i'ani jaopi Pátarana saë'ë.

² Sani Pátarana jai yohuë t̄i'ahuë, Feniciana saiconi t̄i'ani ìona ayamë'ë.

³ Aya mëni saicohua'ipi Chipre saodohuë coa ñajë saë'ë. Ari te'tere pa'iona, ñajë saicohua'ipi Siriana t̄i'ahuë. T̄i'ani Tiro yo sa'rona co'amaña ma'ñe pa'iye sète j̄arona yohuë sè'ao.

⁴ Sè'aona j̄arona Maija'quë do'ijëre t̄i'ahuë. T̄i'ani ìohua'i quë'rona pëahuë, siete mu'seña. Pëarena, de'o joyopi Pablo ai yo'o ja'ñere quëaquëna, asani cahuë, Pablöre Jerusalénna saima'ë pa'ijë'ë.

⁵ Jaje casicohua'ita'are siete mu'seña t̄eto saisi maca etani saë'ë. Saijëna, si'aohua'i ëmëohua'i cui'ne nējohua'i t̄si maña c̄oni yëquë ja're daë'ë, pa'i daripë hue'sere pana. Datena, j̄arona mejahuëna do're ja'runi Maija'quëre se'i'ë. Seni t̄ejini saiyë cajë pëpani,

⁶ jai yohuëna aya mëni yëquë cato saë'ë. Saijëna, ìohua'ipi ìohua'i huë'ñana co'ihuë.

⁷ Tiropi Tolemaidana tsiaya saiye sani t̄ejini Maija'quë do'ijëre pëpani te'e mu'se ìti macana pëahuë, ìohua'ì ja're c̄oni.

8 Ñatasi mu'se saicohua'ipi Cesareana tì'ahuë. Tì'ani Jesús jëjo saocohua'ire cõcaicohua'i siete aquë Felipe huë'ena pëahuë, de'o coca quëaquë huë'ena.

9 Jaë Felipepi cuatro mamajëre nomi tsire huejama'cohua'ire paquë paji'i. Jaohua'i cato yequë mu'se pa'i ja'ñere quëacohua'i paë'ë, Maija'quëpi quëaquëna.

10 Ja huë'ere tsoe mu'seña maña pa'ijëna, daji'i, Agabo Judeapi. Jaë cato yequë mu'se yo'o ja'ñere quëaquë paji'i.

11 Pa'ipi tìtani yëquë ña hue'ña Pablo tëicore ìni jëña cui'ne nëcañoa co'ye ìja'a huepi, huëni capi:

“Ñeje iye tëica paquëre hueja'cohua'i a'ë, judío paipi Jerusalënna ja jeteyo'je tì paina ìsija'cohua'i a'ë, ìte. Jaje caji, de'o joyopi.”

12 Caquëna, asani yëquë Pablote cõcohua'ipi cui'ne ja daripë sehuosicohua'ipi Jerusalënna saima'ë pa'ijë'ë, cajë ësehuë.

13 Ësejë cajëna, Pablopi capi:

“¿Me yo'ojë oiye'ni, yë'ëre co'a ju'iñe'ni? Yë'ë Jerusalënna ju'iñe de'o'ji, huësiquëpi mai Ëjaë Jesús yëye yo'oto.”

14 Jaje caquë Jerusalënna sasi'i caquëna, asani ìte pëajë'ë cayë jeoni cahuë:

“Mai Ëjaë yëyeje pa'ijaquë.”

15 Ja jeteyo'je co'amaña de'hua tëjini Jerusalënna saë'ë.

16 Saijëna, Cesarea paì sehuocohua'ipi yëquëre cõni saijë sahuë. Sani jaohua'ipi Jerusalënna tì'ani Mason huë'ena sahuë, yëquë pëaja'tona. Mason

cato Chipre aquë paji'i, ai tsoe Maija'quë coca sehuosiquë paji'i.

Pablopi Jacobo Quë'rore Pa'iye

¹⁷ Jerusalénna t̄i'ajëna, sehuocohua'ipi sihuajë yëquëre pëpahuë.

¹⁸ Pëparena, ñatasi mu'se Pablo ja're con̄i Jacobo quë'rona do'i saë'ë. Sa t̄i'ajëna, jarote cui'ne si'aohua'i sehuocohua'i ëjaohua'i paë'ë.

¹⁹ Pa'ijëna, pëpa tējini Pablopi si'aye quëapi, judío pāi peocohua'ire quëarojaina, Maija'quëpi jaohua'ire necaise'ere.

²⁰ Quëaquëna, asani Maija'quë ai de'oji cani Pablöre cahuë:

“Maija'quë do'iquë, de'oji më'ëre quëañu'u. Jai pāi Israel pāi sehuosicohua'i pa'iyë, iño. Jaohua'i cato Moisés cuañese'ere yo'oye pa'iji cacohua'i a'ë.

²¹ Jaje cacohua'ipi asayë më'ëpi judío pāi yequë pāi quë'ro pa'icohua'ire Moisés cuañese'ere yo'oma'pë caquë cui'ne ca'nije tëama'pë pa'ijë'ë caquë, cui'ne aiohua'i yo'ose'e yo'oma'pë caquë ye'yaji asayë.

²² Jaje asacohua'ipi më'ë iño daise'e asaja'cohua'i a'ë. ¿Jaje pa'ito me neja'cohua'i a'ni?

²³ Iyese'e më'ë yo'oye pa'iji cuasajë, iñore caje'se'e pa'ï ëmëohua'i pa'iyë iohua'i Maija'quëre ca nëose'ere yo'oja'cohua'i.

²⁴ Jaohua'i ja're sani Moisés cuañese'ere yo'oquë jaohua'i ja're te'e si'sire tsoa tojë'ë, nañare tëa cuañoquë. Cui'ne më'ëpi jaohua'i tëa cuaño do'ijë saicaijë'ë. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i ñani më'ëre

sañope case'e coa case'e a'ë cuasajajë, Moisés cuañese'ere sehuocai mël'ëje yo'oquëna, ña jujani.

25 Tsoe toyahuë, yëquë cuasase'e judío pai peocohua'ipi sehuosicohua'i yo'o ja'ñe. Jaohua'i cato yo'oye pa'iji, aiñe peoji de'huasi diusuna isisihua'i. Tsieje aiñe peoji, cui'ne quio hueasicohua'ire aiñe peoji. Huejama'cohua'ipi ëmëre nomiore yo'oye peoji. Jaje toyahuë.”

26 Jaje casi maca Pablopi cuatro ëmëohua'ire sapi. Sani ñatasi mu'se iohua'i ja're te'e si'sire cuya toni Maija'quëre se huë'ena cacapi, iohua'i ca nëosi mu'se tì'aja'a mu'se quëasi'i caquë. Jaje cani cayë, pai ñape Maija'quëre coa isiyere daja'a mu'se tì'aëna yo'o ja'ñere.

27 Je'në siete mu'seña sa tëto saiye ja'i maca pa'ina, Asia yeja acohua'ipi Israel paipi Maija'quëre se huë'ere Pablo pa'ina, ñani paire ca huëohuë. Ca huëojë Pablo quë'rona sa tomejaë'ë,

28 tutu cuijë:

“Israel pai cocaijë'ë. Iquëpi si'a huë'ña cu'i maire sañope caquë ye'yaquë cui'ne Moisés cuañese'e cui'ne iye huë'e sañope caquë ye'yaquë. Jaje pa'ipi yure Maija'quë huë'ena griego paire dapi, iye de'o huë'ere si'si necai, cahuë.”

29 Jaje cahuë, Pablopi Efeso aquë Tróximo ja're coní Jerusalénre pa'ina, ñasicohua'ipi, judío pai peocohua'i ja're coní Maija'quë huë'ena cacapi cuasajë jaje cahuë.

30 Jaje yo'ojëna, si'a ja daripë pa'icohua'i asani pëijë tsi'sini Pablote tseani hue'sena quërëjë sahuë. Hue'sena quërë etoni, Maija'quë huë'e eta sa'noa si'ñe sahuë.

31 Pablote ja maca huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, yecohua'ipi soldado pai ëjaëre Coronelre, si'a Jerusalén acohua'i ai josa yo'oyë, quëahuë.

32 Quëarena, Coronelpi asani i soldado pai ja're coní ití yo'o hue'ñana huë'huëhuë. Huë'huë tí'ajëna, ñani Pablote huaiye jeohuë.

33 Ja maca Coronelpi tí'ani i soldadore cuañepi. Pablote tseani caya quëna meapi huejë'ë caquë ja maca Pablote seji'i: “¿Ique mami a'ni?” caquë, cui'ne “¿iquere yo'oquëna, më'ëre sañope yo'oye'ni?” caquë.

34 Seina, yecohua'ipi ai tutu cajëna, yecohua'ipi yequere tutu ai cajëna, asama'ë soldado daripëna sajë'ë, cuañepi.

35 Cuañeina, sacohua'ipi je'nërepa soldado pai daripë mëiconá tí'ani soldado paipi coa cuajë sahuë, Pablote huajo yëcohua'ipi ai josa yo'o do'ire.

36 Sajëna, jai pai tutu cuihuë:

“Íte huaijë'ë”.

37 Sajëna, soldado huë'e caca maca Pablopi Coronelre capi, griego cocapi:

“A'ri maña më'ëre casi'i.” Caquëna, soldado ëjaëpi capi:

“¿Më'ë griego cocare caquë aë?”

38 Më'ë pa'ima'quë Egípto pai ëjaëre sañope yo'oquëpi, cuatro mil ëmëohua'i huaícohua'i ja're coní pai peo hue'ñaja'a saisiquë.”

39 Caquëna, Pablopi capi:

“Pani, yë'ë cato Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripë aquë a'ë. Jaje pa'ina, më'ëre señë, jaohua'ire coca casi'i.”

40 Caquëna, de'oji, caëna. Caquëna, Pablopi soldado huë'e mëiconi nëcaquë jëtëpi ja'jëquëna, ñani coca caye jeorena, Pablopi hebreo cocapi capi, Israel paire:

22

1 “A'yë dohuë, cui'ne ja'quëohua'i asajë'ë si'aye quëasi'í, mësarute.”

2 Jaje hebreo cocapi caquëna, asani Pablo caye ai jerepa jo'cua jeoni cama'pë asajëna, capi:

3 “Yë'ë Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripëna coasiquë a'ë. Jaje pa'ipi iye daripë Jerusalëna ai de'ohuë. Ai de'oquëna, Gamalielpi yë'ëre ye'yapi, mai aiohua'i cuãnese'ere si'aye. Ye'yasiquëpi si'aye Maija'quë yëye yo'osi'í caquë de'hue yo'ohuë, mësarú yo'oyeje pa'ye cui'ne.

4 Jesús ye'yase'ere ësequë ite sehuocohua'ire huani jeosi'í caquë ite sehuocohua'ire tseani si'seni co hue'ñana jëjo saohuë, ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ire.

5 Maija'quë huë'e ñacaicohua'í ëjaërepa cui'ne si'a Israel aiohua'í asayë. Yë'ë jaje yo'ose'e, jaohua'ipi Damasco acohua'ina Israel paina toyani jëjo saohuë, Jesure sehuocohua'ire co'equë tseani iño Jerusalëna dani si'seye pa'iji caquë.

*Pablopi I Sehuose'ere Quëapi
(Hch 9.1-19; 26.12-18)*

6 Ma'aja'a sai Damasco ti'añe ja'í maca pa'ina, jopo mu'se ma'tëmopi ai miañerepa yë'ëna ju'api.

7 Ju'aquëna, yejana tømehuë. Ja macapi asahuë, yë'ose'e: ‘¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni?’

8 Caquëna, sehuohuë. ‘¿Ne a'ni ëjaë?’ cahuë. Caquëna, capi: ‘Yë'ë Jesu a'ë. Nazaret aquë a'ë, më'ë josa yo'oquë.’

9 Caquëna, yë'ëre cöcöhua'i cato miañe ñajëta'a Jesús cayete asama'pë quëquësicohua'i pateña.

10 Pa'ijëna, Jesús caquëna, asani cahuë: ‘¿Iquere yo'oja'quë a'ni, Ëjaë?’ Caquëna, mai Ëjaëpi capi: ‘Huëni Damascona saijë'ë. Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji.’

11 Ai miañepi ju'a huesouna, ñama'quë de'ohuë. Yë'ëre cöcöhua'ipi jëtëre tse'ejë sahuë, Damascona.

12 Jarote Ananías Moisés cuañese'e yo'oquëpi Damascore pëasiquëpi paji'i. Jaë cato ai de'oquë api, si'aohua'i judío pai cajëna, pa'iquë paji'i.

13 Damascona ti'ani pëahuë. Pëaëna, Ananíaspi dani nëcaquë capi: ‘Saulo yë'ë yo'jei, yure më'ëpi ñañe pa'iji. Caquëna, ñahuë, iti macapi.’

14 Ja maca yë'ëre capi: ‘Mai aiohua'i Diosupi i yëyere asaquë yo'ojaquë caquë më'ëre jo'ya nepi, nuñe pa'ini ñaquë cui'ne Jesús cayere asaquë yo'oja'quëni soipi.

15 Jaje pa'ina, më'ë ñase'ere cui'ne asase'ere si'aohua'ire quëaye pa'iji. Më'ë cato i pa'iyere quëacaiquë pa'ija'quë a'ë.

16 ¿Yure me yo'oquë utequë'ni? Huëni do cuañojë'ë, mai Ëjaë mamire cuasaquë më'ë co'aye yo'ose'e tsoa tosiquë pa'iquë.’

Judío Pai Peocöhua'ire Quëaquë De'ose'ere Quëaye

17 Jeteyo'je Jerusalénna co'ini Maija'quëre se huë'ena cacani Maija'quëni sei çani ñañeje pa'ye ñahuë.

18 Ñaquëna, Ëjaëpi yë'ëre capi: 'Esa Jerusalénpi etani saijë'ë. Iye daripë pa'icohua'i yë'ë coca më'ë quëaye asacaiye paja'cohua'i a'ë.'

19 Caquëna cahuë: 'Ëjaë, me jaohua'ire quëaye'ni, tsoe jaohua'ipi yë'ë më'ëre sehuocohua'ire judío pai tsi'si huë'ñana sai tseaquë të'caquë cui'ne co huë'ñana coquë yo'ose'e asacohua'ire.

20 Cui'ne më'ë jo'yaë Estebanre huani jeojëna, yë'ëpi huaicohua'i caña ñacai nëcaquë huaiye de'oji cuasahuë. Si'a pai asayë, yë'ë yo'ose'e.'

21 Caquëna, mai Ëjaëpi yë'ëre capi: 'Saijë'ë. So'ona jëjo saosi'i, yë'ë cocarepa yequë païre quëaja'quëre, Israel pai peocohua'ini,' capi."

Coronel Yo'oye

22 De'oye iye ca macaja'a asa tëjini ai tutu cui huëohuë:

"Huajëquë pa'ito co'aji. Me huajëquë pa'ija'quë."

23 Jaje jëoñe peoyerepa ai tutu cuijë pëijë iohua'i ju'i sara du'teni jeajë cui'ne ya'o ne'ñare ëmëje'ena jeajë yo'ohuë.

24 Yo'ojëna, soldado huë'ena Pablöre conì ca'ni mepi si'sejë'ë. ¿Si'sejëna, quëajaquë i co'aye yo'ose'e. Iquere yo'oquëna, ai sañope caye'ni? Asasi'i caquë cuañepi, Coronelpi.

25 Si'señu'u cajë huëni yo'ojëna, Pablöpì Capitánre capi:

"Yë'ë yo'ose'e asama'pë si'seye peoji. Cuañese'e pa'iji, yë'ë romano a'ë."

26 Caquëna, Capitánpi asani sani i ëjaëre capi:

“Iquëre de'hua ñani yo'ojë'ë. Romano api.”

²⁷ Caquëna, Coronelpi dani capi:

“Yë'ëre quëajë'ë. ¿Romano a'ë, më'ë?”

Caquëna, Pablopi capi:

“Jëjë'ë.”

²⁸ Caquëna, Coronelpi capi:

“Jaiye curiquë saïni yë'ë romano paï de'ohuë.”

Caquëna, Pablopi capi:

“Yë'ë saïne païhuë. Yë'ë cato tsi'nëna romano paï a'ë.”

²⁹ Caquëna, si'señu'u cajë yo'osicohua'ipi ìte jeoni sateña. Cui'ne Coronelpi romanore huejë'ë cuañesiquëpi quëquëpi.

Judío Paï Èjaohua'ire Pablo Case'e

³⁰ Ñatasi mu'se Coronelpi Israel paï Pablote sañope case'ere asasi'ì ique do'ire sañope cayë'ni caquë Maija'quë huë'e ñacai èjaohua'ire cui'ne judío paï yo'oye asani ca tëji èjaohua'ire tsi'sopi. Aiohua'ire tsi'soni Pablote quëna mea joyeni tsi'si hue'ñana daëña.

23

¹ Sa nëcouna, Israel paï yo'oye asani ca tëji èjaohua'ire Pablopi ai ñani capi:

“Maija'quë do'ijë, iye macaja'a Maija'quë ña hue'ña yë'ë ai cuasaquë co'a ju'ì pa'iye pañë.”

² Caquëna, Ananíaspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'ì èjaëre papi Pablöre ja'ye nëcacohua'ire capi: “Yë'opona tëtojë'ë.”

³ Cuañequëna, Pablopi ìte capi:

“Më'ëni coa caquëre Maija'quëpi tëtoja'quë api, më'ë cato Moisés cuañese'epi yë'ë yo'ose'ere asani

ne de'huaja'quëpi ja'rusiquëpi ñu'liñë, ja maca. Jaje pa'ita'a ¿me yo'oquë tëttojë'ë, cuañequë'ni? Jaje cani më'ëpi Moisés cuañese'ere sañope yo'oyë.”

⁴ Caquëna, iti maca nēcacohua'ipi ite cahuë:

“¿Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre pare pëi sañope caquë?”

⁵ Cajëna, Pablopi capi.

“Do'ijë ëjaëre huesëquë cahuë. Ëjaëpi asani jaje caye para'huë. Maija'quë toya pëpë caji: ‘Pai ëjaëre pëi sañope cama'ë pa'ijë'ë.’ ”

⁶ Cani ja jeteyo'je, Israel pai yo'oye asani ca tējicohua'i acohua'ipi saduceo pai cui'ne fariseo pai pa'iyë asani, Pablopi tutu capi:

“Do'ijë, yë'ë fariseo'ë. Fariseo tsëcapë aquë a'ë. Ju'isicohua'i huëiye pa'iji cuasa do'ire tseä cuañosiquë pa'iyë.”

⁷ Jaje caëna, fariseohua'ipi, saduceohua'i ja're sañope yo'ojë cajë caya tsëca huahuë, tsi'sisicohua'ipi.

⁸ Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye pañë, cui'ne huiñaohua'ijë peoyë, cui'ne joyojë peoyë cacohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are fariseohua'ipi ju'isicohua'i huëiye pa'iji, cui'ne huiñaohua'ijë pa'iyë cui'ne joyojë pa'iji cuasacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, sañope cahuë.

⁹ Ai cuijë yo'ojë cajëna, fariseo acohua'i cuañese'e ye'yacohua'i huëni nēcani cahuë:

“Iquë co'aye yo'ose'e peoji. Jaje pa'ina, joyopi quëaquëna, panita'a huiñaëpi quëaquëna, casiquëni huesëjë yo'ojë Maija'quëni sañope yo'oye pa'ini, cuasayë.”

10 Cajëna, ai jerepa sañope yo'ojëna caye paji'i. Pa'ina, Coronelpi Pablote yo'ojë huani jeo ma'ñe caquë ca'raquë i soldado paire quërëjajia'cohua'ire jëjë saopi. Jaohua'ipi dani etoni soldado pai huë'ena cui'naëni sajjë caquë.

11 Se na'isi ñami mai Ejaëpi ñai nëcani Pablote capi: Tutu hue'ejë'ë, yo'o jujahuë cuasama'ë. Iño Jerusalén yë'ë coca quëase'eje pa'ye cui'ne quëaye pa'iji, Roma daripëna yë'ë coca.

Pablote Huañu'u Caye

12 Ñatasi mu'se Israel pai acohua'ipi Pablote huañu'u cuasa nëohuë. Cuasani, Pablote huaima'pë pani aïne cui'ne ucuye peoji, ca nëo huesohuë.

13 Jaje, ca nëosicohua'ipi cuarenta pai jerepa paë'ë.

14 Jaohua'ipi sani Maija'quë hu'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne Israel pai aiohua'ire quëahuë:

“Yëquëpi Pablote huaima'pë atu yëquëna co'ayepi tomejaquë cahuë.

15 Jaje pa'ito yure mësarupi cui'ne Israel pai yo'oye asani ca tējicohua'ipi soldado ëjaëre sejë'ë, Pablote ñamina'a tijupë darena, yeque dahuëre seni asañu'u pa'iji cajë. Cajë setena, dajëna, yëquë utecohua'ipi ìte tsi'si hue'ña ja tì'ama'ëna, huani jeoye pa'iji.”

16 Ja ca nëose'ere Pablo yo'jeo mamaquëpi asani soldado daripëna cacani Pablote quëapi.

17 Quëaquëna, asani Capitánre te'ire soini ìte capi:

“Iquë posëre sajjë'ë, më ëjaë Coronel quë'rona, ìte quëaye paji.”

18 Caëna, capitánpi posëre soldado ëjaë quë'rona sani capi:

“Pablo cosiquëpi yë'ëre soini iquë posëre më ëjaë quë'rona sajë'ë. Quëaye paji, seji'i, yë'ëre.”

19 Caquëna, soldado ëjaë pai peo hue'ñana tsihua'ëre jëtëna tseani sani te'ire seji'i:

“¿Iquere quëaja'quë a'ni, yë'ëre?”

20 Caquëna, tsihua'ëpi capi:

“Israel pai acohua'ipi te'e jaje yo'oñu'u cuasasi-cohua'ipi më'ëre seja'cohua'i a'ë, ñamina'a Pablote sajaquë cajë ca tëji ëjaohua'i ña hue'ñana, ai dahuërerepa i yo'ose'e seni asañu'u cajë cayeje pa'ye caja'cohua'i a'ë, coa yequere cuasajë.

21 Jaje seto sehuocaima'ë pa'ijë'ë. Cuarenta pai jerepa catini uteyë, Pablote huani jeoma'pë pani aiñe cui'ne ucuye pañu'u ca huesësicohua'ipi. Jaohua'ipi yure cui'ñani uteyë, coa më'ë sehuoyese'e uteyë.”

22 Caquëna, soldado ëjaëpi tsihua'ëre yureta'a yecohua'ire quëama'ë pa'ijë'ë yë'ëre quëase'e cani jëjo saopi.

Felipe Quë'rona Saye

23 Soldado pai ëjaëpi cayaohua'ire i Capitán acohua'ire soini iye ñami a las nueve pa'i maca Cesareana saiyeque pa'iji ne de'huajë'ë docientos soldado paire yeja saija'cohua'ire, setenta caballoja'a saija'cohua'ire, cui'ne docientos uitu saja'cohua'ire, caquë cuañepi.

24 Cui'ne Pablo ñu'i saija'quëre caballore ne de'huajë'ë, ëjaë Felix quë'rona huajëquëre jëasiquëni de'oye ñacaijë sacaijë'ë, cuañepi.

25 Jaohua'i ja're coni toyasicore jêjo saopi. Toyase'e cato caji:

26 “Romano êjaë jerepa pa'i, m'êre pêpayë. Yê'êpi Claudio Lisiaspi.

27 Israel paipi iquere Pablote tseani huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, yê'êpi romano api asani yê'ê soldado pa'i ja're sani ite huasohuë.

28 Israel pa'i ite sañope case'ere asasi'i caquë jaohua'i êjaohua'i tsi'si hue'ñana Pablote sahuë.

29 Sani asaquëna, Pablopi johua'i cuañese'e cayere yo'oma'ë tiñe yo'o do'ire sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, huani jeoñe peopi, ite. Cui'ne co'acohua'ire co hue'ñana coyejë peopi.

30 Jaje pa'iquëta'are judío paipi huani jeoñu'u cuasajë yo'oyere asa ti'ani iquere m'ê quë'rona jêjo saoyë. Jêjo saokuë cui'ne ite sañope yo'ocohua'irejë sei'ë, m'ê asa hue'ñana sani ite sañope payere cajë'ë, caquë. Ca tējihuë.”

31 Ja maca soldado pa'i iti cuañese'eje ñami saijë Pablote Antípatris daripëna sahuë.

32 Ñatasi mu'se soldado pa'i quëo saicohua'ipi huë'ena co'ihuë. Co'ijëna, caballo saicohua'ise'e Pablo ja're con saë'ë.

33 Ñatasi mu'se Cesareana ti'ani toya ja'hua romano êjaëna isijë cui'ne Pablote isihuë.

34 Isirena, toya ja'hua seña tējini Pablote seji'i: ¿Ique yeja aquë a'ni? Seina, Cilicia yeja aquë a'ë capi. Caquëna, asani,

35 capi:

“M'êre co'aye cacohua'ipi datena, m'êre asasi'i.”

Jaje caquë Herodes huë'ena iquëre sani de'hua ñajë'ë, capi, Felix.

24

Pablopi Felixre Caye

¹ Cinco mu'seña tëto sai maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Ananíaspi cui'ne aïohua'i conï daë'ë. Daijëna, cui'ne ïti coca caquërepa Tertulojē daji'i. Jaohua'i cato paï ëjaë quë'rona daë'ë, Pablote sañope cañu'u cajë.

² Dani Felix quë'rona tsi'sijëna, Pablote dahuë. Darena, Tertulopi sañope ca huëopi, ñeje:

“Ëjaë Felix, më'ëpi de'oquëpi iye yejaña ñacaina, ai yo'oye peoyë. Cui'ne më'ëpi de'oye cuasaquëpi cuañequëna, yëquë paï si'aohua'i ai jerepa de'oye pa'iyë.

³ Si'a huë'ña më'ëre de'oye cayë. Yëquë romano Ëjaë më'ë Felix ai jerepa pa'i. Jaje pa'ina, ai si-huayë.

⁴ Më'ëpi tsoe cajëna, ai yo'oma'quë cuasajë a'ri maña cañu'u yëquë cuasajë daise'e asacajjë'ë, yëquëre.

⁵ Iquë tïro saicohua'i Nazareno hue'yosicohua'i ëjaëpi ai josa yo'oquë api. Si'a huë'ña Israel paire yequere ye'yaquë cunirojai quëapi, yequë tsëcapëa nequë.

⁶ Jaje pa'ipi Maija'quë huë'e de'oconi si'si nesi'i caquë yo'oquëna, ñani ïte tseahuë, yëquë cuañese'e cayeje pa'ye ne de'huañu'u, cajë.

⁷ Jaje yo'ojëna, Soldado paï ëjaë Lisiaspi dani ai tutu jio dani Pablote sapi.

8 Sani Pablote sañope yo'ocohua'ire cuañepi, mē'ē quē'rona sanī quē'aye pa'iji caquē. Yure mē'ēpi Pablote seni asajē'ē. Seni asani si'aye yēquē caye nuñerepa sañope caye a'ē asaja'quē a'ē, mē'ē.”

9 Caquēna, si'a Israel paī nuñerepa caji, cahuē, iti maca pa'icohua'i.

10 Cajēna, romano paī ējaēpi yure caye pa'iji, caquē jētēpi iñoquēna, Pablopi ca huēopi:

“De'oji sihuayē, tsoe ometēcana ējaē pa'i Israel paī yo'oye asani ne de'huaquēpi asaquēna, yē'ē yo'ose'ere sañope sehuoye pa'ina.

11 Coa doce mu'seña pa'iji, Jerusalēna yē'ē tī'ase'e Maija'quēre sesī'i caquē.

12 Tī'asiquēpi pa'i te'ireje sañope caye pahuē. Jai paī tsi'sini jōsa yo'ojajē caquē ca huēoyeje pahuē. Maija'quēre se huē'ere pa'i tsi'si huē'ere jai daripēre jōsa yo'oye pahuē.

13 Yē'ē co'aye yo'oma'ē pa'isiquēre jaohua'i me iñoja'cohua'i a'ni, mē'ēre.

14 Nuñerepa quēasi'i. Maija'quēre sehuoyē, jaohua'i tiro sai ma'a'ē cacore. Maija'quē yēyere yo'oquē pa'iyē. Si'aye Maija'quē coca toyapē, Moisés cuañese'e, Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'e si'aye nuñerepa case'e a'ē, cuasani sehuoyē.

15 Jaohua'i cuasayeje yē'ē cui'ne cuasayē, yequē mu'seña Maija'quēpi ju'isicohua'ire huēoja'quē api, de'ocohua'ire cui'ne co'acohua'ire.

16 Si'a mu'seña Maija'quēpi yē'ēre ñaquēna, cui'ne paipi yē'ēre ñajēna, asani nuñerepa de'oye yo'osi'i caquē ai yo'oyē. Jaje pa'ina, Maija'quēre ca'raye pañē, paireje.

17 Tsoe ometēca yequē paī darire pa'isiquēpi iño

yè'è què'rona co'ihuë. Co'ini tì'lani peocohua'ire còcasi'i cui'ne Maija'quère isisi'i caquë Maija'quë huë'ena cacahuë.

¹⁸ Cacani Moisés cuañese'e yo'oni si'sire cuya tosiquë pa'ina, Asia acohua'i Israel paì acohua'i yè'ère ñahuë, jai paì ja're pa'iye paquëna, cui'ne josa yo'oma'è pa'ina.

¹⁹ Yè'è sañope case'e pa'ito, yè'ère ñasicohua'ipi dani caye pa'iji.

²⁰ Judío paì yo'ose'ere asani ca tëji ëjaohua'i tsi'si hue'ñare pa'i maca yè'è co'aye yo'ose'ere tì'asicohua'i pani, icohua'i iye maca pa'icohua'ipi sañope cajajë.

²¹ Yè'è telerepa iohua'i ja're pa'i maca tutu cahuë, ñeje: Ju'isicohua'i huëiye pa'iji asa do'ire yure mësarü yè'ère sañope yo'oye cahuë, co'aye case'e pani jase'e pati'ñe pa'io."

²² Jaje caquëna, Felixpi Jesure sehuocohua'i pa'iyere asaquëpi capi:

"Soldado ëjaë Lisiaspi daquëna, nuñerepa asasi'i mësarü yo'ojë caye."

²³ Cani Capitánre cuañepi Pablote coma'è ñajë'è. I cajeohua'ipi dani ìte còcaija'cohua'i a'è. Jaohua'i cacaye de'oji, capi.

²⁴ A'ri maña tsoe mu'seña pa'i maca Felixpi cui'ne i paco Drusila conì daji'i. Jao cato Judía paio paco'è. Felixpi dani Pablöre quèrëjajjé'è, caquë cuañeina. Quèrëjatena, dani Jesucristore sehuoni pa'iyere Pablopì quëaquëna, asapi.

²⁵ Asaquëna, Pablopì nuñerepa pa'iyere cui'ne yëyere quëco saojë pa'iyere, cui'ne yequë mu'se paì ñape yo'ose'e ca de'hua ja'ñere quëaquëna, asani Felixpi quëquëpi. Quëquëni capi:

“Saijĕ'ĕ, yure cato yequĕ mu'se mĕ'ĕre soini asasi'i.”

²⁶ Yeque cato Felix cuasapi, Pablopi curire isijaquĕ, isina joye saosi'i. Jaje cuasaquĕ si'anĕ soiquĕ coca caquĕ yo'opi.

²⁷ Caya ometĕca sa tĕto saquĕna, Felixpi etaĕna, Porcio Festo romano ĕjaĕ de'opi. Israel pai ĩte sihuaĵa'cohua'i a'ĕ, cuasaquĕ Pablote etoma'ĕ paji'i.

25

Festore Quĕaye

¹ Festopi romano ĕjaĕ de'oni toaso mu'seña sa tĕto sani Cesareapi Jerusalĕnna maji'i.

² Mani ti'aĕna, Maija'quĕ huĕ'le ñacaicohua'i ĕjaohua'ipi cui'ne Israel pai aiohua'ipi Pablote sañope coca case'ere quĕareña. Quĕajĕ seteña.

³ Pablote Jerusalĕnna jĕjo daoĵĕ'ĕ cajĕ jaohua'i cato daina, huani jeoñu'u cajĕ sei'ĕ.

⁴ Sejĕna, Festo capi: “Pani Cesareare Pablo cosiquĕpi paji'i. Jarore pa'ijaquĕ. Yĕ'ĕpi ĕa maca jaronasasi'i.”

⁵ Ja maca capi:

“Mĕsaru ĕjaohua'ipi yĕ'ĕ ja're conĭ Cesareana saiĵĕ'ĕ. Sani sañope ĩte coca pa'ito jaronasasi'i.”

⁶ Festopi ocho mu'seña panita'a diez mu'seña Jerusalĕn pani tĕjini Cesareana co'ipi. Co'ini ñatani pai yo'oye ne de'hua huĕ'ñana sani ja'runi ñu'i Pablote dajĕ'ĕ, cuañepi.

⁷ Cuañeina darena, Israel pai Jerusalĕn daisicohua'ipi jaiye co'aye yo'osiquĕ api cahuĕ. Jaje iohua'i sañope caye pa'iquĕta'are ĩ yo'ose'ere ĩñoĵĕ quĕayere pahuĕ.

8 Pajëna, Pablopi sañope iohua'i cayere caquë capi:

“Co'aye ti yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Judío pai cuañese'ere sañope yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Maija'quëre se huë'eje sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne romano pai ëjaëreje sañope yo'oma'quë a'ë.”

9 Caquëna, Israel paipi sihuajajë cuasaquë Festopi Pablote seji'i:

“¿Jerusalénna saiye yëma'quë? Jaronna yë'ëpi më'ëre sañope case'e ne de'huaja'quëre seji'i.”

10 Seina, Pablopi capi:

“Romano pai ëjaëpi pai yo'ose'e asani ne de'hua huë'ña'ë, iño. Yë'ë tayose'e pa'ito ne de'hua huë'ñare pa'iyë. Tsoe më'ëpi yë'ë quëaye asahuë, judío paire sañope co'aye yo'oye pase'e.

11 Yë'ëpi ai co'aye yo'osiquë pa'ito huani jeoñe de'oji, ju'iñe pasi'i cama'ë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre sañope cayepi nuñerepa yo'ose'ere pare caye peoto, yë'ëre tel'ije jaohua'ina isi ti'añe peoji. Jaje pa'ina, señe romano pai ëjaëre papi yë'ë tayose'e pa'ito asani ca de'huaja'quë.”

12 Caëna, Festopi ite cocohua'ire sa'ñe coca cani cuasani Pablote caëña:

“Romano ëjaërepa quë'rona saiye seto jaronna saiye pa'iji.”

Agripare Quëaye

13 Casiquëpi pa'ina, ëjaë Agripa i paco Berenice coní Festore pëpañu'u cajë Cesareana dateña.

14 Dani pa'ijëna, Festo jaohua'ire quëapi. Pablo tsea cuañosiquë pa'iyë quëaquë capi:

“Te'i ëmë Felix cosiquë iño pa'iji.

15 Jerusalénre pa'ina, Israel pai ëjaohua'ipi cui'ne Israel pai aiohua'ipi Pablote sañope coca quëajë ite huaijë'ë."

16 Cajëna, yë'ë cahuë: "Romano pai ëjaohua'i cato te'ire paire coa huëoni ja asama'pë huani jëoñena cuañema'cohua'i a'ë. Jaje yo'oma'pë iti ca cuañoquëni ite sañope cacohua'ini sañoperepa ñaquë johua'i sañope ite cayere sañope johua'ire sehuoyere isicohua'i a'ë, caquë quëajaquë cajë.

17 Jaje pa'ina, Israel paipi iñona datena, ñatasi mu'sepi pai yo'ose'ere ne de'hua hue'ñare ñu'i Pablote dajë'ë, cuañehuë.

18 Cuañëina, ire sañope cacohua'ipi quëahuë. Ai co'aquë ai co'aye yo'osiquë api, caju'cohua'i a'ë, cuasaquëta'are.

19 Coa Israel pai aiohua'i case'ere yo'oma'quë api, cahuë. Cui'ne yequë Jesús cocare jare cahuë. Jesús ju'isiquëpi huëni huajëquë api, caquë api Pablo.

20 Ja mañase'e cajëna, me yo'oja'quë a'ni, cuasaquë Pablote sei'ë. Jerusalénna saiye de'oma'quë, jaron a sani ne de'huaye, de'oma'quë cahuë.

21 Caquëna, Pablopi romano ëjaëpi ne de'huaye pa'iji, caquë api. Caquëna, de'oji iñore cosiquë pa'ijë'ë cahuë. Yequë mu'seña jëjo saosi'i, romano ëjaërepa quë'rona, cahuë."

22 Caquëna, ëjaë Agripapi Festore caëña:

"Yë'ëje ipi caquëna, asasi'i." Caquëna, Festopi capi:

"Ñamina'a ite asa'ñe pa'io."

²³ Ñataquëna, ai de'o caña suñasicohua'ipi ëjaë Agripa i paco conì, jo'yaohua'i conì paì yo'ose'e asa tu'rihuëna cacareña. Jaro soldado ëjaohua'ipi cui'ne Cesarea daripë ëjaohua'ipi tsi'sireña. Cacarena, Festopi Pablote dajë'ë, cuañeiña.

²⁴ Festopi cuañequëna, dareña. Dani caëña:

“Ëjaë Agripa cui'ne si'aohua'i asajë'ë. Si'a Israel paì Jerusalén acohua'i cui'ne iño acohua'i Pablote huaiye pa'iji, ca jujama'cohua'i a'ë.

²⁵ I yo'ose'ere asani ite huaiye peoji, cuasahuë. Pablopi yë'ë yo'ose'ere ëjaërepa Augustopi ne de'hua'ñe pa'i api, caquëna, jaroni jëjo saosi'i, cuasahuë.

²⁶ ¿Jajë pa'ina, co'aye yo'oma'quëni me toy-aye'ni, mai Ëjaëre? cuasaquë Pablote dahuë, iño. Më'ëpi ite asani quëajë'ë, mai Ëjaëre toya ja'ñe.

²⁷ ¿I co'aye yo'ose'ere huesëquë me cosiquëre jëjo saoye'ni, mai Ëjaë quë'rona?”

26

Pablopi Ëjaë Agripare Quëaye

¹ Ja maca Agripa Pablote capi:

“¿Më'ëre sañope cayere sehuojë'ë?”

Caëna, Pablopi jëtë mëani ca huëopi, ñeje:

² “Israel paì yë'ëre sañope case'ere yë'ëpi sehuoquëna, Ëjaë Agripa më'ëpi asaja'quë api caquë sihuayë.

³ Si'aye Israel paì ja'në yo'ojë pa'ise'e asaquëpi, cui'ne si'aye jaohua'i ja're yë'ë sañope coca caye asaquëpi, yure yë'ëpi quëaquëna, asa jujama'ë dahuëre asacaijë'ë caquë seña më'ëre.

Pablo Tsoe Pa'ise'ere Quëaye

⁴ Yë'ë tsoe Jerusalénre posë pa'inë pa'ise'e si'a Israel paipi asayë.

⁵ Fariseohua'i cato Israel paï yo'oye nuñrepa yo'ocohua'i a'ë, tayoye pa'cohua'i a'ë. Yë'ë fariseo, de'ose'e Israel paipi asayë. Jaohua'ipi yëni Pablo de'oye yo'opi, caja'cohua'i pa'ini.

⁶ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë, yëquë aiohua'ire tsoe acohua'ire, ca nëose'ere yë'ë ute do'ire sañope yo'ojë yë'ere iñona dahuë. Ju'isicohua'i tijupë huëni huajëcohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, ca nëose'ere ute do'ire.

⁷ Jaje pa'ina, si'a Israel paï doce tsëca pa'icohua'i si'a mu'seña si'a ñamiña Maija'quëre sejë i ca nëose'ere uteyë. Ti'acquëna, ñañu'u cajë yë'ë Ejaë Agripa yë'ëje cui'ne ute do'ire yë'ere sañope judío paï cayë.

⁸ ¿Me yo'ojë mësarü, Maija'quë ju'isicohua'ire huëo ti'añe paï, cuasaye'ni?

Pablopi Sehuosicohua'ire Josa Yo'o Ja'ñere Quëaye

⁹ Ja'në Jesucristo Nazaret aquë cocare ësequë sehuocohua'ire sañope yo'oye pa'iji, cuasahuë.

¹⁰ Cuasaquë jaje Jerusalénna yo'ohuë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi cuañejëna, jai païre cohuë, Jesure sehuocohua'ire. Yecohua'ipi sehuocohua'ire huani jeojëna, asaquë sihuaquë de'oji cahuë.

¹¹ Jesure sehuocohua'ipi Jesure sehuoye pañë caja'cohua'i a'ë cuasaquë sehuocohua'ire ti'ani ai si'sehuë. Israel paï tsi'si huë'ñana cacarojai sehuocohua'ire co'ehuë. Jaohua'ire ai pëi yo'ohuë,

Judea dari jere paje sani co'erojaë'ë, si'sesi'i caquë.

Pablo I Ponëse'ere Quëaye
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaje caquë Damascona saë'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi cuañese'e toyani yë'ëre isini jëjo saokuëna.

¹³ Saina, ina ëjaë Agripa jopo mu'se pa'i maca, ma'tëmopi ësë jerepa miañepi yë'ëre ju'api, yë'ëre cöcöhua'ireje.

¹⁴ Ju'acquëna, ñani tãtajëna, yë'ose'e asahuë, hebreo cocapi. Caquëna, ¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni? Tarapë jëjësë ñacana duruhuequë tito pë'iyeje pa'ye më'ëja'a a'si ne ju'iñeje yo'oyë, më'ë.

¹⁵ Caquëna, yë'ëpi ¿ne a'ni, Ejaë? cahuë. Caquëna, Jesu a'ë. Më'ë josa yo'oquë a'ë.

¹⁶ Huëni nëcãjë'ë, yë'ë jo'yaëre paire quëacaiquëre nesi'i, caquë më'ëre iñoñë. Më'ëpi yë'ë jo'yaë de'oni yure ñase'ere cui'ne yequë mu'seña yë'ëpi iñoquëna, paire quëaye pa'iji.

¹⁷ Më pa'i cui'ne Israel tsëca pa'ima'cohua'i huaiye peoji caquë de'oye ñacaija'quë a'ë, më'ëre. Yure Israel tsëca pa'ima'cohua'ina jëjo saosi'i, më'ëpi ye'ya sëtöja'quëre.

¹⁸ Jaohua'i cato caisicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'i cato coa huesëjë yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mëna jo'yaohua'i pa'iyë. Jaohua'ire ye'ya sëtosi'i caquë më'ëre jëjo saosi'i, jaohua'ire quëa sëtöja'quëre, më'ëpi quëaquëna, asa sëtani ponëni Maija'quë jo'yaohua'i pa'ijë, nuiñe yo'ocohua'i, yë'ëre sehuocohua'i. Sehuojë iohua'i co'aye

yo'ose'ere sai de'hua cuañosicohua'i pa'ijë yë'ëre yecohua'i sehuosicohua'i ja're conì te'e pa'ijë sehuosicohua'i pa ja'ñere paja'cohua'i a'è.'

Pablopi De'oye Sehuoye

¹⁹ Jaje pa'ina, ëjaë Agripa, Jesús ma'tëmo aye iñose'e asani de'oye sehuohuë.

²⁰ Sehuoni du'ru macarepa Damasco pa'icohua'ini quëahuë. Jeteyo'je Jerusalén pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne si'a Judea yeja pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne Israel pai peocohua'ireje quëahuë, ñeje: 'Tsoe pa'ise'e jeoni Maija'quëre sehuojë'ë. Sehuoni sehuosicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.'

²¹ Ja yo'o do'ire Israel pai pëijë yë'ëre huani jeoñu'u cajë Maija'quë huë'ena tseahuë.

²² Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi cocaina, nuñerepa saiye. Ja yë'ta'api yureje si'aohua'ire Maija'quë coca quëaquë, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ireje quëahuë, Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ipi cui'ne Moisés tsoe quëase'eje pa'ye.

²³ Jare quëahuë, ñeje: Cristopi ai yo'oni juni huesëye pa'iji. Jeteyo'je ipi du'ru huëni de'o pa'yere, huasoyere iñoja'quë api, maire Israel paire cui'ne Israel pai peocohua'ire."

²⁴ Pablopi ite sañope cayere sañope jaje caquëna, asani Festopi ai tutu capi:

"Pablo më'ë cuepequë cayë. Itise'e ñaquë ye'ye huesëni."

²⁵ Caquëna, Pablopi sehuopi:

"Pani ëjaë Festo, cuepema'ë nuñerepa cayë. Jaje pa'ire paji cuasajë asayere.

26 Ique mai ějaě Agripa yě'ě caye si'aye asaji. Jaje pa'ina, ca'rama'ě cayě si'aye i ña hue'ñana, nuñerepa yě'ě caye ějaěpi asa ti'aji, huesěma'ě cuasayě. Cama'ě pa'iyě, yequě hue'ñana pai ñama'tona těto saise'ere.

27 Ęjaě Agripa, ¿Maija'quě coca tsoe quěacaicohua'i case'ere nuñerepa coca'ě cuasaquě? Asayě, mě'ě. ¿Jaje pa'ima'quě?”

28 Caquěna, ja maca Agripa Pablote capi:

“Mě'ěpi quěaquěna, Jesús cocare sehuoye ja'i maca yo'ohuě, mě'ě capi.”

29 Caquěna, Pablopi capi:

“Mě'ě sehuoquěna, cui'ne si'aohua'i iye mu'se yě'ěre asacohua'ijě sehuoja'cohua'i a'ě cuasaquě Maija'quěre señě. Yě'ějě pa'iohua'i sehuosicohua'i pa'ijěta'a sěa mea peocohua'ipi sehuosicohua'i pa'ijajě caquě señě.”

30 Pablopi ñeje ca těji maca Ęjaě Agripa huěni něcaquěna, cui'ne ja yeja cuañequějě cui'ne Berenicejě cui'ne si'aohua'i iti maca ducohua'ijě huěni něcahuě.

31 Huěni sani tiropi iohua'ise'e sa'ñe coca cahuě, ñeje:

“¿Iquě co'aye yo'oma'quěre me huani jeoñe'ni, cui'ne cosiquěpi pa'iyějě peoji, iquěre?”

32 Caquěna, ja maca Agripapi Festore capi:

“Romano ějaěrepapi ne de'huajaquě ipi cama'quě pa'ito yurepi ite joyeni etora'huě.”

27

Pablote Romano Quě'rona Saye

¹ Yëquëre Italiana jëjo saonũ'u cuasani, Pablöre cui'ne yequë cosicohua'ire Capitán Juliona isihuë, jaëpi ñajaquë cajë Augusto hue'yosi tsëcapë aquëna.

² Adramitio yo sa'ro yohuëna ayamë'ë, Asia yeja yo sa'noana sani tējire pacona. Jaona aya mëni saë'ë. Saijëna, cui'ne yëquë ja're coní Aristarcoje saji'i, Tesalónica daripë aquë Macedonia paj.

³ Ñatasi mu'sepi Sidón yo sa'rona tì'ahuë. Jarona tì'arena, Juliopi de'oye yo'oquë Pablo cajeohua'ipi necaijajë cuasaquë Pablote eto saokuëna, saní i cajeohua'ire, pëpaquë yo'opi.

⁴ Tutu ju'ama' tē'huija'a Sidónpi saicohua'ipi ai tutu sañope ju'a do'ire Chipre saodohuë yë'quë macaja'a saë'ë.

⁵ Saicohua'ipi Cilicia yeja cui'ne Panfilia yeja je'ñerepa sa sani Mira daripëna tì'ahuë. Mira cato Licia yeja daripë aco paji'i.

⁶ Jarona Capitánpi yequë jai yohuë tì'api, Alejandría daripëpi daisiconi. Ja yohuëpi Italia yejana saija'coni asani Capitánpi aya mëijë'ë, cuañepi. Cuañeina, aya mëteña.

⁷ Tutu sañope ju'a do'ire dahuëre saë'ë, ai tsoe mu'seña. Ai yo'ojë Gnidona tì'ahuë. Ai tutuquëna, jerepa saiye co'api. Co'aquëna, Creta saodohuë tutu ju'ama'a tē'huija'a tē'ijani saë'ë, Salmón daripë je'ñere paja'a.

⁸ Tē'tépaja'a saijë ai yo'ojë De'o Yo Sa'ro hue'yosi yo sa'rona tì'ahuë, Lasea daripë quërona.

⁹ Tsoe ne huesëni yo'orojaiñe sëte ai huajëya'ye nëji'i, ja yë'ta'api yohuëja'a saiye tsoe je'nërepa oco tēcahuë tì'añe sëte. Jajë pa'ina, asaquë Pablopi yëhuoquë capi:

10 “Ēmēohua'i yohuēja'a mai saini ai yo'oja'cohua'i a'ë, si'aye mai saye, cui'ne yohuē nejoja'cohua'i a'ë, cui'ne maije juti'ñe pa'iohua'i a'ë.”

11 Caquē yēhuoquēna, Capitánpi sehuocaiye paquē coa asa topi, Pablo caye. İti yohuē paquē cayere cui'ne yohuē quēhuiquē cayere sehuocaji'i.

12 Jaje pa'ina, si'aohua'i cuasahuē iye yo sa'ro cato co'aji oco tēcahuē pēani tēto saiye. Sañu'u, Fenicena ēsē du'ina tiñarepa ña sa'rona. Jaron a oco tēcahuē jēañu'u, cuasahuē.

Asi Tsiaya Ai Co'poye

13 Jaje cuasajēna, huē'ehuē te'tepi a'ri ja'ye tutu ju'aquēna, saiye de'oji cuasajē yohuē dēquēye ne huahuase'e naē mēa saoni ayani sa'ë, Creta tē'tēpaja'a.

14 Saijē pa'i maca ēmēje'e tē'hui jai tuturepa daiyepi dani yohuēre tutu sao.

15 Tutu sacona, sañope yo'o jujarena, tutupi quēconi sao. Sacona, io jējo saoyeje sa'ë.

16 Saicohua'ipi te'e a'ri saodohuē Claua hue'eco jeteyo'jēna ti'ahuē, ai tutuma'tona ti'ani. Jaron a ai yo'ojē a'ri yohuē paire huaso yohuē ayahü.

17 Aya tējini jai yohuē joima'coni cuasajē jai yēi meapi huēhuē yohuē, cui'ne a'ji mejahuēana Sirte hue'eyena ju'a huesē ma'ñe cajē ca'rajē dēquēyere jopoja'a jēa dēso neñahuē, yohuēpi ju'aye pajaco cajē. Jaje yo'oni coa huahuajē tutu sao cuañohü.

18 Ñatasi mu'seje ai tutuquēna, ña jujani İti saicohua'ipi yohuē sayere tsiayana moe dēso huēohü.

19 Toaso mu'se acona yureta'a iohua'i jëñare papi ñajë jëa dësohuë, yohuë pa'ise'e.

20 Ai tsoe mu'seña ësëre cui'ne ma'ñocore ñama'pë pa'ijë cui'ne ai tutu ju'aquëna, tutu sao cuañojë yureta'a ti ne huesëre pahuë cuasahuë.

21 Ai tsoe aima'pë pa'iye sëte, Pablopi si'aohua'i jopona huëni nëcani capi:

“Yë'ë Cretana pëañu'u caye asani sehuocaisico-hua'i pa'ito de'ora'pi. Jaron a pëasicohua'i pani si'aye iye ai yo'oye para'huë.

22 De'oji, yure ai cuasama'pë, tutu mañare hue'ejë'ë, si'aohua'i mësaru huajëja'cohua'i a'ë, yohuëse'e ne huesëtoje.

23 Yë'ë pacacai necaiquëpi Maija'quëpi iye ñami i huiñaëre jëjo daouna, dani capi, ñeje:

24 ‘Pablo ca'rama'ë pa'ijë'ë, César quë'rona saiyeque pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë iño pa'i do'ire Maija'quëpi si'aohua'ire më'ë ja're yohuë pa'icohua'ire huasoja'quë api, ju'iñere.’

25 Jaje pa'iye sëte ëjaohua'i tutu mañare hue'ejë'ë, yë'ë cato Maija'quëpi i case'ejë ñacaija'quë api cuasayë, cui'ne huiñaë quëase'ejë pa'ye pa'ija'coa cuasayë.

26 Mai cato saodohuëna yohuëse'e ju'a huesëcona, tumasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

27 Tutupi tutu saosicohua'ipi jai asi tsiaya Adriaticore huahuahuë, jopo ñami pa'i maca, catorce mu'seña pa'i maca ja maca, ñami jopo pa'i maca yohuë ñajë sacohua'ipi jë'nërepa yeja ti'añë cuasahuë.

28 Asani huaiñere cuëcujëna, treinta y seis metros paji'i, huaiñe. Pa'ina, ai seña maca sani tijupë cuëcujëna, veintisiete metros paji'i.

29 Pa'ina, jai quëna pëana ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë yo sëtipeja'a cuatro quëna ca'huanoa jëo dësohuë, ìti dëquëco naupa ja'ñere. Yo'ojë esa ñatama'coni cuasahuë.

30 Ìti yohuë sacohua'ire papi yahuerëpa jai huëre jëo sañu'u cajë ea du'iona, jëa yohuëre a'ri yohuëre tsiayana casa huahuoñu'u cajë yo'ohuë, quëna ca'huanoare corohuë quë'rona jëa dësoñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'ohuë.

31 Yo'ojëna, Pablopi quëapi, Capitánre cui'ne ì soldado paire ñeje caquë:

“Iye yohuë sacohua'ipi iye yohuëre pa'ima'pë pa'ito mësaru huajëcohua'i pa'iye peosipi.”

32 Jaje caquëna, asani soldado acohua'ipi a'ri yohuë sëa mea tëa jëoreña.

33 Ñata maca Pablopi si'aohua'ire aõ huëopi ñeje caquë:

“Mai catorce mu'seña aima'cohua'i a'ë, mai pa'ì ja'ñere huesëjë.

34 Jaje pa'iquëta'are yureta'a aijë'ë, tutu paja'cohua'i, mësaru naña me macajë ne huesëye peoji.”

35 Jaje ca tējini aõre ìni Maija'quëre senì tējini yëtoni aì huëouña.

36 Aì huëoquëna, ñani quëcojë aõre a'teña.

37 Yohuë pa'icohua'i cato, docientos setenta y seis pai pateña.

38 Añi tējini trigore tsiayana ña'ñe dësoreña, peojaco cajë.

Yohuë Ne Huesëye

39 Ñata tomesi maca yohuë sacohua'ipi iti yeja mamire huesëcohua'i paë'ë. Pa'ijë mejahuëre ñani, jaona së'añu'u cuasajë yo'ohuë.

40 Jaje yo'ojë yohuë jëaye sëani huahuasi mea yë'te tēteni iti hue'ñana quëna ca'huania jea coehuë, cui'ne yohuë tayo peruje joyehuë, iti po'neñeje. Jaje yo'oni tutuquëna, sai cañare mëohuë. Mëorena, yohuëpi mejahuëna tsiojai huëo.

41 Tsiojaijëna, jai yohuë corohuëpi mejahuëna ju'anëni huesëo. Ja maca yureta'a yo sëtipeja'a joni saco'ë, ai tutu to'aquë ju'ayepi.

42 Ja maca soldado paipi cosicohua'ire huani jeoñu'u cajë yo'ohuë, jaohua'ipi mamini catire paja'cohua'i a'ë cuasajë.

43 Jaje yo'ojëna, Capitánpi Pablöre huasosi'i caquë yo'oma'pë pa'ijë'ë, capi. Cani si'aohua'ire cuañepi mamicohua'i cato du'ru du'teni mamijë'ë, caquë.

44 Ja jeteyo'je yecohua'ipi yohuë toñana tseani mamijë saijë'ë, capi. Caëna, jaje yo'ojë si'aohua'i huajëcohua'i yejana ti'ahuë.

28

Malta Saodohuëre Pa'iyë

1 Si'aohua'i yejana de'hue ti'asicohua'i pa'ijë ja saodohuë mami asahuë, Malta.

2 Si'aohua'ire yëquëre iti maca pa'icohua'ipi de'oye yo'ohuë. Jaje yo'ojë toa suani dani cuijë'ë, cahuë. Ja mu'se cato ocoquë sësëye pa'iji. Jaje pa'ina, si'aohua'ire huëohuë, cuija'cohua'ire.

3 Ja maca Pablo ja'ju jeca mañare co'eni suaquëna, toapi uquëna, etacopi, aña cucol'ë, jëtëna.

4 Pablo jētēna añapi cuni decona, ñani iti maca pa'icohua'i sa'ñe cahuë:

“Iquë paire huaiquë pa'ima'quë, jaje pa'ipi jai tsiaya mamini jëasiquë pa'itojē, ja yë'ta'api ite de'oye pa'iye peoyerepa Maija'quëpi yo'oma'quë.”

5 Pablopi añare toana ya'cue toni ti a'si ju'ñe peoyerepa paji'i.

6 Pa'ina, si'aohua'i je sa'yëhua cotoja'quë api, panita'a huajërepa juni taija'quë a'ni cuasajë utehuë. Utejēna, ai yo'oye paquëna, ña jujani tiñe cuasaye ponani Diosu api, cahuë.

7 Yëquë pëa sito quëno macare Publio hue'equë jai tsio paji'i. Jaë cato saodohuë ëjaërepa paji'i. Jaëpi yëquëre i huë'ena de'oye pëpani tres mu'seña ao aoquë ñacaji'i.

8 Jarote Publio pëca ja'quë suña dahuëna cui'ne tsie ëta dahuë coni ju'iquë paji'i. Pa'ina, Pablopi cacani ñani Maija'quëre seni tējini ite jëñapi patoquëna, co'yapi.

9 Co'yaëna, asani ite saodohuë acohua'ipi jai pai ju'icohua'ipi daë'ë. Daijēna, si'aohua'ire jujupi.

10 Jaje jujuquëna, ñani sihuajë ai de'oye yo'ohuë. Yo'ocohua'ipi yequë yohuëna aya mëni sai huëo maca yëquë saijë ai ja'ñe cui'ne si'aye jopo caraye isihuë.

Pablo Romana Ti'añe

11 Toaso ñañëohua'ire saodohuë pani tējini yureta'a jai yohuëna ayamë'ë, Alejandría acona, oco tëcahuë pa'ina, pëasicona, Castor cui'ne Póluz diusuohua'i a'ë cajë nesicohua'ipi quë'iona ayamë'ë.

12 Aya mëni saicohua'ipi Siracusana tì'ahuë. Tì'ani toaso mu'seña pëahuë.

13 Pëasicohua'ipi tsiaya tètëpaja'a saicohua'ipi Regiona tì'ahuë. Tì'ani ñatasi mu'se saijëna, huë'ehuë te'tepi ai tutu ju'api. Jaje ju'aquëna, saicohua'ipi se ñatasi mu'se tì'ahuë, Puteolina.

14 Tì'ani jaronna ñahuë, Maija'quë do'icohua'ire. Ñajëna, jaohua'ipi pëajë'ë cajëna, siete mu'seña pëani pa'ë'ë. Pani saicohua'ipi yureta'a Romana tì'ahuë.

15 Yëquë saiye tsoe asani pa'icohua'ipi Maija'quë do'ijëpi sañope dani tì'ahuë, yëquëre. Forona Apio quë'rona, toaso çono ucu huë'ña pa'i hue'ña, ja Romarepa tì'ama'në. Ja maca Pablo ña huajëni sihuaquë Maija'quëre de'oji caquë pëpapi.

16 Jaje Romana tì'asi maca ëjaohua'ipi te'li pa'ijaquë Pablo cani te'e soldadore ite ñaja'quëre nehuë. Neni te'ire pëpahuë.

Romare Pablo Pa'ie

17 Toaso mu'seña Roma pëani pa'iquëpi Pablo jëjo saopi, judío pai ëjaohua'ire soija'cohua'ire. Soina, judío pai tsi'sirena, capi:

“Do'ijërepa yë'ë judío paire co'aye sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne ja'në aiohua'i case'eje sañope yo'oma'quë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Jerusalënre pa'ina, tseani romano paina isihuë.

18 Isirena, jaohua'ipi si'aye yë'ë yo'ose'e seni asa tējini huani jëoñe peoquëna, etoñu'u cahuë.

19 Cajëna, judío paipi asani ësehuë. Eësejëna, sei'ë. Jaje pa'ito romano pai ëjaëre papi Césarpi yë'ë yo'ose'e asani ne de'huajaquë caquë, nuñerepa yë'ë paire sañope caye peoquëta'a jaje cahuë.

20 Jaje pa'ina, mēsarute soihuë, ñaquë coca caja'cohua'ini, yë'ë iye maca tsea cuañosiquëpi quëna me së'i pa'iyë, mai Israel pa'i utejë pa'iyere cuasa do'ire.”

21 Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Yëquë mē'ëre sañope cajë toyase'e ñama'cohua'i a'ë, Judea pa'icohua'i toya daose'e cui'ne jaropi do'ijërepa judío pa'i daisicohua'ijë mē'ëre co'aye yo'oquë api cayeje pa'ahuë'ë.

22 Jaje pa'ina, yëquë asaye yëyë, mē'ë cuasayere. Yëquë iño asajë pa'iyë, si'a hue'ña pa'icohua'ipi huajëya'yere sañope cajëna.”

23 Jaje cani iti tsi'sija'a mu'se ca nëohuë ca nëosicohua'ipi jai pa'i tsi'sihuë, Pablo pëani pa'i hue'ñana. Tsi'sirena, Pablopi nea hue'ña huëosiquëpi neatorepa quëa tējipi ma'tëmo pa'i tē'te ayere, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'epi cui'ne Moisés cuañese'epi con iñoquë quëapi, Jesús ayere care paji cajë sehuojajë caquë.

24 Jaje caquë quëaquëna, yecohua'ipi Pablo caye sehuocaë'ë, yecohua'ipi sehuocaiye pahüë.

25 Jaje yo'ojë te'e cuasaye peoquëna, sai huëohuë. Sai huëojëna, Pablopi capi:

“Maija'quë de'o joyopi nuñerepa capi, mësaru aipëre ite quëacaiqué Isaías yë'opoja'a ñeje:

26 Sani quëajë'ë, ja daripë paire.

De'huarepa asanije asa t'i'añe paja'cohua'i a'ë.

De'huarepa ñanije ña t'i'añe paja'cohua'i a'ë.

27 Iohua'i cuasajë pa'iyepi cara huesësico pa'i do'ire,

Cajonoaje ta'pise'ere hue'eyë.

Cui'ne ñaco caje siose'ere hue'eyë, ñañe pañë.

Asayeje pajë, cui'ne jaje pa'iquë cuasajë asa t̄i'añe
 pajajë caquë nëina,
 Cui'ne yë'ëna co'iyë pajëna, yë'ëpi johua'ire juju-
 caiye pajaquë cajë jaje yo'oyë.

²⁸ Jaje pa'ina, yure iyere asajë'ë, iye Maija'quë
 huaso cocare judío paí peocohua'ina quëaye pa'iji.
 Jaohua'ita'a de'oye asacaija'cohua'i a'ë.”

²⁹ Jaje Pablo caquëna, judío paipi pëijë sañope
 cajë saë'ë.

³⁰ Pablopi j̄arona caya ometëcahuëa pëani paji'i,
 i pa'i huë'e do'i ipi saiquë. Jarore pa'i si'aohua'ire
 ite do'i saicohua'ire de'oye pëpaquë yo'opi.

³¹ Yo'oquë pa'i Maija'quë cuañe te'te ayere
 ca'raye peoyerepa quëaquë cui'ne Ējaë Jesucristo
 ayere ye'yapi, yecohua'ipi ti j̄osa yo'oma'pëna.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d